

การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

พ.ศ. 2567

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

การค้นคว้าอิสระ

เรื่อง

การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
พ.ศ. 2567

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

INDEPENDENT STUDY

RISK MANAGEMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER SONGKHLA
PRIMARY EDUCATIONALSERVICE AREA OFFICE 2

SASITHON KAWINKUL

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENT FOR
THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION PRPGRAM IN EDUCATION ADMINISTRATION OF
SONGKHLA RAJABHAT UNIVERSITY

2024

COPYRIGHT OF SONGKHLA RAJABHAT UNIVERSITY

ใบรับรองการค้นคว้าอิสระ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ชื่อการค้นคว้าอิสระ	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 RISK MANAGEMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER SONGKHLA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2
ผู้วิจัย	นางศศิธร กวินกุล

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระได้พิจารณาเห็นชอบโดย

.....	อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจิราพรรณ คงช่วย)
.....	กรรมการ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศฤติพงศ์ ภูวัชรวรานนท์)
.....	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (อาจารย์ ดร.ตริยภูมิษฐ์ ตริตริศวร)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา รับรองการค้นคว้าอิสระแล้ว

.....	รองอธิการบดี ปฏิบัติราชการแทน (รองศาสตราจารย์ ดร.วีระชัย แสงฉาย)
	อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อการค้นคว้าอิสระ	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2	
ผู้วิจัย	นางศศิธร กวินกุล	ปีการศึกษา 2567
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา การบริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจิราพรรณ คงช่วย	

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 2) เปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา และ 3) รวบรวมข้อเสนอแนะการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 297 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น และสุ่มครูอย่างง่ายโดยวิธีการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.84 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และ ค่า F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ 3) ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุดในแต่ละด้านดังนี้ ด้านกลยุทธ์ ได้แก่ ควรระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการระบุความต้องการบริการและผลผลิต โดยแสดงให้เห็นถึงเป้าประสงค์ที่ชัดเจนของสถานศึกษา ด้านการดำเนินการ ได้แก่ ควรมีการควบคุมการดำเนินงานของแต่ละฝ่ายให้มีความร่วมมือในการทำงานอย่างเหมาะสม ด้านการเงิน ได้แก่ ควรมีการควบคุมการเก็บรักษาเงินถูกต้องตามระเบียบและอยู่ภายในวงเงินเก็บรักษา และด้านการปฏิบัติ ตามกฎระเบียบ/กฎหมาย ได้แก่ ควรมีการกำหนดมาตรการหรือบทลงโทษบุคลากรที่ไม่ปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ มาตรฐานและข้อบังคับอย่างชัดเจนและเป็นธรรม

คำสำคัญ: การบริหารความเสี่ยง, ผู้บริหารสถานศึกษา

Independent Study Title	Risk Management of School Administrators under Songkhla Primary Educational Service Area Office 2
Researcher	Mrs. Sasithon Kawinkul Academic year: 2024
Degree	Master of Education Program in Educational Administration
Advisor	Assistant Professor Dr. Rujirapun Kongchuay

Abstract

This research, under the jurisdiction of the Office of the Primary Education Service Area, Songkhla District Two, aimed to 1) determine school administrators' risk management practices; 2) compare teachers' opinions on these practices by educational levels, work experiences, and school sizes; and 3) explore school administrators' recommendations for risk management. During the 2024 academic year, 297 teachers from the target schools were selected using stratified and simple random sampling through a lottery method. Then, they were requested to complete a five-point Likert scale questionnaire, which demonstrated an overall reliability coefficient of 0.84. Statistical analyses used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The research findings indicate that 1) School administrators' overall risk management practices, as well as each specific aspect, were found at a very high level; 2) Teachers with different educational levels showed no significant differences in overall opinions on the risk management practices of school administrators. However, teachers with varying work experiences and those working in schools of different sizes showed significant differences in their overall opinions at the statistical significance level of .001; and 3) The recommendations for risk management practices for school administrators emphasize several key aspects. Strategically, stakeholders should engage in brainstorming to identify service needs and clearly define institutional goals. Operationally, control measures should be established for departmental activities to enhance teamwork. Financially, enforcing strict controls to manage and safeguard funds in compliance with regulations and authorized limits is essential. Finally, clear and fair penalties must be implemented for personnel who fail to adhere to laws, regulations, standards, and institutional policies.

Keywords: Risk Management, School Administrator

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจิราพรรณ คงช่วย อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระที่กรุณาแนะนำให้คำปรึกษา ถ่ายทอดความรู้ แนวคิด วิธีการ และตรวจสอบแก้ไขข้อผิดพลาดข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรุตพงษ์ ภูวธีรวรานนท์ กรรมการและเลขานุการหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และ ดร.ตรัยภูมิพันธ์ ตรีตรีศวรร กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไขข้อผิดพลาดข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้การค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านในมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทั้งหลายทั้งปวง และให้กำลังใจในการศึกษาวิจัยครั้งนี้อย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จกมล บัวแก้ว อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา นางวิลาวรรณ แก่นจันทร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดโคกเหรียญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 และนายอนุวัตร นิธิสมัย ผู้อำนวยการโรงเรียนส่งเสริมศาสน์ สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ ครูผู้สอนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ที่อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย ทดลองใช้เครื่องมือ และมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณเพื่อน ๆ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บุคลากรสำนักงานคณบดีคณะครุศาสตร์ งานบัณฑิตศึกษา และกัลยาณมิตรทุกท่าน ซึ่งไม่สามารถกล่าวนามได้หมดในที่นี้ที่คอยช่วยเหลือผู้วิจัย จึงขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญู กตเวทิต์แด่บิดา มารดา คณาจารย์ ที่ให้ความรัก ความห่วงใย ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

ศศิธร กวินกุล

พฤศจิกายน 2567

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(3)
สารบัญ	(4)
สารบัญตาราง	(6)
สารบัญภาพ	(9)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
สมมติฐานของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
กรอบแนวคิดของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิดทฤษฎีการบริหาร	10
แนวคิด หลักการ ทฤษฎีของความเสี่ยง	16
บริบทสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	50
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	50
แบบแผนการวิจัย	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	52
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ	53
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	54
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	55

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	57
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
 บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	 78
สรุปผลการวิจัย	79
อภิปรายผล	80
ข้อเสนอแนะ	87
บรรณานุกรม	88
ภาคผนวก	96
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	97
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	99
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	106
ภาคผนวก ง การหาคุณภาพเครื่องมือ	113
ประวัติผู้วิจัย	119

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 การสังเคราะห์ประเภทของความเสีย	26
2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา	51
3 แบบแผนการวิจัย	52
4 จำนวนและร้อยละของครูจำแนกตามข้อมูลทั่วไป	58
5 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อ การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน	59
6 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อ การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ด้านกลยุทธ์ จำแนกเป็นรายข้อ	60
7 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อ การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ด้านการดำเนินงาน จำแนกเป็น รายข้อ	61
8 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อ การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ด้านการเงิน จำแนกเป็นรายข้อ	62
9 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อ การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/ กฎหมาย จำแนกเป็นรายข้อ	64
10 ผลการเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตาม ระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน	65
11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน	66
12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน	67

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
13 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนก ตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวม ด้วยวิธีการของ Scheffé ..	68
14 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนก ตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านกลยุทธ์ ด้วยวิธีการของ Scheffé	69
15 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนก ตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการเงิน ด้วยวิธีการของ Scheffé ...	69
16 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนก ตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย ด้วย วิธีการของ Scheffé	70
17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนก ตามขนาดสถานศึกษา	71
18 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน	72
19 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนก ตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมด้วยวิธีการของ Scheffé	73
20 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนก ตามขนาดสถานศึกษา ด้านกลยุทธ์ ด้วยวิธีการของ Scheffé	73
21 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนก ตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการดำเนินงาน ด้วยวิธีการของ Scheffé	74
22 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนก ตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการเงิน ด้วยวิธีการของ Scheffé ...	74

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
23 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนก ตามประสบการณ์ในการทำงานด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย ด้วยวิธีการของ Scheffé	75
24 ความถี่ข้อเสนอแนะด้านกลยุทธ์ การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2	75
25 ความถี่ข้อเสนอแนะด้านการดำเนินงาน การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2	76
26 ความถี่ข้อเสนอแนะด้านเงิน การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2	76
27 ความถี่ข้อเสนอแนะด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย การบริหาร ความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา เขต 2	77
28 ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อความเกี่ยวกับ การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2	114
29 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2	118

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในงานวิจัย	7

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันหน่วยงานราชการได้ให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยง ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการได้กำหนดให้หน่วยงานราชการต่าง ๆ จัดทำแผนบริหารความเสี่ยงตามแผนยุทธศาสตร์ อันเป็นกลไกในการสร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยงานราชการ เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าประสงค์ตามที่ได้กำหนด อีกทั้งสอดคล้องกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 ที่กำหนดให้ส่วนราชการต้องมีการประเมินความเสี่ยงและปรับปรุงระบบควบคุมภายใน รวมไปถึงสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล สถานศึกษาทุกแห่งจึงจำเป็นต้องจัดทำการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาทุกระดับ เพื่อลดมูลเหตุที่จะเกิดความเสี่ยงให้ระดับและขนาดของความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่ยอมรับ ควบคุม ประเมินและตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายตามภารกิจหลักของสถานศึกษาและเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการราชการประจำปีของต้นสังกัด (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2556: 6)

องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนให้ความสำคัญต่อการบริหารความเสี่ยง (Risk Management) เป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นองค์กรขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ ซึ่งสาเหตุของความเสี่ยงมีทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก การบริหารความเสี่ยงเป็นแนวทางในการบริหารงานที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา เนื่องจากเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จระยะยาว อีกทั้งเป็นเครื่องมือที่ช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ในองค์กร สำหรับการบริหารภาครัฐการบริหารความเสี่ยงเป็นกลไกสำคัญอย่างยิ่งในการผลักดันให้องค์กรมีผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง (High Performance Organization: HPO) ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงองค์กรเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) และเป็นกระบวนการมุ่งเน้นความสำคัญหรือชี้ให้เห็นถึงความเสี่ยงที่จะส่งผลกระทบต่อการทำงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ เป็นการเตรียมองค์กรล่วงหน้าอย่างมีเหตุมีผล เพื่อวางแผนป้องกัน หลีกเลี่ยง หรือลดความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นจากเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด ดังนั้นการบริหารความเสี่ยงจึงเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารองค์กร เป็นเรื่องที่ทุกคนในองค์กรตั้งแต่ผู้อำนวยการสถานศึกษาระดับสูงจนถึงเจ้าหน้าที่ บุคลากรทุกคนควรมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ ตรวจสอบ ประเมินความเสี่ยงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับองค์กรอยู่เสมอ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2556: 9)

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการตระหนักและมุ่งมั่นที่จะวางระบบบริหารความเสี่ยงและพัฒนาให้มีกระบวนการบริหารความเสี่ยงที่ทันสมัยเพื่อให้ทราบเหตุการณ์ความเสี่ยงที่สำคัญส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินงานตามพันธกิจหลักและแผนปฏิรูปราชการอันจะสร้างความเจริญเติบโตและมูลค่าเพิ่มแก่องค์กรอย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อให้บรรลุตามคำรับรองการปฏิบัติราชการในส่วนของการพัฒนาองค์กรให้ครอบคลุมในเรื่อง

การบริหารความเสี่ยงดังกล่าว บุคลากรทุกคนจะต้องร่วมมือกันปฏิบัติตามกระบวนการบริหารความเสี่ยงที่กำหนดขึ้นและพัฒนาให้มีความทันสมัยและดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นที่รับรู้และเข้าใจของทุกคน และหล่อหลอมจนเป็นวัฒนธรรมที่ถือปฏิบัติของทุกหน่วยงานในองค์กร (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2556: 2) โรงเรียนจึงเป็นหน่วยขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาที่สำคัญ โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นแกนนำจัดการศึกษา เพื่อการบริหารจัดการให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดประสิทธิผลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นของผู้เรียน เพื่อสามารถจัดกิจกรรมทางการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ สำหรับปัจจุบันปัญหาการศึกษาไทยที่สะสมมานานและมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันยุคศตวรรษที่ 21 โดยนำการจัดการเรียนการสอนที่สอนให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่มาบูรณาการความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสร้างนวัตกรรมต่าง ๆ มาตอบสนองความต้องการของสังคมและการดำเนินชีวิต ขณะที่ประเทศไทยมีข้อจำกัดของปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์เกือบทุกด้านและจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาหลายด้าน ทั้งคุณภาพของคนไทยที่ยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ปัญหาครัวเรือนส่วนใหญ่มีปัญหาทั้งในเรื่องขององค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ สังคมขาดคุณภาพต่อการยกระดับศักยภาพชีวิตในการได้รับการศึกษา การพัฒนาประเทศจากปัญหาที่หลากหลายนั้น นับเป็นอุปสรรคในการพัฒนาและขาดการประเมินคุณภาพขององค์กร จึงเป็นที่ตระหนักร่วมกันของทุกภาคส่วนว่าการพัฒนาประเทศไทยสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในระยะยาวได้นั้น ประเทศต้องเร่งพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์ในทุกด้าน รวมถึงการพัฒนาคนในภาพรวมให้เป็นคนที่สมบูรณ์ในทุกช่วงวัยที่สามารถบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงที่เป็นสภาพแวดล้อมการดำเนินชีวิตได้อย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาองค์กร เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา การเรียนรู้ การพัฒนาทักษะเกิดประสิทธิภาพที่ดีขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560: 1-4) ดังนั้น การศึกษาไทยที่มีปัญหาความแตกต่างของคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนส่งผลต่อปัญหาด้านความเสี่ยงในทุกด้าน เมื่อเจอปัญหาจึงต้องหาแนวทางการปฏิบัติที่สามารถยกระดับการพัฒนาการศึกษานำพาองค์ความรู้มาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการศึกษาได้อย่างรอบด้าน โดยทุกภาคส่วนของสังคมต้องร่วมมือกันค้นหาทางออก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559: 6)

การพัฒนาค้นให้มีคุณภาพงานที่ดีนั้นการจัดการศึกษาทุกระดับมีความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อพัฒนาค้นให้มีความรู้ ความสามารถเนื่องจากการจัดการศึกษานำมาซึ่งการพัฒนา ค้นให้มีคุณภาพ รู้จักคิด รู้จักวิเคราะห์ รู้จักแยกแยะ รู้จักคิดแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ ปรับตัวเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีคุณธรรมจริยธรรม รู้จักใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเรียนรู้ตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การศึกษาไทยมีการจัดการศึกษาในทุกระดับชั้น การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย การบริหารความเสี่ยงเพื่อให้ทราบถึงเหตุการณ์ความเสี่ยงที่สำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานตามเป้าหมายการจัดตั้งส่วนราชการและแผนปฏิบัติราชการในส่วนของการพัฒนาองค์กรจากการวิเคราะห์กระบวนการ โครงการ การดำเนินงาน เพื่อนำมาปรับปรุงแผนปฏิบัติราชการให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้เกิดประสิทธิผลอันนำมาซึ่งเป้าหมายความสำเร็จขององค์กร บุคลากรทุกคนจะต้องร่วมมือกันปฏิบัติตามกระบวนการบริหารความเสี่ยงที่กำหนดขึ้น รวมทั้งช่วยกันพัฒนาให้มีความทันสมัยและ

สามารถดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องจนเป็นวัฒนธรรมองค์กรที่ต้องถือปฏิบัติของทุกหน่วยงานในสังกัด ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ได้ตระหนักถึงความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนต้องมีการบริหารและการวางแผนการศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย สอดคล้องกับกลยุทธ์และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและเกิดประโยชน์สูงสุด ความสำคัญของปัญหาที่เกิดความเสี่ยงชี้ให้เห็นถึงการวางแผนมีความรู้ความสามารถในการกล้าตัดสินใจ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในภายภาคหน้า รู้จักหาแนวทางการแก้ไขและลดปัญหา ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับโรงเรียนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ เพราะการบริหาร ความเสี่ยงเป็นเรื่องที่โรงเรียนไม่สามารถคาดการณ์เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้จึงต้องมีการบริหารจัดการ เพื่อให้ได้เชิงบวก และเกิดผลลัพธ์ที่ดี เมื่อเกิดความเสี่ยงต้องอาศัยความเสี่ยงเพื่อเป็นประสบการณ์ หรือแนวทางในการนำใช้ประโยชน์ในการบริหารโรงเรียนโดยให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการราชการ ให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้เกิดประสิทธิผลอันนำมาซึ่งเป้าหมายความสำเร็จขององค์กร

กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้การบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการ องค์กรให้สามารถบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการควบคุม ปัจจัยและกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินงาน ดังนั้น เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานบริหารความเสี่ยง ควรสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงให้กับผู้อำนวยการสถานศึกษาและบุคลากร ของส่วนราชการและสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และเพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วของสภาพแวดล้อมภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานภายใน ดังนั้น สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการจึงนำหลักการบริหารความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Tread way Commission) มาเป็นกรอบในการบริหาร ความเสี่ยง และแนวทางการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556: 23)

การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ปีการศึกษา 2566 มีโรงเรียน อยู่ในสังกัด 125 โรงเรียน ข้าราชการครู จำนวน 1,260 คน พบปัญหาที่ก่อให้เกิด ความเสี่ยงหลายประการ คือ 1) จำนวนครูไม่ครบชั้นและไม่ครบสาระ วิชาตามหลักสูตร ปัจจุบัน มีผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษามากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีครูไม่ครบชั้นทำให้ครูดูแลนักเรียน ไม่ทั่วถึง และการมีครูไม่ครบสาระวิชา ทำให้ครูต้องสอนในวิชาที่ตนเองไม่มีความเชี่ยวชาญ 2) ขาดโอกาส ที่จะได้เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น คอมพิวเตอร์ เป็นต้น ทั้งนี้เพราะโรงเรียนขาดแคลน งบประมาณและขาดแคลนครูที่มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีดังกล่าว 3) นักเรียนชาติพันธุ์ ส่งผลให้ ผู้เรียนมีพื้นฐานในการใช้ภาษาไทยน้อยทำให้การสื่อความหมายได้ไม่ดีเท่าที่ควร จึงทำให้การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนเป็นไปอย่างช้า ๆ นักเรียนขาดเรียนบ่อย 4) ผู้ปกครองเด็กขาดความเอาใจใส่ลูกหลาน ของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กบางส่วนถูกพ่อแม่ทิ้งให้อยู่กับปู่ย่าหรือตายายเพื่อไปทำงานในเมือง เด็กเหล่านี้จึงขาดการดูแลอย่างใกล้ชิดทั้งจากครอบครัวและจากครู ปัญหาดังกล่าวทั้งหมดทำให้เด็ก ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กกลายเป็นเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาไปโดยปริยาย และเมื่อเติบโต ขึ้นมาก็กลายเป็นกำลังคนที่ไม่มีความรู้ของชาติ หรือเป็นได้เพียงแรงงานไร้ฝีมือเท่านั้น (สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2, 2566: 6)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการลดมูลเหตุแต่ละโอกาสที่สถานศึกษาจะเกิดความเสี่ยงให้ระดับความเสี่ยงและขนาดของความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตให้อยู่ในระดับที่สถานศึกษายอมรับได้ ประเมินได้ ควบคุมได้ และตรวจสอบได้อย่างมีระบบโดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายตามภารกิจหลักของสถานศึกษาและเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการประจำปีของต้นสังกัด และเพื่อให้การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษามีประสิทธิภาพครอบคลุมปัจจัยความเสี่ยงทางด้านการศึกษา ผู้วิจัยมีความมุ่งหวังที่จะศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสังเคราะห์ประเภทของความเสี่ยง โดยพิจารณาความสอดคล้องกับบริบทการศึกษา สรุปได้ว่า ประเภทของความเสี่ยง มีทั้งหมด 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ 2) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน 3) ความเสี่ยงด้านการเงิน และ 4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย ผลการศึกษาครั้งนี้คาดหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา และเป็นแนวทางในการดำเนินงานขององค์กร ให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

สมมติฐานของการวิจัย

1. การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความแตกต่างกัน
2. การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความแตกต่างกัน
3. การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 125 โรงเรียน ครู จำนวน 1,260 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2, 2566: 5)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ปีการศึกษา 2566 กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางคำนวณสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan, 1970 (อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 43) ได้จำนวนครู 297 คน จากนั้นสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดสถานศึกษา โดยเทียบบัญญัติไตรยางศ์ตามสัดส่วนของขนาดสถานศึกษา และสุ่มครูในแต่ละสถานศึกษาด้วยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก

2. ขอบเขตตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ ข้อมูลทั่วไปของครู ได้แก่

2.1.1 ระดับการศึกษา

- 1) ปริญญาตรี
- 2) สูงกว่าปริญญาตรี

2.1.2 ประสบการณ์ในการทำงาน ได้แก่

- 1) น้อยกว่า 5 ปี
- 2) 5-10 ปี
- 3) มากกว่า 10 ปี

2.1.3 ขนาดสถานศึกษา ได้แก่

- 1) ขนาดเล็ก (นักเรียนตั้งแต่ 1-120 คน)
- 2) ขนาดกลาง (นักเรียนตั้งแต่ 121-600 คน)
- 3) ขนาดใหญ่ (นักเรียนตั้งแต่ 601 คนขึ้นไป)

2.2 ตัวแปรตาม คือ การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่

2.2.1 ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์

2.2.2 ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน

2.2.3 ความเสี่ยงด้านการเงิน

2.2.4 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย

3. ขอบเขตเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์การบริหารความเสี่ยงตามแนวคิดของนักวิชาการและนักวิจัยหลายท่าน ดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552: 112); ประเสริฐ อัครประมพงศ์ (2554: 8); มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2557: 8); สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2560: 23); ขวัญญานันท์ แก้วนุชนาวี (2559: 22-26); ธิญญารัตน์ สายใหม่ (2560: 16); ขวัญแก้ว จันทรัตน์ และตริยภูมิพันธ์ ตริตริศวร (2562: 23); อานนท์ พลไชย (2563: 10-11); สิญาธร นาคพิน (2564: 6); อดุลกต ใหม่น้อย (2564: 27) และ ณัฏฐิญา ปัทมทัตตานนท์ (2566: 7) แบ่งออกได้เป็น 4 ด้าน ได้แก่

3.1 ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์

3.2 ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน

3.3 ความเสี่ยงด้านการเงิน

3.4 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย

4. ขอบเขตระยะเวลา

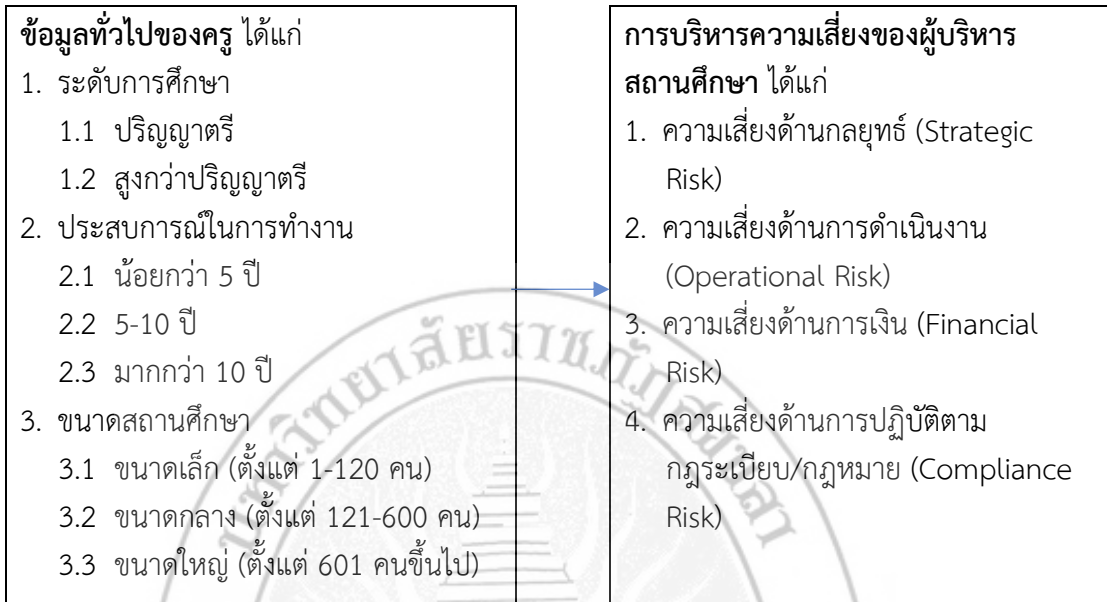
ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนเมษายน – พฤศจิกายน พ.ศ. 2567

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อใช้ในการเพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ผู้วิจัยนำเสนอตามภาพ 1 ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความหมายของคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยเรื่องการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

1. การบริหาร หมายถึง การดำเนินการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรให้ประสบความสำเร็จ โดยอาศัยผู้นำองค์กรในการจัดการกระบวนการทำงานที่กำหนดอย่างมีแบบแผน การจัดองค์การ การนำและการควบคุมโดยอาศัยทรัพยากรการบริหาร

2. ความเสี่ยง หมายถึง โอกาสที่บางสิ่งบางอย่าง การกระทำหรือเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นภายในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบทั้งทางด้านบวกและด้านลบ หรือสร้างความเสียหาย ความล้มเหลว หรือลดโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

3. การบริหารความเสี่ยง หมายถึง แนวทางในการกำหนด กระบวนการ หรือขั้นตอนการดำเนินงานที่สามารถควบคุมกิจกรรม รวมถึงการดำเนินงานต่าง ๆ ของผู้บริหารเพื่อลดโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยสามารถประเมิน ตรวจสอบและควบคุมให้เกิดขึ้นอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ เพื่อให้ได้รับความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลในการบรรลุวัตถุประสงค์ที่องค์กรกำหนดไว้ แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่

3.1 ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ การจัดสรรทรัพยากร งบประมาณ การจัดทำรายละเอียดแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่เชื่อมโยงกับกลยุทธ์ มีการจัดทำปฏิทินการดำเนินงานและแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับติดตามการปฏิบัติตามกลยุทธ์ ทั้งนี้มีการสรุปและรายงานผลการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3.2 ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางตัวบุคคล การสนับสนุนส่งเสริมการอบรม เพื่อให้ครูและบุคลากรมีการพัฒนาความรู้ ทักษะ การปฏิบัติงาน พัฒนาระบบการเรียนรู้นำน้อมาพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น การแนะแนวและจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึง มีการควบคุมการดำเนินงานของแต่ละฝ่ายงานให้ร่วมมือในการทำงาน มีแนวทางในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา การประเมินผล การนิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานของบุคลากรและครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง

3.3 ความเสี่ยงด้านการเงิน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงบประมาณในการจัดทำแผนงบประมาณและจัดสรรงบประมาณ มีการจัดทำรายละเอียดการเงินและอนุมัติการเบิกจ่ายเป็นไปตามแผนปฏิบัติการ การจัดทำหลักฐานการเบิกจ่าย การใช้จ่ายเงินยืม การจัดซื้อจัดจ้าง พัสดุครุภัณฑ์ มีการทำทะเบียนอย่างถูกต้อง มีการบริหารงานด้านพัสดุและสินทรัพย์อย่างเป็นระบบ เช่น การลงทะเบียน การซ่อมแซม การจำหน่าย มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลประสิทธิภาพในการบริหารงานการเงิน มีการกำกับจัดทำบัญชีการเงิน และตรวจสอบการจะทำการงานการเงินทุกสิ้นเดือนและสิ้นปีงบประมาณ การแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมและตรวจสอบการใช้งบประมาณ และมีการจัดหาแหล่งเงินทุนในการดำเนินงาน

3.4 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดคู่มือ วิธีปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ แนวทางปฏิบัติตามจรรยาบรรณและศีลธรรมอันดีให้กับบุคลากรในสถานศึกษา กำหนดกฎระเบียบ ข้อปฏิบัติ มาตรฐานที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน และมีการกำหนดมาตรการ บทลงโทษสำหรับบุคลากรที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อปฏิบัติ และข้อบังคับอย่างชัดเจนเป็นธรรม มีกระบวนการลงโทษและมาตรการในการควบคุมบุคลากรที่ฝ่าฝืนระเบียบ ข้อปฏิบัติ มีการควบคุม กำกับ ติดตามการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง มีแนวทางในการป้องกันเหตุที่จะเกิดขึ้นเกี่ยวกับการผิดวินัย กฎระเบียบ มาตรการ ข้อกำหนด ทั้งนี้ผู้บริหารสามารถปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบวิธีปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

4. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้ที่รักษาราชการแทนผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

5. ครู หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานสอนในสถานศึกษาปีการศึกษา 2567 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

6. ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 แบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่

6.1 ปริญญาตรี

6.2 สูงกว่าปริญญาตรี

7. ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง ระยะเวลาปฏิบัติงานสอนของครูในสถานศึกษานับตั้งแต่วันแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งถึงวันที่ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

7.1 น้อยกว่า 5 ปี

7.2 5 - 10 ปี

7.3 มากกว่า 10 ปี

8. ขนาดของสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดขนาดของสถานศึกษาจากจำนวนนักเรียนตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ขนาด ได้แก่

8.1 ขนาดเล็ก (นักเรียนตั้งแต่ 1 - 120 คน)

8.2 ขนาดกลาง (นักเรียนตั้งแต่ 121 - 600 คน)

8.3 ขนาดใหญ่ (นักเรียนตั้งแต่ 601 คนขึ้นไป)

9. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงระดับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

2. ผู้บริหารนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การบริหารสถานศึกษา และพัฒนาการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาต่อไป

3. เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหารและหน่วยงานทางการศึกษาใช้ประกอบการพิจารณาวางแผนการการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหา หลักการ งานวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่องการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีการบริหาร
 - 1.1 ความหมายของการบริหาร
 - 1.2 กระบวนการทางการบริหาร
 - 1.3 การบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 1.4 ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษา
2. แนวคิด หลักการ ทฤษฎีของความเสี่ยง
 - 2.1 ความหมายของความเสี่ยง
 - 2.2 ความหมายการบริหารความเสี่ยง
 - 2.3 ประเภทของความเสี่ยง
 - 2.4 วิธีการบริหารความเสี่ยง
 - 2.5 ความสำคัญของการบริหารความเสี่ยง
 - 2.6 ประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยง
3. บริบทสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2
 - 3.1 ข้อมูลพื้นฐานของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2
 - 3.2 บริบทของการบริหารความเสี่ยงของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดทฤษฎีการบริหาร

1. ความหมายของการบริหาร

ความหมายของการบริหารผู้วิจัยได้รวบรวมผู้ให้ความหมายของการบริหาร ไว้ดังนี้

วิโรจน์ สารรัตน์ (2555: 1) ได้ให้ความหมายของการบริหารว่า หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficient) และประสิทธิผล (Effective) โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหาร (Administrative Functions)

พิทยา บวรวัฒนา, 2556 (อ้างถึงใน สิริินญา ศิริประโคน, 2564: 7) ได้กล่าวถึงความหมายของการบริหารว่าเป็นการนำเอากฎหมายและนโยบายต่าง ๆ ไปปฏิบัติให้เกิดผลซึ่งเป็นหน้าที่ของข้าราชการที่ต้องทำด้วยความเต็มใจและความเที่ยงธรรมอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ปราณี สาไพรวัน (2558: 20) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการทำให้สิ่งต่าง ๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ กล่าวคือ ผู้บริหารไม่ใช่เป็นผู้ปฏิบัติแต่เป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติทำงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว

เมรินทกาล พัฒนทรัพย์พิศาล (2560: 24) ได้ให้ความหมายของการบริหาร หมายถึง การดำเนินการภายในกระบวนการที่กำหนดอย่างมีแบบแผนเพื่อให้งานที่ลงมือทำนั้นเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารสถานศึกษาให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงต่อยุคสมัย และอยู่ภายใต้สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารเพื่อช่วยเหลือ แก้ปัญหาต่าง ๆ และพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

วิภาพร ยืนยง (2560: 26) ได้ให้ความหมายการบริหาร หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับผู้ปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การ โดยอาศัยทรัพยากรการบริหาร ซึ่งได้แก่ คน งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ และกระบวนการบริหารเพื่อให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สุภาภรณ์ หาญณรงค์ชัย (2561: 13) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การบริหารสามารถใช้คำ 2 คำทดแทนกันได้ คำว่า การบริหาร (Administration) และการจัดการ (Management) เป็นกระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือโดยผู้อื่น เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ตามลำดับ ที่ผู้บังคับบัญชามีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในกิจกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นการทำงานในองค์การที่มีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างที่มีบุคคลร่วมกันกำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้กระบวนการอย่างมีระเบียบและใช้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด

ประภาษ จิตรรักศิลป์ (2561: 18) ได้ให้ความหมายการบริหาร หมายถึง การดำเนินการหรือกิจกรรม กระบวนการทำงาน ระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันและใช้ปัจจัยทางการบริหาร เพื่อบรรลุประสิทธิผลขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ

ธีรพงศ์ อุปทุม (2561: 20) สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานขององค์การให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยอาศัยผู้นำองค์การที่สามารถจัดการกระบวนการบริหารที่ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุมโดยอาศัยทรัพยากรการบริหาร ได้แก่ บุคลากร เงิน วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการจัดการที่เหมาะสมที่จะทำให้การดำเนินงานของหน่วยงานหรือองค์การต่าง ๆ มีความสำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ

วิภาดา สารัมย์ (2562: 26) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการการดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่งของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปอย่างประหยัดแต่มีประสิทธิภาพและให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมสูงสุด

ศศิวิมล คนเสียม (2563: 19) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การทำงานหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เดียวกัน โดยมีการวางแผนและการดำเนินการด้วยเทคนิควิธีการต่าง ๆ

อำพล ต่วนเดิน (2564: 11) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การบริหารมีความสำคัญต่อมนุษย์ โดยที่เป็นสมาชิกในสังคมและเมื่อมนุษย์อยู่ร่วมกันมากเป็นหมู่คณะ มีหัวหน้าปกครองบังคับบัญชา มีการแบ่งงานกันทำตามลักษณะความรู้ ความสามารถ ความถนัด มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในหมู่พวกและเผ่าเดียวกัน เมื่อสังคมขยายตัวซับซ้อนมากขึ้น มนุษย์เริ่มสร้างกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ โดยเรียนรู้จากประสบการณ์และความเชื่อ เพื่อมุ่งหวังให้เกิดความสำเร็จ ความสุข สงบเรียบร้อย และความเจริญก้าวหน้าขององค์กร

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรให้ประสบความสำเร็จ โดยอาศัยผู้นำองค์กรในการจัดการกระบวนการทำงานที่กำหนดอย่างมีแบบแผน การจัดองค์การ การนำและการควบคุมโดยอาศัยทรัพยากรในการบริหาร

2. กระบวนการทางการบริหาร

ผู้วิจัยได้รวบรวมผู้ให้ความหมายของกระบวนการทางการบริหาร ไว้ดังนี้

เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2556: 50) กล่าวว่า การจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการที่สร้างขึ้นเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าองค์กรจะดำเนินตามกลยุทธ์นั้น เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่เป้าหมายในระยะยาวที่ต้องการกลยุทธ์ที่เหมาะสมและดีที่สุดจะใช้ได้กับองค์กรในระยะเวลาที่กำหนดเท่านั้น เมื่อเวลาล่วงเลยไปองค์กรต้องมีการเปลี่ยนกลยุทธ์เพื่อให้เหมาะสมที่สุดและดีที่สุดในเวลานั้น กระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญดังนี้ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environmental Analysis) 2) การกำหนดทิศทางขององค์กร (Establishment of an Organizational Direction) 3) การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy Formulation) 4) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Strategy Implementation) และ 5) การควบคุมกลยุทธ์ (Strategy Control)

Fayol, 1964 (อ้างถึงใน จริญญา พะโยม, 2557: 58) เสนอว่าองค์ประกอบการบริหารมี 5 ประการ ได้แก่

- 1) การวางแผน (Planning)
- 2) การจัดรูปงานหรือการจัดองค์การ (Organizing)
- 3) การสั่งการ (Command)
- 4) การประสานงาน (Coordinating)
- 5) การควบคุม (Controlling)

หน้าที่ในการบริหารทั่วไป (General Managerial Functions) ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องทำหน้าที่บริหาร 4 ประการ คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organization) การนำ (Leading) การควบคุม (Controlling)

ประเวศน์ มหารัตน์สกุล (2558: 321) กล่าวว่า กระบวนการบริหารเป็นวัตถุประสงค์ของแผนกลยุทธ์ การบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต้องมีความเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ของแผนกลยุทธ์ธุรกิจขององค์กร ผู้วางแผนต้องวิเคราะห์ให้ได้เช่นกันว่าวัตถุประสงค์ของแผนกลยุทธ์

ธุรกิจขององค์กรต้องการใช้ทรัพยากรมนุษย์ในด้านใดบ้าง ต้องการกำลังคนที่มีความรู้และทักษะชนิดใด เมื่อทราบดังนี้แล้ว ลำดับถัดมาจึงดูผลที่ได้จากการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายงาน HR ศึกษา นำข้อมูลเหล่านั้นมาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ในการวางแผนกลยุทธ์บริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การวางแผนกลยุทธ์บริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีขั้นตอนดังนี้

- 1) ทำความเข้าใจพันธกิจขององค์กร
 - 2) ศึกษาวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของแผนกลยุทธ์องค์กร โดยต้องรู้ว่าแต่ละวัตถุประสงค์งานหน้าที่ของฝ่าย HR เกี่ยวข้องอย่างไร
 - 3) ใช้ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบและประเมินงานของฝ่ายงาน HR รวมทั้งข้อมูลสถิติในการจัดการงาน HRM คัดวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้ได้กิจกรรมงานภายใต้กรอบ
- เกวลี เกร็มย์ (2561: 25) กล่าวว่า กระบวนการบริหารการลำดับขั้นตอนการดำเนินงานโดยอาศัยการวางแผนการจัดการโครงสร้างขององค์กร การจัดหาบุคคลที่มีคุณภาพ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ และการวางแผนการปฏิบัติ เพื่อให้สามารถดำเนินการดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องกันและรายงานผลการดำเนินการไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

Gulick, 1963 (อ้างถึงใน วิภาดา สารัมย์, 2562: 27) ได้กำหนดขั้นตอนหรือหลักการบริหารไว้ 7 ประการ เรียกว่า “POSDCoRB” มีรายละเอียด ดังนี้

- 1) P การวางแผน (Planning) หมายถึง การวางแผนโครงสร้างแผนปฏิบัติการรวมทั้งวิธีปฏิบัติการไว้ล่วงหน้าเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของงาน
- 2) O การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การจัดโครงสร้างอำนาจหน้าที่และการจัดสายงานเพื่อปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้
- 3) S การจัดบุคลากร (Staffing) หมายถึง การบริหารงานด้วยบุคลากร อันได้แก่ การจัดอัตราจ้าง การสรรหา การพัฒนา และการใช้บุคลากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 4) D การอำนวยการ (Directing) หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการและการควบคุมบุคลากรให้ปฏิบัติงาน
- 5) Co การประสานงาน (Co-Ordinating) หมายถึง การประสานกิจการด้านต่าง ๆ ของหน่วยงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือและประสานงานที่ดีระหว่างผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินงานไปสู่จุดหมายเดียวกัน
- 6) R การรายงาน (Reporting) หมายถึง รายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานเพื่อให้ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงาน ได้ทราบความเคลื่อนไหวและความคืบหน้าของกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ

- 7) B การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การจัดทำงบประมาณ การควบคุมกำกับติดตามและการตรวจสอบการเงินและการบริหารสินทรัพย์ขององค์กร

Harold, 2013 (อ้างถึงใน ปญญญา ธรรมเมือง, 2558: 3) ได้กำหนดกระบวนการบริหารไว้เป็น 5 ประการ คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การเจ้าหน้าที่ (Staffing) การอำนวยการ (Directing) และการควบคุมงาน (Controlling) โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1) การวางแผน (Planning) เป็นกระบวนการในการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ นโยบาย โครงสร้าง และวิธีการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุผลในอนาคต ทั้งนี้ผู้บริหารต้องมีความสามารถ

ในการพยากรณ์เหตุการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง รวมทั้งต้องมีการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดมาปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความแม่นยำในการคาดคะเนผลที่จะได้รับให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด

2) การจัดองค์กร (Organizing) เป็นการกำหนดรูปแบบโครงสร้างขององค์กร จัดระบบระเบียบการทำงานขององค์กรเพื่อให้เกิดความสะดวกในการมอบหมายงานหรือการสั่งการ มีการกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละส่วนงานอย่างชัดเจนเพื่อหลีกเลี่ยง การทำงานที่ซ้ำซ้อน

3) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) การจัดคนเข้าทำงานหรือการบริหารงานบุคคลเป็นการจัดการเกี่ยวกับบุคคล นับตั้งแต่การสรรหา คัดเลือกบุคคลเข้าปฏิบัติงาน การดูแลบำรุงรักษา การแต่งตั้ง โยกย้าย การพัฒนา จนกระทั่งพ้นไปจากการปฏิบัติงาน นับว่าเป็นกระบวนการบริหารจัดการทั้งหมดเกี่ยวกับคน หรือบุคลากรที่จะสามารถปฏิบัติงานให้กับองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

4) การอำนวยการ (Directing) การอำนวยการหรือการสั่งการ เป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารในการใช้ความสามารถชักจูงบุคลากรให้ปฏิบัติงานและมีความกระตือรือร้นในการที่จะทำงานให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้องค์กรสามารถทำงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องมีภาวะผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และใช้ศิลปะในการบังคับบัญชา

5) การควบคุม (Controlling) การควบคุม เป็นการติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานของบุคคลในองค์กรเพื่อให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหรือหน้าที่ที่กำหนดไว้หรือไม่ การทำงานเป็นไปตามมาตรฐานที่องค์กรกำหนดหรือไม่ มีข้อบกพร่องอย่างไรเพื่อนำไปสู่การทำการแก้ไข การควบคุมอาจตรวจสอบจากการใช้งบประมาณ การตรวจงาน การรายงานผลการปฏิบัติงาน หรือการประเมินผลการปฏิบัติงาน

จากความหมายของกระบวนการทางการบริหารข้างต้นสรุปได้ว่า กระบวนการทางการบริหาร มี 5 ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์กร การประสานงาน ภาวะผู้นำและการควบคุม หากผู้บริหารสามารถนำกระบวนการมาบริหารมาปฏิบัติก็จะทำให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์และนำความสำเร็จมาสู่องค์กรได้

3. การบริหารงานในสถานศึกษา

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555: 27) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การปฏิบัติภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบในด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้

ปรีชญา เวสารัชช์ (2554: 1) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการ ควบคุมและจัดการในเรื่องเกี่ยวกับงานหรือกิจการสถานศึกษา ทั้งการบริหารธุรกิจของสถานศึกษา โดยมุ่งให้บรรลุตามจุดหมายของสถานศึกษาที่ได้ตั้งไว้ ภาระหน้าที่ดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับครู นักเรียน และบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษา

สาเลี ประทุมวงศ์ (2560: 7) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นการดำเนินงานของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคม ให้บรรลุวัตถุประสงค์

ที่ตรงตามเป้าหมายโดยอาศัยกระบวนการต่าง ๆ ที่เป็นระเบียบแบบแผน และไม่เป็นระเบียบแบบแผนในการบริหารจัดการทรัพยากรด้านต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

Frederick (1916: 24) ได้ให้ความหมายของคำว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานที่มีหลักเกณฑ์เพื่อให้ได้วิธีที่ดีที่สุดอันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตมากยิ่งขึ้น ซึ่งหลักการที่ทำให้การบริหารสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพสูงสุดขึ้นอยู่กับสิ่งสำคัญ 3 อย่าง คือ

- 1) เลือกคนที่มีความสามารถสูงสุด (Selection)
- 2) ฝึกอบรมคนงานให้รู้วิธี (Training)
- 3) หาสิ่งจูงใจให้เกิดกำลังใจในการทำงาน (Motivation)

Henri (1916: 5) ได้ให้ความหมายของคำว่า การบริหารสถานศึกษาหมายถึง ได้เสนอแนวคิดในเรื่องหลักเกี่ยวกับการบริหาร มีดังนี้ การบริหารจะต้องประกอบด้วย การวางแผนการจ้างองค์การ การบังคับบัญชา การประสานงาน การอำนวยความสะดวก ได้กล่าวเกี่ยวกับกระบวนการบริหารมี 7 ขั้นตอน คือ การตัดสินใจ การวางแผนการจ้างองค์การ การติดต่อสื่อสาร การใช้อิทธิพล การประสานงาน การประเมินผลงาน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารงานในสถานศึกษา หมายถึง การกระทำทุกอย่างของผู้บริหารที่กระทำกับผู้ร่วมงาน เพื่อให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ ซึ่งในสถานศึกษามีขอบข่ายงานอยู่ 4 ด้าน คือ บริหารวิชาการ บริหารงานงบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป

4. ขอบข่ายของการบริหารการศึกษา

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ขอบข่ายการบริหารการศึกษาไว้แตกต่างกันมากมาย ดังนี้

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดสาระสำคัญไว้ใน มาตรา 39 ว่าให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาโดยแบ่ง ขอบข่ายงานบริหารสถานศึกษาไว้ 4 ด้าน คือ 1) งานการบริหารวิชาการ 2) งานการบริหารงบประมาณ 3) งานการบริหารงานบุคคล 4) งานการบริหารทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2553: 14)

วุฒิพร ประทุมพงษ์ (2556: 11) ได้สรุปขอบข่ายงานสถานศึกษาไว้ว่า การจำแนกขอบข่ายงานสถานศึกษาของนักวิชาการชาวต่างประเทศและหน่วยงานทางการศึกษาของไทยนั้นมีส่วนที่คล้ายคลึงกัน โดยมีส่วนย่อยในรายละเอียดที่แตกต่างกันและสถานศึกษาทุกประเภทไม่ว่าจะจัดงานบริหารออกเป็นรูปแบบใดหรือจำแนกงานบริหารสถานศึกษาออกเป็นกี่ประเภท จำนวนมากหรือน้อย แตกต่างไปตามสภาพและขนาดของสถานศึกษาเช่นใดก็ตาม ทุกสถานศึกษาต้องจัดให้มีงานวิชาการในสถานศึกษาของตนเองด้วยทั้งสิ้น งานวิชาการจึงนับว่าเป็นงานที่มีความสำคัญหรืออาจเรียกได้ว่าเป็นงานหลักของสถานศึกษา ส่วนงานอื่น ๆ ล้วนมาสนับสนุนงานวิชาการโดยใช้กระบวนการบริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพมาพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าขอบข่ายการบริหารโรงเรียนมีงานหลัก ๆ 4 งาน ได้แก่
 1) งานการบริหารวิชาการ 2) งานการบริหารงบประมาณ 3) งานการบริหารงานบุคคล 4) งานการบริหารทั่วไป ซึ่งงานการบริหารวิชาการนั้นเป็นงานที่นับได้ว่ามีความสำคัญที่สุด ส่วนงานอื่น ๆ เป็นงานที่เข้ามาสนับสนุนงานการบริหารวิชาการเพื่อให้ โรงเรียนเกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลสูงสุด

แนวคิด หลักการ ทฤษฎีของความเสี่ยง

1. ความหมายของความเสี่ยง

มีนักวิจัยและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของความเสี่ยงไว้หลากหลาย ความหมาย ดังนี้

จรัญ พะโยม (2557: 27) ความเสี่ยง คือ โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ขอบกพร่อง สูญเสียหรือเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเสียเปล่าหรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ที่ทำให้องค์การไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด โดยกระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในการบริหารจัดการศึกษาตามภารกิจและหน้าที่

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2557: 2) ได้ให้ความหมาย ความเสี่ยง (Risk) หมายถึงโอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเสียเปล่าหรือเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ ซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคตและมีผลกระทบหรือทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรทั้งในด้านยุทธศาสตร์ การปฏิบัติงาน การเงินและการบริหาร ซึ่งอาจเป็นผลทางบวกด้วยก็ได้ โดยวัดจากผลกระทบ (Impact) ที่ได้รับและโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) ของเหตุการณ์ความเสี่ยง

นลพรรณ บุญฤทธิ์ (2558: 10) กล่าวว่า ความเสี่ยง หมายถึง เหตุการณ์ใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ซึ่งส่งผลกระทบหรือสร้างความเสียหายก่อให้เกิดความล้มเหลวหรือลดโอกาสในการบรรลุเป้าหมายที่องค์กรได้ตั้งไว้

ขวัญญานันท์ แก้วนุชนาวี (2559: 14) กล่าวว่า ความเสี่ยง หมายถึง การกระทำหรือเหตุการณ์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากความไม่แน่นอนของเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ สร้างผลกระทบและความเสียหายก่อให้เกิดความล้มเหลวต่อการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร

น้ำทิพย์ ม่วงปลอด (2560: 12) ได้สรุปไว้ว่า ความเสี่ยง เป็นโอกาสของการเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดจากภัยธรรมชาติ ภัยจากมนุษย์ ภัยจากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เมื่อเกิดขึ้นแล้วก่อให้เกิดผลกระทบหรือสร้างความเสียหายต่อการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การ เพื่อเป็นการป้องกันความเสียหายหรือลดผลกระทบที่เกิดกับองค์การให้น้อยที่สุดจึงมีการบริหาร ความเสี่ยง อีกนัยของความเสียหายหนึ่งที่มีลักษณะไม่มีความแน่นอน เป็นความเสี่ยงที่ไม่อาจหยั่งรู้ได้ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใด เช่น ภัยธรรมชาติที่รุนแรง แผ่นดินไหว อุทกภัย โคลนถล่ม หรือสึนามิ ยากที่หยั่งรู้ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใดได้อีก ความเสี่ยงที่ไม่แน่นอนอาจเกิดจากมนุษย์ เช่น การทุจริต สิ่งต่าง ๆ ข้างต้นไม่ว่าจะเป็นความเสี่ยงประเภทใดผู้บริหารย่อมต้องตระหนักถึงความสำคัญ โดยต้องหาทางป้องกันและหาทางควบคุมความเสี่ยง

ขวัญแก้ว จันทรรัตน์ และตรัยภูมิินทร์ ตรีตรีศวร (2562: 10) กล่าวว่า ความเสี่ยง คือ โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด หรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ที่ทำให้งานไม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งอาจจะเกิดในอนาคตสร้างความเสียหายต่อเป้าหมายขององค์กรเพื่อเป็นการป้องกันความเสียหาย หรือลดผลกระทบที่เกิดกับองค์กรให้เกิดขึ้นน้อยที่สุดจึงมีการบริหารความเสี่ยง

มหาวิทยาลัยมหิดล (2562: 22) ได้ให้ความหมายของความเสี่ยงไว้ว่า ความเสี่ยง คือ การวัดความสามารถที่จะดำเนินการให้วัตถุประสงค์ของงานประสบความสำเร็จ ภายใต้การตัดสินใจ งบประมาณ กำหนดเวลา และข้อจำกัดด้านเทคนิคที่เผชิญอยู่ อย่างเช่น การจัดทำโครงการเป็น ชุดของกิจกรรมที่จะดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่งในอนาคต โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด มาดำเนินการให้ประสบความสำเร็จภายใต้กรอบเวลาอันจำกัด ซึ่งเป็นกำหนดการปฏิบัติการใน อนาคต ความเสี่ยงจึงอาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา อันเนื่องมาจากความไม่แน่นอน และความจำกัดของ ทรัพยากร โครงการ ผู้บริหารโครงการจึงต้องจัดการความเสี่ยงของโครงการ เพื่อให้ปัญหาของโครงการ ลดน้อยลง และสามารถดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2560: 1) กล่าวว่า ความเสี่ยงการทุจริต หมายถึง เหตุการณ์ความเสี่ยงในการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ความโปร่งใสของการใช้อำนาจในตำแหน่งและหน้าที่ รวมทั้งการใช้จ่าย งบประมาณ และการบริหาร ทรัพยากรภาครัฐ

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2565: 24) ได้ให้ความหมายของ ความเสี่ยง คือ โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเสีย หรือเหตุการณ์ ที่ไม่พึงประสงค์ หรือการกระทำใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ซึ่งอาจเกิดขึ้น ในอนาคตและมีผลกระทบหรือทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และ เป้าหมายขององค์กร ทั้งในด้านยุทธศาสตร์ การปฏิบัติงาน การเงิน และการบริหาร

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล (2565: 32) ได้ให้ความหมายของความเสี่ยง (Risk) คือ การวัดความสามารถที่จะดำเนินการให้วัตถุประสงค์ของงานประสบความสำเร็จภายใต้ การตัดสินใจ งบประมาณ กำหนดเวลา และข้อจำกัดด้านเทคนิคที่เผชิญอยู่ อย่างเช่น การจัดทำ โครงการเป็นชุดของกิจกรรมที่จะดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่งในอนาคต โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่าง จำกัด มาดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ ภายใต้กรอบเวลาอันจำกัด ซึ่งเป็นกำหนดการปฏิบัติการ ในอนาคต ความเสี่ยงจึงอาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา อันเนื่องมาจากความไม่แน่นอนและความจำกัดของ ทรัพยากรโครงการ ผู้บริหารโครงการจึงต้องจัดการความเสี่ยงของโครงการเพื่อให้ปัญหาของโครงการ ลดน้อยลง และสามารถดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ

Trieschmann, Hoyt and Sommer (2005: 76) กล่าวว่า ความเสี่ยงคือความไม่แน่นอน ที่เกิดขึ้นจากปัญหาต่าง ๆ ในทางธุรกิจและทางส่วนตัวสำหรับอาชีพทุกสาขา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร พนักงาน นักลงทุน นักศึกษา เจ้าของบ้าน นักเดินทางและชาวไร่ชาวนา ต่างก็ต้องเผชิญกับความเสี่ยง ด้วยกันทั้งนั้น และจะต้องจัดการด้วยวิธีการต่าง ๆ บางครั้งความเสี่ยงเฉพาะอย่างจะต้องได้รับ การวิเคราะห์และจัดการ บางครั้งก็มีการละเลยความเสี่ยงเพราะอาจไม่รู้ว่ามีผลตามมาอย่างไร

ความเสี่ยงในแง่ของความเสี่ยงที่อาจเกิดปัญหาพิเศษขึ้นได้จากความสูญเสียจะต้องเกิดขึ้นแน่นอน อาจจะต้องมีการวางแผนรับมือไว้ล่วงหน้าและจะต้องได้รับการจัดการเป็นการเฉพาะโดยการรู้ สิ่งที่เกิดขึ้นที่แน่นอน เมื่อมีความไม่แน่นอนจะเกิดความสูญเสียที่จะกลายเป็นปัญหาสำคัญ เช่น หากเจ้าของร้านค้ารู้แน่ ๆ ว่า ร้านค้าตนเองจะต้องถูกจัดแ่ง ความเสี่ยงนี้อาจถูกชดเชยด้วยการบวก ราคาขายสินค้าไว้เท่าที่จำเป็นด้วยจะมีความเสี่ยงน้อยหรือไม่มีเลย หากโรงจัดแ่งร้านค้าเกิดมากขึ้น กว่าปกติ ร้านค้าจะวังเรื่องความเสี่ยงที่จะเกิดจากการจัดแ่งร้ายกว่าปกติคือมากกว่าระดับที่มองว่า เป็นระดับปกติหรือระดับที่คาดไว้แล้ว

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ความเสี่ยง หมายถึง โอกาสที่บางสิ่งบางอย่าง การกระทำ หรือเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นภายในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบทั้งทางด้านบวก และด้านลบหรือสร้างความเสียหาย ความล้มเหลวหรือลดโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้

2. ความหมายของการบริหารความเสี่ยง

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2557: 3) ได้ให้ความหมาย การบริหารความเสี่ยง (Risk Management) หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการบริหารจัดการให้โอกาส ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงลดลง หรือผลกระทบของความเสียหายจากเหตุการณ์ความเสี่ยงลดลง อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้

ขวัญญานันท์ แก้วชุนนาวีร (2559: 15) ได้ให้ความหมายของการบริหารความเสี่ยงว่า หมายถึง กระบวนการจัดการบริหารปัจจัยป้องกันควบคุมโอกาสการเกิดเหตุการณ์ใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้น ในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและประเมินผลเพื่อให้อยู่ในระดับที่มีความเหมาะสม และเป็นไปในแนวทาง เดียวกันตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

ขวัญแก้ว จันทรัตน์ และตรีภูมิรินทร์ ตรีศรีศวรร (2562: 16) ความเสี่ยง คือโอกาสที่จะ เกิดความผิดพลาดหรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ที่ทำให้งานไม่ประสบความสำเร็จซึ่งอาจจะเกิด ในอนาคต สร้างความเสียหายต่อเป้าหมายขององค์กร เพื่อเป็นการป้องกันความเสียหายหรือ ลดผลกระทบที่เกิดกับองค์กร ให้เกิดน้อยที่สุดจึงมีการบริหารความเสี่ยง

สำนักงานเลขาธิการกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ (2562: 3) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยง (Risk Management) หมายถึง กระบวนการ ที่ใช้ในการบริหารจัดการให้โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงลดลงหรือผลกระทบของความเสียหาย จากเหตุการณ์ความเสี่ยงลดลงอยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ การจัดการความเสี่ยงมี 4 วิธี คือ การยอมรับความเสี่ยง (Risk Acceptance) หมายถึง เป็นการยอมรับความเสี่ยงที่เกิดขึ้น เนื่องจากไม่ คำนึงค่าในการจัดการควบคุมหรือป้องกันความเสี่ยง การลด/การควบคุมความเสี่ยง (Risk Reduction) หมายถึง เป็นการปรับปรุงระบบการทำงานหรือการออกแบบวิธีการทำงานใหม่ เพื่อลดโอกาสที่จะ เกิดหรือลดผลกระทบให้อยู่ในระดับ ที่องค์กรยอมรับได้ การกระจายความเสี่ยง/การโอน ความเสี่ยง (Risk Sharing) หมายถึง เป็นการกระจายหรือถ่ายโอนความเสี่ยงให้ผู้อื่นช่วยแบ่งความรับผิดชอบไป การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance) หมายถึง เป็นการจัดการกับความเสี่ยงที่อยู่ในระดับสูง มากและหน่วยงานไม่อาจยอมรับได้ จึงต้องตัดสินใจยกเลิกโครงการ/กิจกรรมนั้นไป

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2565: 8) ได้ให้ความหมายการบริหารความเสี่ยง คือ กระบวนการดำเนินงานขององค์กรที่เป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อช่วยให้องค์กรลดมูลเหตุของแต่ละโอกาสที่จะเกิดความเสียหายให้ระดับของความเสียหายและขนาดของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ ประเมินได้ ควบคุมได้ และตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กรเป็นสำคัญ

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล (2565: 10) ได้ให้ความหมายการบริหารความเสี่ยง (Risk Management) คือ การจัดการความเสี่ยงทั้งในกระบวนการในการระบุ วิเคราะห์ (Risk Analysis) ประเมิน (Risk Assessment) ดูแล ตรวจสอบ และควบคุมความเสี่ยงที่สัมพันธ์กับกิจกรรม หน้าที่ และกระบวนการทำงาน เพื่อให้องค์กรลดความเสียหายจากความเสี่ยงมากที่สุด อันเนื่องมาจากภัยที่องค์กรต้องเผชิญในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง หรือเรียกว่า อุบัติภัย (Accident)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการที่เป็นระบบในการบริหารปัจจัย การป้องกัน ควบคุม โอกาสของการเกิดเหตุการณ์ใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและประเมินผลเพื่อให้อยู่ในระดับที่มีความเหมาะสม และเป็นไปในแนวทางเดียวกันตามวัตถุประสงค์ขององค์กรเป็นสำคัญ

3. ประเภทของความเสี่ยง

ประเภทของความเสี่ยง มีผู้วิจัยและศึกษาไว้เป็นจำนวนมาก ทั้งให้แนวคิดและทฤษฎีที่แตกต่างกัน ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552: 112) ได้ระบุความเสี่ยงไว้ ดังนี้

1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ หมายถึง ความเสี่ยง เรื่องนโยบายและแผน พันธกิจ กลยุทธ์/ยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา

2) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน หมายถึง ความเสี่ยงในเรื่องการดำเนินงานด้านการแนะแนว ความยุ่งยากในการปฏิบัติงาน การประกันคุณภาพการพัฒนาโรงเรียน และพฤติกรรมนักเรียน งานธุรการ การกำกับติดตาม การพัฒนาวิธีการจัดกิจกรรมความรู้ ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน

3) ความเสี่ยงด้านการเงิน หมายถึง ความเสี่ยงในเรื่องการจัดสรรงบประมาณการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ค่าใช้จ่ายรายหัว การจัดทำบัญชีการเงิน ใบเสร็จรับเงิน การใช้จ่ายเงินเงินยืม การจัดทำทะเบียน การจัดทำรายงานการขอซื้อ ขอบ้าง การเขียนเช็คส่งจ่าย

4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ หมายถึง ความเสี่ยงในเรื่องวินัย การตรวจสอบภายใน/ควบคุมภายใน การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบ/มาตรการ/ข้อกำหนดจากต้นสังกัด

ประเสริฐ อัครประภพพงศ์ (2554: 8) แบ่งความเสี่ยงออกเป็น 4 ประเภท คือ

1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ นโยบาย/กลยุทธ์ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สภาพแวดล้อม ชื่อเสียง/ภาพลักษณ์

2) ความเสี่ยงทางการเงิน/งบประมาณ (Financial/Budget Risk) ได้แก่ การลงทุน/ฝากเงิน การจัดหาแหล่งเงินทุนสภาพคล่อง

3) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎระเบียบ (Compliance Risk) ได้แก่ กฎหมาย/ระเบียบ พระราชบัญญัติ หลักการบัญชีแนวการตรวจสอบ

4) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk) ได้แก่ สภาพแวดล้อมความปลอดภัย พนักงาน/บุคลากร ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ภัยธรรมชาติ การดำเนินกิจการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2557: 8) เนื่องจากความเสี่ยงมีมากมาย หลายเรื่อง หลายแหล่งที่มา แต่ความเสี่ยงที่ได้กำหนดไว้สำหรับสถาบันอุดมศึกษาควรประกอบด้วย ความเสี่ยงที่ครอบคลุมด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ความเสี่ยงด้านทรัพยากร (การเงิน งบประมาณ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ อาคารสถานที่ ฯลฯ (Resources Risk) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการที่การเบิกจ่ายงบประมาณไม่เป็นไปตามแผนงบประมาณถูกต้อง งบประมาณที่ได้รับไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ของภารกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้การจัดสรรไม่เพียงพอ รวมระบบเทคโนโลยีและอาคารสถานที่

2) ความเสี่ยงด้านยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ของสถาบัน (Strategic Risk) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ แผนดำเนินงานที่นำไปปฏิบัติไม่เหมาะสมหรือไม่สอดคล้องกับปัจจัยภายใน

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2560: 23) ได้แบ่งความเสี่ยงออกเป็น 4 ด้าน

1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk: S) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์/แผนดำเนินงานที่นำไปปฏิบัติไม่เหมาะสมหรือไม่สอดคล้องกับปัจจัยภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก อันส่งผลกระทบต่อการบริหารวิสัยทัศน์ พันธกิจ หรือสถานะขององค์กร

2) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk: O) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการปฏิบัติงานทุก ๆ ขั้นตอน โดยครอบคลุมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศบุคลากรในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

3) ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk: F) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการเบิกจ่ายงบประมาณไม่เป็นไปตามแผนงบประมาณถูกต้อง งบประมาณที่ได้รับไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ของภารกิจที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้การจัดสรรไม่เพียงพอ

4) ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (Compliance Risk: C) หรือ (Event Risk) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการไม่สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้หรือกฎหมายที่มีอยู่ไม่เหมาะสมหรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน

ขวัญญานันท์ แก้วนุชนาวี (2559: 22-26) ได้ระบุประเภทของความเสี่ยงแบ่งออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่

1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ หมายถึง ความเสี่ยงในการบริหารไม่แน่นอนไม่ชัดเจนของนโยบายผู้บริหารในการดำเนินงาน และความเข้าใจที่ไม่ตรงกันของผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ แผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษา

2) ความเสี่ยงด้านบุคลากร หมายถึง ความเสี่ยงอันเนื่องมาจากบุคลากรภายในสถานศึกษามีทักษะ ความรู้ ความสามารถไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ และประสบการณ์ในการสอนและการทำงานฝ่ายต่าง ๆ ในสถานศึกษาของบุคลากร เนื่องจากบุคลากรปฏิบัติงานไม่ตรงกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา

3) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน หมายถึง ระบบการดำเนินงานและการบริหารบุคลากรที่ขาดทักษะในการปฏิบัติงานที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา อุปกรณ์ที่ใช้ไม่มีความทันสมัย และจำนวนไม่เพียงพอต่อการใช้การงาน รวมถึงคุณภาพที่อยู่ในสภาพไม่พร้อมใช้งาน บุคลากรขาดทักษะในการปฏิบัติงานก่อให้เกิดความผิดพลาดต่องานในสถานศึกษา

4) ความเสี่ยงด้านการเงิน หมายถึง การใช้เงินผิดวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานไม่มีการกำหนดวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานการบันทึกรายรับรายจ่ายไม่ครบถ้วน ขาดความคล่องตัวในเรื่องการเงินที่จะต้องดำเนินกิจกรรมประจำวัน รายจ่ายมากกว่ารายรับอย่างต่อเนื่อง

5) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบและข้อบังคับ หมายถึง กฎระเบียบและข้อบังคับในการดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นการรับรู้ และทำความเข้าใจเพื่อลดอุปสรรคต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาของบุคลากรที่ละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือจงใจไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับของสถานศึกษาตามที่ได้กำหนดไว้

6) ความเสี่ยงด้านปัจจัยภายนอก หมายถึง ความเสี่ยงที่ไม่สามารถควบคุมได้โดยสถานศึกษาเอง ซึ่งอาจเกิดจากการแข่งขันทางสังคม ทางการเมือง ทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี ซึ่งเป็นสิ่งที่บุคลากรขาดการรับรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ขาดการเตรียมการในการป้องกันและขาดการสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา

ัญญารัตน์ สายใหม่ (2560: 16) ได้ระบุประเภทของความเสี่ยงไว้ 4 ด้าน ได้แก่

1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk: SR) หมายถึง ความเสี่ยง เรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์/พันธกิจ แผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา พร้อมทั้งมีการจัดทำรายละเอียดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ให้เชื่อมโยงกับกลยุทธ์ของสถานศึกษา โดยพิจารณาจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกสถานศึกษา ความเสี่ยงในการติดตามผลการดำเนินงานตามนโยบาย วิสัยทัศน์/พันธกิจ แผนกลยุทธ์อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยการระบุนความต้องการบริการและผลผลิต เพื่อแสดงให้เห็นถึงเป้าประสงค์ที่ชัดเจนของสถานศึกษาในการจัดทำปฏิทินงานเพื่อกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานตามกลยุทธ์ จัดทำรายละเอียดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ให้เชื่อมโยงกับกลยุทธ์ของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายปฏิบัติตาม ปฏิทินการปฏิบัติงานโดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลกลยุทธ์ของสถานศึกษา และรายงานผลการติดตามการประเมินผลกลยุทธ์ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา บุคลากร ครู วิทยากร และผู้อำนวยการสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา บุคลากรและครูต้องมี ความรู้ความสามารถในการบริหารงานให้เป็นไปตามนโยบาย วิสัยทัศน์/พันธกิจ แผนกลยุทธ์

2) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Financial Risk: FR) หมายถึง ความเสี่ยงด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ โดยการรวบรวมข้อมูล กำกับ ดูแล นิเทศและติดตามเกี่ยวกับงานวิชาการ และธุรการ และสถานศึกษาให้การสนับสนุนส่งเสริมการอบรม เพื่อให้ครูและบุคลากรมีการพัฒนาความรู้ ทักษะ การปฏิบัติงาน พัฒนาระบบการเรียนรู้ เพื่อนำมาพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น และการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดเรียน ความเสี่ยงในการอนุมัติแผนงานด้านวิชาการ โดยความ

เห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ความเสี่ยงในการแนะแนวและจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึง มีการประชุมเพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและความต้องการของชุมชน ความเสี่ยงในการนิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานของบุคลากรและครูผู้สอนอย่างต่อเนื่องทางการเงิน แผนงาน โครงการ สอดคล้องกับกิจกรรมหลักของสถานศึกษา เสนอแผนงบประมาณขอความช่วยเหลือเห็นชอบต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นคำขอตั้งงบประมาณต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นอกจากนี้สถานศึกษามีการจัดทำแผนงบประมาณในแต่ละแผนงาน โครงการต่าง ๆ อย่างครอบคลุม โดยมีเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการเงิน งบประมาณ รวมทั้งผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีความรู้และประสบการณ์เพียงพอในการบริหารงบประมาณเพื่อป้องกันความเสี่ยง

3) ความเสี่ยงด้านการเงิน (Operational Risk: OR) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณ โดยการจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายรายหัวเป็นไปตามแผนการดำเนินงาน ความเสี่ยงด้านจัดทำบัญชีการเงินให้เป็นปัจจุบันและรายงานการเงินทุกเดือน และเมื่อสิ้นปีงบประมาณและในการเบิกจ่ายต้องมีหลักฐานการการเบิกจ่าย การใช้จ่ายเงินยืม การจัดซื้อ จัดจ้าง พัสดุ ครุภัณฑ์ มีการทำทะเบียน จดทะเบียนอย่างถูกต้อง ความเสี่ยงในการบริหารงานด้านพัสดุและ สินทรัพย์ เช่น การลงทะเบียน การซ่อมแซม การจำหน่าย ในการอนุมัติและเบิกจ่ายเงินต่าง ๆ มีความสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา สถานศึกษามีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อประสิทธิภาพการบริหารงานการเงินตลอดเวลา และลดเวลาในการทำงาน การจัดทำรายละเอียด

4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ (Compliance Risk: CR) หมายถึง ความเสี่ยงประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา สนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ วิธีการและกฎระเบียบในการตรวจสอบภายใน และมีการจัดทำหลักฐาน เอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการควบคุมภายในให้เป็นปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมและการอบรมเพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องในด้านการรักษา วินัยเพื่อสร้างเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน และประพฤติปฏิบัติตามระเบียบวินัย มาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ กฎหมาย และระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องในด้านการรักษา วินัยอย่างต่อเนื่อง และรับรู้การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบ/ มาตรการ/การดูแลและติดตาม กรณีมีบุคลากรของสถานศึกษาละเมิด หรือกระทำความผิดระเบียบวินัย ส่งเสริมครูและบุคลากรขอรับและขอต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และมีแนวทางในการป้องกันเหตุที่จะเกิดขึ้นเกี่ยวกับการผิดวินัย กฎระเบียบ/มาตรการ/ข้อกำหนด รวมทั้งนิเทศ ติดตามการดำเนินงานทางวินัยอย่างเป็นระบบภายในสถานศึกษา

ขวัญแก้ว จันทรัตน์ และตรัยภูมิรินทร์ ตริตริศวร (2562: 23) ได้ศึกษาการบริหาร ความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษา ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการซึ่งได้ไว้ 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ 2) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน 3) ความเสี่ยงด้านการเงินและ 4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตาม กฎระเบียบ

อานนท์ พลไชย (2563: 10-11) ได้ระบุประเภทของความเสี่ยงไว้ 4 ด้าน ได้แก่

1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk) หมายถึง ความเสี่ยงในเรื่องนโยบาย แผน วิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์/ยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา ซึ่งเกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ แผน ดำเนินงาน และนำไปปฏิบัติไม่เหมาะสม ไม่สอดคล้องกับปัจจัยภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก อันส่งผลกระทบต่อกระบวนการบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจหรือการบริหารที่ไม่แน่นอน ไม่ชัดเจนของนโยบาย ผู้บริหารในการดำเนินงานและความเข้าใจที่ไม่ตรงกันของผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์แผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษา

2) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk) หมายถึง ความเสี่ยงในเรื่อง การดำเนินงาน ความยุ่งยากในการปฏิบัติงาน การจัดโครงสร้างการดำเนินงาน การพัฒนาสถานศึกษา และพฤติกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินงานของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ความเข้าใจในการดำเนินงานการพัฒนา หลักสูตรและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายอันเนื่องมาจากการขาดกำกับดูแลที่ดีหรือขาดธรรมาภิบาลในสถานศึกษา และการขาดการควบคุมที่ดี โดยอาจ เกี่ยวข้องกับกระบวนการปฏิบัติงานภายใน คน ระบบ หรือเหตุการณ์ภายนอก กระบวนการปฏิบัติงาน ที่ขาดทักษะ ทำให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานที่ลดลง

3) ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการเบิกจ่าย งบประมาณไม่เป็นไปตามแผนงาน วัตถุประสงค์ของการดำเนินงานงบประมาณที่ได้รับไม่สอดคล้อง กับสถานการณ์ของภารกิจที่เปลี่ยนแปลงไป การจัดสรรที่ไม่เพียงพอ หรือความเสี่ยงที่เกิดจาก การบริหารงานการเงิน การจัดทำบัญชีการเงิน

4) ความเสี่ยงด้านปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ (Compliance Risk) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการไม่สามารถปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องได้ หรือ กฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับที่มีอยู่ไม่เหมาะสม หรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน การนิเทศ ติดตาม และการตรวจสอบ

สัญญาธ นาคพิน (2561: 6) ได้แบ่งประเภทความเสี่ยง 4 ประการ ดังนี้

1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk) มีรายละเอียด ดังนี้

1.1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการไม่สามารถดำเนินธุรกิจตาม แผนธุรกิจ หรือกลยุทธ์ให้บรรลุวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ที่องค์กรกำหนดไว้โดยสิ้นเนื่องจากปัจจัย เสี่ยงที่เกิดขึ้นและผลกระทบต่อการทำงานตามแผนโดยสามารถเป็นได้ทั้งปัจจัยเสี่ยงภายในและ ภายนอกองค์กร

1.2) ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์และการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ อย่างไม่เหมาะสมรวมถึงความไม่สอดคล้องกันระหว่างนโยบาย เป้าหมาย กลยุทธ์ โครงสร้างองค์กร ภาวะการแข่งขัน ทรัพยากรและรวมถึงปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

1.3) ปัจจัยเสี่ยงภายในองค์กร ปัจจัยภายในที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการบรรลุวัตถุประสงค์วิสัยทัศน์ ขององค์กร เช่น เงินทุน ศักยภาพผู้บริหาร โครงสร้าง องค์กร วัฒนธรรม องค์กรการทุจริต เทคโนโลยี ที่ใช้ พันธมิตรทางธุรกิจ ฯลฯ

1.4) ปัจจัยเสี่ยงภายนอกองค์กร ปัจจัยที่องค์กรไม่สามารถควบคุมหรือเปลี่ยนแปลงได้ แต่จะต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์หรือแผนบริหารความเสี่ยงให้สอดคล้อง เช่น อัตรา เงินบาท เทคโนโลยี สงคราม ภาวะเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อ ภัยพิบัติ การเมือง ฯลฯ

2) ความเสี่ยงในการดำเนินงาน (Operational Risk) คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการปฏิบัติงาน ทุก ๆ ขั้นตอนอันเนื่องมาจากขาดการกำกับดูแลที่ดีหรือขาดการควบคุมภายในที่ดีโดยครอบคลุมถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ/อุปกรณ์/เทคโนโลยีสารสนเทศ/บุคลากรในการปฏิบัติงานและความปลอดภัยของทรัพย์สิน ระยะเวลาในการส่งมอบ ความล่าช้า ความพึงพอใจ ฯลฯ

3) ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk) คือ ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการบริหารจัดการด้านการเงินไม่มีประสิทธิภาพ อันเนื่องมาจากสาเหตุ ดังนี้

- 3.1) ระบบการตรวจสอบภายใน
- 3.2) การประมาณการงบประมาณไม่เพียงพอ
- 3.3) ความรัดกุมในการเบิก-จ่าย ทางการเงินก่อให้เกิดการโกงของพนักงาน
- 3.4) ราคาวัตถุดิบ
- 3.5) การบริหารลูกหนี้-เจ้าหนี้
- 3.6) สภาพคล่องทางการเงิน
- 3.7) อัตราดอกเบี้ย
- 3.8) นโยบายการลงทุน
- 3.9) อัตราแลกเปลี่ยน

4) ความเสี่ยงด้านปฏิบัติตามกฎหมาย/ระเบียบ (Compliance Risk) คือ ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามกฎหมาย/ระเบียบขององค์กร มีดังนี้ 1) การไม่ติดตามกฎหมาย 2) การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย 3) การทำสัญญาหรือนิติกรรมต่าง ๆ ซึ่งมีปัจจัยความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย (Compliance Risk) ดังนี้ 1) เกิดความผิดพลาดโดยไม่เจตนา 2) บุคลากรมีเจตนาหรือความตั้งใจที่จะกระทำผิดหรือทุจริต 3) มีข้อบกพร่องของวิธีการ/ขั้นตอนการทำงาน 4) การวางแผนไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานตามระเบียบ 5) มีการตีความข้อกำหนด ระเบียบ ประกาศโดยผู้ปฏิบัติงาน 6) มีความเข้าใจไม่ตรงกันในการสื่อสารความตามกฎหมาย 7) เกิดการตีความผิดพลาด 8) การสื่อสารกฎหมายไม่ทั่วถึงทุกส่วนงาน 9) ข้อมูลที่เผยแพร่ไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นปัจจุบัน

อลงกต ใหม่น้อย (2564: 27) กล่าวว่า การจำแนกประเภทความเสี่ยงตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงการคลัง สามารถแบ่งความเสี่ยงออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk: S) เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องในระดับยุทธศาสตร์ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ สังคม สถานการณ์โลก ภาวะผู้นำ กลไกตลาด เป็นต้น

2) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (Operational Risk: O) เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องในระดับการปฏิบัติงาน เช่น ระบบงานขององค์กร กระบวนการทำงาน เทคโนโลยี บุคลากร ข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

3) ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk: F) เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับทางการเงิน เช่น อัตราการแลกเปลี่ยนเงินตรา อัตราดอกเบี้ย งบประมาณ สภาพคล่อง ความสามารถในการชำระหนี้ ความน่าเชื่อถือทางการเงิน เป็นต้น

4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย (Compliance Risk: C) เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย เช่น ระเบียบ กฎหมาย พระราชกฤษฎีกา ระเบียบข้อบังคับ ข้อกำหนดของทางการ นโยบายของรัฐ เป็นต้น

5) ความเสี่ยงด้านความปลอดภัย (Hazardous Risk: H) เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการจัดการด้านความปลอดภัย เช่น ข้อกำหนดด้านความปลอดภัยภายในองค์กร อาคาร หรือสถานที่ที่จะต้องเป็นไปตามมาตรฐานกำหนด

ณัชธิญา ปัทมทัตตานนท์ (2566: 7) ได้กล่าวว่า ในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จเพื่อการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขนั้น ผู้บริหารจะต้องวางแผนการจัดการจัดการความเสี่ยง เนื่องจากการบริหารจัดการศึกษาก็มีปัญหาที่ต้องเผชิญอยู่หลายด้าน หลายลักษณะ ปัญหาใหญ่เรื่องหนึ่งของระบบก็คือ ความเสี่ยงดังนั้นผู้บริหารจึงต้องบริหารจัดการความเสี่ยงควบคู่ไปด้วย โดยความเสี่ยงของสถานศึกษาจำแนกได้เป็น 6 ด้าน คือ 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ 2) ความเสี่ยงด้านการเงิน 3) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน 4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ 5) ความเสี่ยงด้านความปลอดภัย 6) ความเสี่ยงด้านความน่าเชื่อถือขององค์กร ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสี่ยงแบ่งออกเป็นปัจจัยความเสี่ยงภายนอก ได้แก่ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย ปัจจัยเสี่ยงภายใน ได้แก่ ความเสี่ยงในโครงสร้างนโยบายสถานศึกษา ความเสี่ยงต่อผลผลิตและบริการ ความเสี่ยงต่อผลผลิตและบริการ ความเสี่ยงด้านประสิทธิภาพทางการเงิน ความเสี่ยงด้านวัสดุทรัพยากร ความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการ ขั้นตอนในการบริหาร ความเสี่ยงจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารความเสี่ยง มีองค์ประกอบ 7 ประการ ได้แก่ 1) การกำหนดบริบทขององค์กร (Establish the Context) 2) ระบุความเสี่ยง (Risk Identification) 3) การประเมินความเสี่ยง (Evaluation) 4) กลยุทธ์ที่ใช้ในการจัดการความเสี่ยง (Risk Response) 5) บริหารความเสี่ยง (Risk Analysis) 6) ข้อมูลและการสื่อสารด้านบริหารความเสี่ยง (Communication and Consultation) และ 7) การติดตาม (Monitor and Review)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่พบว่า ประเภทของความเสี่ยง มีบางส่วนคล้ายคลึงและเกี่ยวข้องกัน ดังนั้นการวิจัยเรื่องการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์ประเภทของความเสี่ยงไว้ ดังตาราง 1

ตาราง 1 การสังเคราะห์ประเภทของความเสี่ยง

	ด้านกลยุทธ์	ด้านการดำเนินงาน	ด้านการเงิน	ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย	ด้านความปลอดภัย	ด้านสิ่งแวดล้อม	ด้านบุคลากร	ด้านปัจจัยภายนอก	ด้านความน่าเชื่อถือขององค์กร
1. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา ระบบราชการ (2552: 112)	✓	✓	✓	✓		✓			
2. ประเสริฐ อัครประมพงค์ (2554: 8)	✓	✓	✓	✓					
3. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2557: 8)	✓		✓						
4. สำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ (2560: 23)	✓	✓	✓	✓					
5. ขวัญญานันท์ แก้วชชนาวัชร (2559: 22-26)	✓	✓	✓	✓			✓	✓	
6. ธัญญรัตน์ สายใหม่ (2560: 16)	✓	✓	✓	✓					
7. ขวัญแก้ว จันทรัตน์ และ ตรีภูมิรินทร์ ตรีศรีศวรร (2562: 23)	✓	✓	✓	✓					
8. อานนท์ พลไชย (2563: 10-11)	✓	✓	✓	✓					
9. สิญญาธร นาคพิน (2564: 6)	✓	✓	✓	✓					
10. อลงกต ใหม่น้อย (2564: 27)	✓	✓		✓	✓				
11. ณัชชัญญา ปัทมทัตตานนท์ (2566: 7)	✓	✓	✓	✓	✓				✓
รวม	11*	10*	10*	10*	2	1	1	1	1

จากตาราง 1 จะเห็นว่าจากการสังเคราะห์ประเภทของความเสี่ยง โดยพิจารณาความสอดคล้องกับบริบทการศึกษาและเลือกความถี่ตั้งแต่ระดับ 10 ขึ้นไป จึงสรุปได้ว่า ประเภทของความเสี่ยง มีทั้งหมด 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ 2) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน 3) ความเสี่ยงด้านการเงิน 4) ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย แต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risks)

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2556: 6) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ว่า คือความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ แผนดำเนินงานที่นำไปปฏิบัติไม่เหมาะสมหรือไม่สอดคล้องกับปัจจัยภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก อันส่งผลกระทบต่อการบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ หรือสถานะขององค์กร แหล่งที่มาของความเสี่ยงด้านกลยุทธ์สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ ปัจจัยความเสี่ยงภายนอก ได้แก่ ภาวะการณ์การแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาล กระแสสังคม การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางการเมือง ส่วนปัจจัยความเสี่ยงภายใน ได้แก่ ปัจจัยภายในที่องค์กรสามารถควบคุมได้ แต่ส่งผลกระทบต่อหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ได้แก่ โครงสร้างองค์กร กระบวนการและวิธีปฏิบัติงาน ความเพียงพอของข้อมูลและเทคโนโลยีสำหรับการให้บริการ เป็นต้น

เทศบาลตำบลดอนทราย (2563: 10) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ว่าคือ ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาการปฏิบัติงานประจำวัน หรือการดำเนินงานปกติที่องค์กรต้องเผชิญเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านนี้ อาทิ การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติงานโดยไม่มีผังการปฏิบัติงานที่ชัดเจน หรือไม่มีการมอบหมายอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบบุคลากรขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

บริษัทศูนย์บริการเหล็กสยาม จำกัด (มหาชน) (2563: 7) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ว่า คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ และการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์อย่างไม่เหมาะสม รวมถึงความไม่สอดคล้องกันระหว่างนโยบาย เป้าหมายกลยุทธ์ โครงสร้างองค์กร ภาวะการณ์แข่งขัน ทรัพยากรและสภาพแวดล้อมอันส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายองค์กร

สถาบันคลังสมองของชาติ (2563: 15) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ว่าคือ ความเสี่ยงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์เหตุการณ์ภายนอก และเป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์คลาดเคลื่อน ล่าช้า หรือนำการตัดสินใจนั้นมาใช้อย่างไม่ถูกต้อง

องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมผักเบี้ย (2564: 4) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ว่า คือ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุเป้าหมายและพันธกิจในภาพรวม โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเหตุการณ์ภายนอกส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ไม่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ หรือเกิดจากการกำหนดกลยุทธ์ที่ขาดการมีส่วนร่วมจากภาพประชาชนหรือการร่วมมือกับองค์กรอิสระทำให้โครงการขาดการยอมรับและโครงการไม่ได้นำไปสู่การแก้ไขปัญหา หรือการตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริหารหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง หรือเป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจผิดพลาด หรือนำการตัดสินใจนั้นมาใช้อย่างไม่ถูกต้อง

ศิริลักษณ์ ไชยมงคล (2565: 27) กล่าวถึง ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ หมายถึง เหตุการณ์บางสิ่งบางอย่างที่ไม่พึงประสงค์ เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ แผนการดำเนินงานที่ส่งผลกระทบหรือเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมาย เช่น นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ รวมถึงยุทธศาสตร์การบริหารงานของสถานศึกษา

ฤทธิชัย สุริยัน (2565: 7) กล่าวถึง ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risks) หมายถึง การบริหารจัดการสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุเป้าหมายและพันธกิจ แนวทางในการดำเนินงานที่ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินการตามแผนการหรือรูปแบบตามพันธกิจที่หน่วยงานได้กำหนดไว้ โดยความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเหตุการณ์ภายนอกส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ ไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์/วิสัยทัศน์ หรือเกิดจากการกำหนดกลยุทธ์ที่ขาดการมีส่วนร่วม ทำให้โครงการขาดการยอมรับและโครงการไม่ได้นำไปสู่การแก้ไขปัญหา หรือการตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง หรือเป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจพลาด หรือนำการตัดสินใจนั้นมาใช้อย่างไม่ถูกต้อง

Will (2022: 15) กล่าวถึง ความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์เกิดขึ้นเมื่อธุรกิจไม่ได้ดำเนินการตามรูปแบบหรือแผนธุรกิจของธุรกิจ เมื่อบริษัทไม่ได้ดำเนินการตามรูปแบบธุรกิจ กลยุทธ์ของบริษัทจะมีประสิทธิภาพน้อยลงเมื่อเวลาผ่านไป และอาจเป็นเรื่องยากที่จะบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ตัวอย่างเช่น หาก Walmart วางตำแหน่งตัวเองอย่างมีกลยุทธ์ในฐานะผู้ให้บริการต้นทุนต่ำ และ Target ตัดสินใจที่จะลดราคาของ Walmart สิ่งนี้ จะกลายเป็นความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์สำหรับ Walmart

สรุปได้ว่า ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ การจัดสรรทรัพยากร งบประมาณ การจัดทำรายละเอียดแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่เชื่อมโยงกับกลยุทธ์ มีการจัดทำปฏิทินการดำเนินงานและแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับติดตามการปฏิบัติตามกลยุทธ์ ทั้งนี้มีการสรุปและรายงานผลการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risks)

มหาวิทยาลัยนเรศวร (2553: 31) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน คือ ความเสี่ยงของกระบวนการหลักสูตร การบริหารงานวิจัย ระบบงาน ระบบประกันคุณภาพ กระบวนการเทคโนโลยี ระบบสารสนเทศ และคนในองค์กร รวมถึงจรรยาบรรณของอาจารย์ บุคลากร กระบวนการบริหารความเสี่ยง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (2554: 10) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน คือ ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในกระบวนการทำงานตามปกติทุกขั้นตอน โดยครอบคลุมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศ วัสดุ/อุปกรณ์บุคลากรที่ปฏิบัติงานซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการหรือแผนกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2556: 6-7) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนดการดำเนินการในการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งส่งผลกระทบต่อปฏิบัติงานต่าง ๆ ขององค์กรทำให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด

เทศบาลตำบลคอนทราย (2563: 10) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน คือ เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาการปฏิบัติงานประจำวัน หรือการดำเนินงานปกติ ที่องค์กรต้องเผชิญเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านนี้อาจ การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติงานโดยไม่มีผังการปฏิบัติงานที่ชัดเจน หรือไม่มีการมอบหมายอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ บุคลากรขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

บริษัทศูนย์บริการเหล็กสยาม จำกัด (มหาชน) (2563: 7) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการปฏิบัติงานทุก ๆ ขั้นตอน อันเนื่องมาจากขาดการกำกับดูแลที่ดีหรือขาดการควบคุมภายในที่ดี โดยครอบคลุมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการต่าง ๆ อุปกรณ์/เทคโนโลยีสารสนเทศ/บุคลากรในการปฏิบัติงานและความปลอดภัยของทรัพย์สิน

สถาบันคลังสมองของชาติ (2563: 15) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน คือ ความเสี่ยงที่หากเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบต่อการทำงานตามภารกิจ งานประจำขององค์กรทำให้เกิดความผิดพลาด บกพร่อง ติดขัด หยุดชะงัก ล่าช้า สูญเสีย/เสียหาย หรือไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้

องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมผักเบี้ย (2564: 4) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน คือ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ ประสิทธิผลหรือผลการปฏิบัติงาน โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยง เนื่องจากระบบงานภายในขององค์กร/กระบวนการ/เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่ใช้/บุคลากร/ความเพียงพอของข้อมูล ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินโครงการ

ศิริลักษณ์ ไชยมงค์ (2565: 27) กล่าวถึง ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน หมายถึง เหตุการณ์บางสิ่งบางอย่างที่ไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับบริหารจัดการงาน ทั้ง 4 กลุ่มงาน ได้แก่ กลุ่มงานบริหารงบประมาณ กลุ่มงานบริหารบุคคล กลุ่มงานบริหาร วิชาการ และกลุ่มงานบริหารทั่วไป

ฤทธิชัย สุริยัน (2565: 7) กล่าวถึง ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (Operational Risks) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกิดจากการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ ประสิทธิผล หรือผลการปฏิบัติงาน หากเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบต่อการทำงานตามภารกิจงาน ทำให้เกิดความผิดพลาด บกพร่อง ติดขัด หยุดชะงัก ล่าช้า เสียหาย ไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้

Will (2022: 16) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน คือ ความเสี่ยงทางธุรกิจประเภทที่สาม คือ ความเสี่ยงด้านปฏิบัติการความเสี่ยงนี้เกิดขึ้นจากภายในบริษัท โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการดำเนินงานประจำวันของบริษัทล้มเหลวในการดำเนินการ ตัวอย่างเช่น ในปี 2555 ธนาคารข้ามชาติ HSBC เผชิญกับความเสี่ยงด้านปฏิบัติการในระดับสูงส่งผลให้ต้องเสียค่าปรับจำนวนมากจากกระทรวงยุติธรรมสหรัฐฯ เมื่อทีมปฏิบัติการต่อต้านการฟอกเงินภายในองค์กรไม่สามารถหยุดการฟอกเงินในเม็กซิโกได้อย่างเพียงพอ

สรุปได้ว่า ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางตัวบุคคล การสนับสนุนส่งเสริมการอบรม เพื่อให้ครูและบุคลากรมีการพัฒนาความรู้ ทักษะ การปฏิบัติงาน พัฒนาระบบการเรียนรู้เพื่อนำมาพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น การแนะแนวและจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึง มีการควบคุมการดำเนินงานของแต่ละฝ่ายงานให้ร่วมมือในการทำงาน

มีแนวทางในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา การประเมินผล การนิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานของบุคลากรและครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง

3) ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risks)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552: 79) กล่าวถึง ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สินว่าเป็นผลจากทุกโครงการมีงบประมาณเข้ามาเกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนั้นการตั้งงบประมาณที่ต่ำหรือสูงเกินไปต่างส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงในการบริหารโครงการทั้งสิ้น

มหาวิทยาลัยนเรศวร (2553: 31) กล่าวถึง ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน คือ การผันผวนทางการเงิน สภาพคล่อง อัตราดอกเบี้ย ข้อมูลเอกสารหลักฐานทางการเงิน การรายงานทางการเงินบัญชี การเงินและงบประมาณ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (2554: 10) กล่าวถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวกับการเงินและทรัพย์สิน ซึ่งมีผลทำให้มหาวิทยาลัยต้องมีรายได้ลดน้อยลง หรือค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น หรือความเสียหายต่อทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย การจัดการความเสี่ยงจึงมีลักษณะของการปกป้องทรัพย์สินการเงินและมาตรการประหยัดค่าใช้จ่าย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2556: 6) กล่าวถึง ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการที่การเบิกจ่ายงบประมาณไม่เป็นไปตามแผนงบประมาณถูกต้อง งบประมาณที่ได้รับไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ของภารกิจที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้การจัดสรรไม่เพียงพอ ระบบระบบเทคโนโลยีและอาคารสถานที่

เทศบาลตำบลดอนทราย (2563: 10) กล่าวถึง ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน คือ ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและควบคุมทางการเงินและการงบประมาณขององค์กรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผลกระทบการเงินที่เกิดจากปัจจัยภายนอก อาทิ ข้อบังคับเกี่ยวกับรายงานทางการเงินของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมบัญชีกลาง สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงบประมาณ รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณไม่เหมาะสม

บริษัทศูนย์บริการเหล็กสยาม จำกัด (มหาชน) (2563: 7) กล่าวถึง ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน คือ ความเสี่ยงเกี่ยวกับสภาพคล่องทางการเงิน การบริหารทางการเงินและงบการเงิน เช่น ความเสี่ยงจากการจัดสรรงบประมาณไม่เหมาะสม ตั้งงบประมาณผิดพลาด และใช้งบประมาณเกิน รวมทั้งความเสี่ยงจากความผันผวนของปัจจัยทางการตลาด (Market Risk) และความเสี่ยงจากการที่คู่สัญญาไม่ปฏิบัติตามภาระผูกพัน (Credit Risk)

สถาบันคลังสมองของชาติ (2563: 15) กล่าวถึง ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน คือ ความเสี่ยงที่หากเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบเชิงลบต่อการเงิน และฐานะทางการเงินขององค์กร โดยส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการบริหาร งบประมาณ การเงิน การบัญชีที่มีความผิดพลาด คลาดเคลื่อนขาดประสิทธิภาพ และไม่ทันต่อสถานการณ์

องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมผักเบี้ย (2564: 4) กล่าวถึง ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน คือ เป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณและการเงิน เช่น การบริหารการเงินไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ทำให้ขาดประสิทธิภาพและไม่ทันต่อสถานการณ์หรือเป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเงินขององค์กร เช่น การประมาณการงบประมาณไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องกับขั้นตอน

การดำเนินการ เป็นต้น เนื่องจากขาดการจัดหาข้อมูลการวิเคราะห์ การวางแผน การควบคุม และการจัดทำรายงานเพื่อนำมาใช้ในการบริหารงบประมาณและการเงิน

ศิริลักษณ์ ไชยมงค์ (2565: 27) กล่าวถึง ความเสี่ยงด้านงบประมาณ หมายถึง เหตุการณ์บางสิ่งบางอย่างที่ไม่พึงประสงค์ เกิดจากการบริหารจัดการการเงินหรืองบประมาณของสถานศึกษาที่มีความคลาดเคลื่อนหรือไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

ฤทธิชัย สุริยัน (2565: 7) กล่าวถึง ความเสี่ยงด้านการเงินและทรัพย์สิน (Financial and Asset Risks) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและควบคุมทางการเงินและงบประมาณขององค์กรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเมื่อเกิดปัญหาด้านการประมาณ การงบประมาณไม่เพียงพอ และไม่สอดคล้องกับขั้นตอนการดำเนินงาน เนื่องจากขาดการจัดหาข้อมูล การวิเคราะห์ การวางแผน การควบคุม และการจัดทำรายงานเพื่อนำมาใช้ในการบริหารงบประมาณและการเงิน

สรุปได้ว่า ความเสี่ยงด้านการเงิน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงบประมาณในการจัดทำแผนงบประมาณและจัดสรรงบประมาณ มีการจัดทำรายละเอียดการเงินและอนุมัติการเบิกจ่ายเป็นไปตามแผนปฏิบัติการ การจัดทำหลักฐานการเบิกจ่าย การใช้จ่ายเงินยืม การจัดซื้อจัดจ้าง พัสดุครุภัณฑ์ มีการทำทะเบียนอย่างถูกต้อง มีการบริหารงานด้านพัสดุและสินทรัพย์อย่างเป็นระบบ เช่น การลงทะเบียน การซ่อมแซม การจำหน่าย มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลประสิทธิภาพในการบริหารงานการเงิน มีการกำกับกำกับการจัดทำบัญชีการเงิน และตรวจสอบการจะทำการงานการเงินทุกสิ้นเดือนและสิ้นปีงบประมาณ การแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมและตรวจสอบการใช้งบประมาณ และมีการจัดหาแหล่งเงินทุนในการดำเนินงาน

4) ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ/กฎหมาย (Compliance Risks)

มหาวิทยาลัยนเรศวร (2553: 31) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ คือ ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากความไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัย หรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ รวมถึงการทำนิติกรรมสัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินงาน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (2554: 10) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ คือ ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบต่างๆ โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากความไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัยหรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ รวมถึงการทำนิติกรรมสัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุม การดำเนินงานจากเหตุการณ์ภายนอก

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2556: 6) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการไม่สามารถปฏิบัติตามนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องได้หรือนโยบายกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่มีอยู่ไม่เหมาะสม เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน

เทศบาลตำบลดอนทราย (2563: 10) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ คือ ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับประเด็นข้อกฎหมาย ระเบียบ การปกป้องคุ้มครองผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้เสียการป้องกันข้อมูล รวมถึงประเด็นทางด้านกฎระเบียบอื่น ๆ

บริษัทศูนย์บริการเหล็กละเอียด จำกัด (มหาชน) (2563: 7) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ คือ ความเสี่ยงจากการที่หน่วยงานต่าง ๆ ต้องปฏิบัติตามกฎหมายและข้อกำหนดผูกพันองค์กร เช่น ความเสี่ยงจากการผิดสัญญาข้อผูกพัน ความเสี่ยงจากการขาดการรายงานตามกฎระเบียบ หรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบและข้อบังคับ

สถาบันคลังสมองของชาติ (2563: 15) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ คือ ความเสี่ยงที่หากเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบต่อปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ รวมถึงมาตรฐานการดำเนินงาน จรรยาบรรณ ความคาดหวังของสังคมและสาธารณชน และประเด็นธรรมาภิบาลต่าง ๆ

องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมผักเบี้ย (2564: 4) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ คือ ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากความไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัย หรือความไม่ครอบคลุมของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ รวมถึงการทํานิติกรรมสัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินงาน

ศิริลักษณ์ ไชยมงคล (2565: 27) กล่าวถึง ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ หมายถึง เหตุการณ์บางสิ่งบางอย่างที่ไม่พึงประสงค์ในการบริหารงานในสถานศึกษาที่ขัดกับการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ

ฤทธิชัย สุริยัน (2565: 7) กล่าวถึง ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ (Compliance Risks) หมายถึง คือ ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับข้อกำหนดที่ต้องปฏิบัติ ดำเนินการไปตามระเบียบแบบแผน กระทำเพื่อให้เกิดความชำนาญที่ต้องกำหนดขึ้นให้ชัดเจน สื่อความหมายไปในทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดความเรียบร้อย และแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อนำไปสู่ผลของงานที่ถูกต้อง

Will (2022: 17) กล่าวถึง การบริหารความเสี่ยงด้านกฎระเบียบ คือ ความเสี่ยงทางธุรกิจรูปแบบที่สองเรียกว่า ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ส่วนใหญ่เกิดขึ้นในอุตสาหกรรมและภาคส่วนที่มีการควบคุมอย่างมาก ตัวอย่างเช่นในอุตสาหกรรมไวน์มีระบบการจัดจำหน่ายสามระดับที่ต้องใช้ผู้ค้าส่งในสหรัฐอเมริกาเพื่อขายไวน์ให้กับผู้ค้าปลีก (ซึ่งขายให้กับ ผู้บริโภค) ระบบนี้ห้ามมิให้ไวน์ขายผลิตภัณฑ์โดยตรงไปยังร้านค้าปลีกในบางรัฐ

สรุปได้ว่า ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดคู่มือ วิธีปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ แนวทางปฏิบัติตามจรรยาบรรณ และศีลธรรมอันดีให้กับบุคลากรในสถานศึกษา กำหนดกฎระเบียบ ข้อปฏิบัติ มาตรฐานที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน และมีการกำหนดมาตรการบทลงโทษสำหรับบุคลากรที่ไม่ปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อปฏิบัติและข้อบังคับอย่างชัดเจนเป็นธรรม มีกระบวนการลงโทษและมาตรการในการควบคุมบุคลากรที่ฝ่าฝืนระเบียบ ข้อปฏิบัติ มีการควบคุม กำกับ ติดตามการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง มีแนวทางในการป้องกันเหตุที่จะเกิดขึ้นเกี่ยวกับการผิดวินัย กฎระเบียบ มาตรการ ข้อกำหนด ทั้งนี้ผู้บริหารสามารถปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบวิธีปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

4. วิธีการบริหารความเสี่ยง

วิธีการบริหารความเสี่ยงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการความเสี่ยง จะต้องเป็นกระบวนการหรือขั้นตอนที่จะควบคุมกิจกรรมการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อลดมูลเหตุของโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย หรือการดำเนินการที่ไม่เป็นไปตามแผนงานหรือโครงการ ดังนั้นจึงได้มีหน่วยงานต่าง ๆ ได้คิดออกแบบกระบวนการบริหารความเสี่ยงไว้หลาย ๆ ขั้นตอน ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552: 111) กำหนดไว้ว่า ส่วนราชการต้องมีขั้นตอนการดำเนินการ หลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ประเมิน และจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสมตามกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO (Committee of Sponsoring Organization of the Tread way Commission) คือ

- 1) การกำหนดเป้าหมายการบริหารความเสี่ยง (Objective Setting)
- 2) การระบุความเสี่ยงต่าง ๆ (Event Identification)
- 3) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)
- 4) กลยุทธ์ที่ใช้ในการจัดการกับแต่ละความเสี่ยง (Risk Response)
- 5) กิจกรรมการบริหารความเสี่ยง (Control Activities)
- 6) ข้อมูลและการสื่อสารด้านการบริหารความเสี่ยง (Information and Communication)
- 7) การติดตามผลและการเฝ้าระวังความเสี่ยงต่าง ๆ (Monitoring)

กรอบการบริหารความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO หรือ COSO-ERM Framework ซึ่งแผนบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO ประกอบด้วยความเสี่ยง 4 ด้าน ได้แก่

- 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์
- 2) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน
- 3) ความเสี่ยงด้านการเงิน
- 4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ

ปิยะรัตน์ เสนีย์ชัย (2554: 15) กล่าวว่า เป็นกระบวนการที่ปฏิบัติ โดยคณะกรรมการบริหาร ผู้บริหาร และบุคลากรทุกคนในองค์กร เพื่อช่วยในการกำหนดกลยุทธ์และดำเนินงาน โดยกระบวนการบริหารความเสี่ยง ได้รับการออกแบบเพื่อให้สามารถบ่งชี้เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น และมีผลกระทบต่อองค์กร และสามารถจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ เพื่อให้ได้รับความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลในการบรรลุวัตถุประสงค์ที่องค์กรกำหนด เพื่อลดมูลเหตุของโอกาสแต่ละโอกาสที่องค์กรจะเกิดความเสียหาย ทั้งในรูปของตัวเงิน ชื่อเสียง และการฟ้องร้องจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประสิทธิภาพหรือความคุ้มค่า สามารถตรวจสอบได้อย่างมีระบบโดยคำนึงถึงยุทธศาสตร์ กลยุทธ์เป็นสำคัญ สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนโดยการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกคนในองค์กร อาจมีการออกหนังสือที่จะกำหนดเป็นนโยบาย การค้นหาความเสี่ยงและระบุความเสี่ยง ต้องอาศัยการศึกษาร่วมกันของคนในองค์กร มีตัวแทนของแต่ละฝ่ายมาประชุมพิจารณาความเสี่ยงในองค์กร การประเมินความเสี่ยง เพราะบางสิ่งที่มองข้ามอาจจะเป็นการสูญเสียอย่างคาดไม่ถึง และวิธีการจัดการกับความเสี่ยงที่สามารถเลือกวิธีการที่เหมาะสม สอดคล้องกับวัฒนธรรมสถานะแวดล้อมขององค์กร การประเมินผลการกำกับดูแลเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร หรือคณะกรรมการการทำงานที่จัดตั้งขึ้น เพื่อนำหลักฐานมาอ้างอิง เก็บข้อมูลไว้ใช้ในการแก้ไขปัญหา

หรือเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในภายหลัง แนวปฏิบัติของการบริหารความเสี่ยงที่ดีของการนำระบบบริหารความเสี่ยงมาใช้ในกระบวนการบริหาร มีดังนี้

- 1) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงระดับสถาบัน โดยองค์ประกอบของคณะกรรมการควรมีผู้บริหารระดับสูง และตัวแทนที่รับผิดชอบในแต่ละฝ่ายงานหลักของสถาบัน
- 2) การระบุความเสี่ยง ปัจจัยเสี่ยงควรประกอบด้วยความเสี่ยงที่ครอบคลุมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 2.1) ความเสี่ยงด้านการเงินและงบประมาณ
- 2.2) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์
- 2.3) ความเสี่ยงด้านนโยบาย
- 2.4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน
- 2.5) ความเสี่ยงจากเหตุการณ์ภายนอก

ประภาพรรณ รักเลี้ยง และคณะ (2556: 63) ได้เสนอแนวคิดของกระบวนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาไว้ 4 ขั้นตอน คือ 1) การระบุความเสี่ยง 2) การประเมินความเสี่ยง 3) การจัดการความเสี่ยง 4) การจัดกิจกรรมการบริหารความเสี่ยง และ 5) การติดตามและเฝ้าระวังความเสี่ยง

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2556: 29) ได้กำหนดกระบวนการบริหารความเสี่ยงไว้ 5 ขั้นตอน ได้แก่

- 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Setting) เพื่อให้มั่นใจว่ามีการเลือกวัตถุประสงค์สำคัญที่เชื่อมโยงจากวิสัยทัศน์หรือภารกิจขององค์กรกับกลยุทธ์และแผนงานที่รองรับในระดับต่าง ๆ เพื่อนำมาบริหารความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ดีควรประกอบด้วยตัวชี้วัดและเป้าหมายของความสำเร็จที่ผู้บริหารต้องการให้เกิดขึ้น การกำหนดวัตถุประสงค์และตัววัดความสำเร็จจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ต้องมีก่อนจึงจะสามารถระบุเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นที่มีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ และช่วยในการกำหนดระดับความคลาดเคลื่อนจากตัววัดความสำเร็จที่ยอมรับได้ ซึ่งการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ดีนั้น ควรจะต้องยึดหลัก “SMART” ดังต่อไปนี้

- Specific (ชัดเจน) หมายถึง มีความเฉพาะเจาะจง ทุกคนเข้าใจตรงกัน
- Measurable (วัดได้) หมายถึง สามารถวัดได้ทั้งเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ
- Achievable (ปฏิบัติได้) หมายถึง สามารถทำให้บรรลุผลได้
- Reasonable (สมเหตุสมผล) หมายถึง มีความสัมพันธ์กับนโยบายหลักในระดับสูง
- Time Constrained (มีกรอบเวลา) หมายถึง มีกำหนดเวลาในการทำที่ชัดเจน

- 2) การระบุความเสี่ยง (Risk Identification) การค้นหาความเสี่ยงและสาเหตุหรือปัจจัยของความเสี่ยงในงาน โครงการ กิจกรรม หรือกระบวนการปฏิบัติงาน เป็นการพิจารณาว่ามีสิ่งใดหรือเหตุการณ์ใดที่อาจจะเป็นอุปสรรคและทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายทั้งในระดับองค์กรและระดับกิจกรรม โดยควรเน้นค้นหาความเสี่ยงจากงาน โครงการ กิจกรรม กระบวนการที่มีความสำคัญและเป็นงานหลักขององค์กร โดยศึกษาจากข้อมูลสถิติของความเสี่ยงที่เคยเกิดขึ้น การสำรวจในปัจจุบันหรือคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตจากวิธีการ ดังนี้

- 2.1) ระดมความคิดเห็นของบุคลากรในฝ่ายต่าง ๆ ของหน่วยงาน คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง

- 2.2) การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์บุคลากรหรือผู้เชี่ยวชาญในสายงาน
- 2.3) การจัดทำการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work shop) ของบุคลากรในหน่วยงาน
- 2.4) การจัดทำเปรียบเทียบกับองค์กรภายนอก (Benchmark)
- 2.5) การอภิปรายของบุคลากรในหน่วยงาน
- 2.6) วิธีการอื่น ๆ ที่เหมาะสม

3) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) เป็นการคาดคะเนโอกาสและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น ๆ และประเมินว่าความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นนั้นมีความรุนแรงอยู่ในระดับใด เพื่อจะได้นำมาจัดลำดับความสำคัญ โดยในการประเมินความเสี่ยงจะทำการประเมินระดับความเสี่ยงก่อนการบริหารจัดการความเสี่ยง (Inherent Risk) และประเมินระดับความเสี่ยงที่เปลี่ยนแปลงหลังการควบคุมการบริหารจัดการที่มีอยู่ (Residual Risk) ซึ่งหากความเสี่ยงยังคงสูงกว่าระดับที่ยอมรับได้ก็จำเป็นจะต้องทำการบริหารจัดการเพิ่มเติม เพื่อให้ลดลงไปอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ การประเมินระดับความเสี่ยงจะพิจารณาจากองค์ประกอบ 2 ประการ ได้แก่

3.1) โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) หมายถึง ความเป็นไปได้ที่ความเสี่ยงหรือเหตุการณ์นั้นจะเกิดขึ้น ซึ่งในการพิจารณากระดับของโอกาสที่จะเกิดขึ้นมักจะใช้ข้อมูลที่ผ่านมาอย่างไรก็ตามในกรณีที่เป็นเหตุการณ์ที่ไม่เคยมีมาก่อน อาจจะใช้ข้อมูลของเหตุการณ์ในลักษณะเดียวกันที่ได้เคยเกิดขึ้นในหน่วยงานอื่น ข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้า หรือประสบการณ์ของผู้ประเมิน

3.2) ผลกระทบ (Impact) หมายถึง ผลกระทบหรือความเสียหายจากความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น ซึ่งอาจเป็นมูลค่าความเสียหาย ความมีนัยสำคัญต่อเป้าหมาย ความอ่อนไหว (Sensitive) ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งในการพิจารณาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดตามมา ต้องครอบคลุมผลกระทบด้านต่าง ๆ ดังนี้ เช่น ผลกระทบด้านการเงิน ผลกระทบด้านความปลอดภัย ผลกระทบด้านชื่อเสียง องค์กร ผลกระทบด้านลูกค้า ผลกระทบด้านความสำเร็จ ผลกระทบด้านบุคลากร เป็นต้น การนำเอาองค์ประกอบทั้งสองมาพิจารณารวมกันจะทำให้ทราบถึงระดับความเสี่ยง (Level of Risk) ซึ่งใช้เป็นตัวชี้วัดสำคัญของความเสี่ยงนั้น

ระดับความเสี่ยง (Level of Risk) คือ ตัวชี้วัดที่ใช้ในการกำหนดความสำคัญของความเสี่ยง โดยค่าระดับความเสี่ยงได้จากการนำโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงและผลกระทบของความเสี่ยงมาพิจารณาร่วมกัน ดังนี้

$$\text{ระดับความเสี่ยง (R)} = \text{ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (L)} \times \text{ระดับผลกระทบที่เกิดขึ้น (I)}$$

ระดับความเสี่ยงที่ได้จากการคำนวณตามสูตรข้างต้น หากมีค่าต่ำหมายถึงความเสี่ยงอยู่ในระดับต่ำ และหากมีค่าสูงขึ้นความเสี่ยงจะมีระดับสูงขึ้น โดยความหมายของแต่ละระดับความเสี่ยงเมื่อได้ระดับความเสี่ยงแล้วควรนำความเสี่ยงที่มีความรุนแรงมาก สามารถก่อให้เกิดความเสียหายได้มาก มีโอกาสในการเกิดสูงมาเร่งจัดการก่อนข้ออื่น ๆ ส่วนความเสี่ยงที่ไม่รุนแรงมีโอกาสดังกล่าวได้น้อย จะจัดเป็นความเสี่ยงที่ไม่ต้องดำเนินการใด ๆ ในกรณีมีงบประมาณ กำลังคนหรือเวลาจำกัด การจัดอันดับความเสี่ยงจะช่วยให้สามารถวางแผนและจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ได้อย่าง

ถูกต้องโดยเลือกการวัดความเสี่ยงที่มีความรุนแรงมากและมีโอกาสเกิดขึ้นบ่อยไปหาความเสี่ยงที่ไม่รุนแรงและโอกาสเกิดขึ้นไม่บ่อย

4) การจัดการและจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง (Risk Response) คือ การหาวิธีที่เหมาะสมสำหรับจัดการแต่ละความเสี่ยงให้ลดความรุนแรงลงเกิดขึ้นได้น้อยลง หรือกำหนดมาตรการการควบคุมดูแลไม่ให้เกิดในระดับอันตราย ซึ่งกลยุทธ์ที่ใช้สำหรับจัดการความเสี่ยงมี 4 แบบ รวมเรียกว่า 4T' Strategies

4.1) Take – การยอมรับความเสี่ยง (Risk Acceptance) การยอมรับให้มีความเสี่ยงเนื่องจากค่าใช้จ่ายในการจัดการหรือสร้างระบบควบคุมอาจมีมูลค่าสูงกว่าผลลัพธ์ที่ได้ แต่ก็ควรมีมาตรการติดตามและดูแล เช่น การกำหนดระดับของผลกระทบที่ยอมรับได้เตรียมแผนการตั้งรับจัดการความเสี่ยง เป็นต้น

4.2) Treat – การลด ควบคุมความเสี่ยง (Risk Reduction/Control) การออกแบบระบบ ควบคุม การแก้ไขปรับปรุงการทำงาน เพื่อป้องกันหรือกำจัดผลกระทบ และโอกาสเกิดความเสียหาย เช่น ติดตั้งอุปกรณ์ความปลอดภัย ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะวางมาตรการเชิงรุก เป็นต้น

4.3) Terminate – การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance) การหยุดหรือเปลี่ยนแปลงกิจกรรมที่เป็นความเสี่ยง เช่น งดทำขั้นตอนที่ไม่จำเป็นและจะนำมาซึ่งความเสี่ยงปรับเปลี่ยน รูปแบบการทำงาน ลดขอบเขตการดำเนินการ เป็นต้น

4.4) Transfer – การกระจาย โอนความเสี่ยง (Risk Sharing Spreading) การกระจาย ทรัพย์สินหรือกระบวนการต่าง ๆ เพื่อลดความเสี่ยงจากการสูญเสีย เช่น การประกันทรัพย์สินเพื่อโอนความเสี่ยงไปยังบริษัทประกัน การจ้างบริษัทภายนอกให้ทำงานบางส่วนแทน การทำสำเนาเอกสารหลาย ๆ ชุด การกระจายที่เก็บทรัพย์สินมีค่า เป็นต้น

5) การรายงานและติดตามผล (Reporting and Monitoring) เป็นการติดตามผลภายหลังจากได้ดำเนินการตามแผนการบริหารความเสี่ยงแล้ว เพื่อให้มั่นใจว่าแผนการบริหารความเสี่ยงนั้นมีประสิทธิภาพ ทั้งสาเหตุของความเสี่ยงที่มีผลต่อความสำเร็จ ความรุนแรงของผลกระทบ วิธีการบริหารจัดการกับความเสี่ยง รวมถึงค่าใช้จ่ายของการควบคุม มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลง โดยมีเป้าหมายในการติดตามผล คือ เป็นการประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของวิธีการจัดการความเสี่ยง รวมทั้งติดตามผลการจัดการความเสี่ยงที่ได้มีการดำเนินการไปแล้วว่าบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยงหรือไม่ และเป็นการตรวจสอบความคืบหน้าของมาตรการควบคุมที่มีการทำเพิ่มเติมมาแล้วเสร็จตามกำหนดหรือไม่ สามารถลดโอกาสหรือผลกระทบของความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้หรือไม่ ซึ่งการรายงานและการติดตามผลมีความจำเป็นและมีประโยชน์ต่อการบริหารความเสี่ยง เพราะจะทำให้ทราบว่าแผนจัดการความเสี่ยงถูกนำไปใช้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพเพียงใด ทำให้ทราบถึงข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นหลังจากใช้แผนจัดการความเสี่ยง ทำให้สามารถปรับปรุงแก้ไขแผนจัดการความเสี่ยงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป หรือกรณีที่แผนเดิมไม่มีประสิทธิภาพและมีการรายงานต่อผู้บริหารที่ได้รับมอบหมายเป็นรายไตรมาส

ขวัญญานันท์ แก้วนุชนาวี (2559: 39) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารความเสี่ยง ในสถานศึกษา มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การระบุความเสี่ยง 2) การประเมินความเสี่ยง 3) การจัดการกับความเสี่ยง 4) การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง และ 5) การรายงานและติดตามความเสี่ยง

พระเจษฎา ญาณิสโร (บุญมาทศ) (2661: 56) ได้กล่าวถึง กระบวนการบริหารความเสี่ยง ในสถานศึกษาไว้ 8 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาสภาพแวดล้อมภายในองค์กร 2) กำหนดวัตถุประสงค์ 3) ระบุความเสี่ยง 4) ประเมินความเสี่ยง 5) ตอบสนองความเสี่ยงหรือการจัดการความเสี่ยง 6) กำหนดกิจกรรมควบคุม 7) เสนอเป็นข้อมูลสารสนเทศ และ 8) การติดตามผลและรายงาน

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (2561: 14) ได้กล่าวถึง กระบวนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การระบุความเสี่ยง 3) การประเมินความเสี่ยง 4) การประเมินมาตรการควบคุม 5) การบริหารและจัดการความเสี่ยง และ 6) การรายงาน ติดตาม ประเมินผล และทบทวนความเสี่ยง

Gray and Larson, 2011 (อ้างถึงใน พอรุ่ง แสงนวล, 2563: 38) ได้เสนอแนวคิดของ กระบวนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1) การระบุความเสี่ยง (Risk-Identification) เป็นการหาความเสี่ยงที่เป็นไปได้ที่อาจส่งผลกระทบต่อโครงการ ผู้รับผิดชอบโครงการจะต้องร่วมกันระบุความเสี่ยงในแต่ละช่วงของการวางแผน ทีมบริหารความเสี่ยงต้องใช้การระดมสมองและเทคนิคอื่น ๆ ในการระบุปัญหาที่อาจเกิดขึ้นและความเสี่ยงที่น่าจะเป็นไปได้ให้มากที่สุด

2) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) เป็นการประเมินความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ที่กำลังจะเกิดขึ้นและผลกระทบหรือผลลัพธ์ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

3) การรับมือความเสี่ยง (Risk Response Development) เป็นการตัดสินใจที่จะรับมือกับเหตุการณ์ที่มีความเฉพาะเจาะจง การรับมือกับความเสี่ยงทำได้โดยการบรรเทาการหลีกเลี่ยง การถ่ายโอนหรือการรักษาไว้

4) การควบคุมความเสี่ยง (Risk Response Control) เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการบริหารความเสี่ยง คือ การควบคุมความเสี่ยงโดยการดำเนินการรับมือความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ ติดตาม ตรวจสอบ เหตุการณ์วิกฤติ แผนฉุกเฉินและเฝ้าระวังความเสี่ยงใหม่ที่จะเกิดขึ้น

สรุปได้ว่าการบริหารความเสี่ยงจะต้องอาศัยการตัดสินใจว่าจะวางแผนการบริหารกิจกรรมอย่างไร โดยการดำเนินการตามขั้นตอนคือ เริ่มจากค้นหาความเสี่ยงในองค์กร ประเมินและจัดลำดับความเสี่ยง การดำเนินการควบคุมความเสี่ยง เพื่อยอมรับลดการกระจายหรือหยุดความเสียหายที่จะเกิด และในการแก้ปัญหาจะต้องมีการบันทึกการแก้ไข และมีการติดตามประเมินผล เพื่อให้ความเสี่ยงเป็นที่ยอมรับได้ขององค์กร และลดความเสียหายที่จะเกิดกับองค์กรให้น้อยที่สุด

5. ความสำคัญของการบริหารความเสี่ยง

ขวัญญานันท์ แก้วนุชนาวี (2559: 28) ได้ให้ความหมายของความสำคัญของการเสี่ยงว่า คือกระบวนการที่มีระบบสามารถนำไปใช้ได้กับทุกองค์กรและทุกธุรกิจ เพื่อป้องกันเหตุการณ์ความเสี่ยง ประเมินความเสี่ยง จัดลำดับความสำคัญและการจัดการความเสี่ยง โดยการบริหารปัจจัยความเสี่ยงขององค์กรจากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ความสำคัญของการบริหารความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการที่มีระบบสามารถนำไปใช้ได้กับทุกองค์กรและทุกธุรกิจเพื่อป้องกันเหตุการณ์ความเสี่ยง ประเมินความเสี่ยงแบบบูรณาการได้ทันการณ์ในการตัดสินใจเกี่ยวกับความเสี่ยงได้ล่วงหน้า เป็นรากฐานไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของการบริหารองค์กร

น้ำทิพย์ ม่วงปลอด (2560: 19) กล่าวว่า การบริหารความเสี่ยงมีความสำคัญและมีประโยชน์ในการพัฒนาองค์กรให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารสามารถคาดเดาและเตรียมรับมือกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เป็นเครื่องมือที่สำคัญของผู้บริหารในการบริหารงาน และการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ เช่น การวางแผน การกำหนดกลยุทธ์ การติดตามควบคุมและวัดผลการปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลต่อการประสบความสำเร็จขององค์กร

อานนท์ พลไชย (2563: 43) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารความเสี่ยงว่า กระบวนการที่มีระบบสามารถนำไปใช้ได้กับทุกองค์กรและทุกธุรกิจ เพื่อป้องกันเหตุการณ์ความเสี่ยง ประเมินความเสี่ยงแบบบูรณาการได้ทันการณ์ในการตัดสินใจเกี่ยวกับความเสี่ยงได้ล่วงหน้า เป็นรากฐานไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของการบริหารองค์กร

สรุปได้ว่า การบริหารความเสี่ยงมีความสำคัญกับองค์กรเป็นอย่างมาก สามารถทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ขจัดอุปสรรคหรือสิ่งที่ไม่คาดหวังที่อาจเกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน ป้องกันความเสียหายต่อทรัพยากรขององค์กร และสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ เพื่อลดความสูญเสียและสิ่งที่ไม่คาดหวังจากการดำเนินงาน ช่วยให้องค์กรตระหนักถึงเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในทางเสียหายและประเมินความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน

6. ประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยง

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (2561: 3) ได้สรุปประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยง

- 1) ตระหนักถึงภัยคุกคามที่ยังมาไม่ถึง
- 2) ปรับปรุงระบบงานและการวางแผน
- 3) ลดการสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นได้
- 4) สร้างโอกาส
- 5) สร้างคุณค่าให้การทำงาน
- 6) สนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหาร
- 7) สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้องค์กร
- 8) ปกป้องการปฏิบัติงาน
- 9) เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงาน
- 10) มองเป้าหมายในภาพรวม

กระทรวงศึกษาธิการ (2556: 39) กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยงไว้ ดังนี้

- 1) ใช้ในการวางแผนควบคู่กับการบริหารงาน บริหารโครงการ หรือบริหารองค์กร
- 2) ผลการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์
- 3) นำกลยุทธ์องค์กรไปดำเนินการในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ
- 4) ระบุและบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีความสำคัญได้ทันเวลา

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2556: 6) กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยงไว้ ดังนี้

- 1) ตระหนักถึงภัยคุกคามที่ยังมาไม่ถึง
- 2) ปรับปรุงระบบงานและการวางแผน
- 3) ลดการสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นได้
- 4) สร้างโอกาส
- 5) สร้างคุณค่าให้การทำงาน
- 6) สนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหาร
- 7) สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้องค์กร
- 8) ปกป้องการปฏิบัติงาน
- 9) เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงาน

มงคล กิตติวุฒิไกร และมนัสดา ชัยสวณียากรณ์ (2558: 108) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ไว้ดังนี้ 1) ด้านการบรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ 2) ด้านการสร้างความพึงพอใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 3) ด้านการปฏิบัติเป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน และ 4) ด้านศักยภาพของบุคลากรและระบบสารสนเทศ

ขวัญญานันท์ แก้วชูชนาวีชร (2559: 41) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ไว้ดังนี้ 1) เป็นการสร้างฐานข้อมูล 2) เป็นเครื่องมือสำคัญของการบริหารงานต่าง ๆ 3) ช่วยให้การพัฒนาการบริหารและจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และ 4) สะท้อนให้เห็นภาพรวมของความเสี่ยง

องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมผักเบี้ย (2564: 2) กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยงไว้ ดังนี้

1) เป็นส่วนหนึ่งของหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ผู้บริหารทุกระดับตระหนักถึงความเสี่ยงหลักที่สำคัญและสามารถกำกับดูแลองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2) สร้างฐานข้อมูลความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการบริหารและการปฏิบัติงานในองค์กร เป็นแหล่งข้อมูลสำหรับผู้บริหารในการตัดสินใจด้านต่างๆ รวมถึงการบริหารความเสี่ยงที่ตอบสนองต่อเป้าหมาย และภารกิจหลักขององค์กร ตลอดจนระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้

3) สะท้อนให้เป็นภาพรวมของความเสี่ยงต่าง ๆ ที่สำคัญได้ทั้งหมด บุคลากรในองค์กรมีความเข้าใจเป้าหมายและภารกิจหลักขององค์กร รวมถึงความเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลกระทบในเชิงลบต่อองค์กรครอบคลุมความเสี่ยงที่มีเหตุจากปัจจัยภายในองค์กร (โครงสร้างองค์กร บุคลากร วัฒนธรรม) และจากปัจจัยภายนอกองค์กร (การเมือง เศรษฐกิจ สังคม กฎหมาย ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ)

4) เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารงาน ผู้บริหารมั่นใจว่าความเสี่ยงได้รับการจัดการอย่างเหมาะสมและทันเวลา เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารงานและการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ เช่น การวางแผนการกำหนดกลยุทธ์ การติดตามควบคุมและวัดผลการปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด และสามารถปกป้องผลประโยชน์ รวมถึงการเพิ่มมูลค่าแก่องค์กร

5) ช่วยให้การพัฒนาองค์กรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน การบริหารความเสี่ยงทำให้รูปแบบการตัดสินใจระดับการปฏิบัติงานขององค์กร มีการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน เช่น การตัดสินใจโดยที่ผู้บริหารมีความเข้าใจในกลยุทธ์ วัตถุประสงค์ขององค์กร และระดับความเสี่ยงอย่างชัดเจน เป็นต้น

6) ช่วยให้การพัฒนาการบริหารและจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างเหมาะสม โดยพิจารณาถึงระดับความเสี่ยงในแต่ละกิจกรรมและการเลือกใช้มาตรการในการบริหารความเสี่ยง เช่น การใช้ทรัพยากรสำหรับกิจกรรมที่มีความเสี่ยงต่ำและสูงย่อมแตกต่างกัน หรือการเลือกใช้มาตรการแต่ละประเภทย่อมใช้ทรัพยากรแตกต่างกัน เป็นต้น

อานนท์ พลไชย (2563: 45) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาไว้ดังนี้ 1) ช่วยทำให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมาย 2) การลดความสูญเสียและสิ่งที่ไม่คาดหวังจากการดำเนินงาน 3) เป็นการสร้างฐานข้อมูลความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการบริหารและการปฏิบัติงานในองค์กร 4) เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถมั่นใจได้ว่าความเสี่ยงได้รับการจัดการอย่างเหมาะสมและทันเวลา และ 5) ช่วยให้การพัฒนาองค์กรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ประโยชน์ของการจัดการความเสี่ยง หมายถึง สิ่งที่องค์กรรับการช่วยทำให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมาย การลดความสูญเสียและสิ่งที่ไม่คาดหวังจากการดำเนินงาน เป็นการสร้างฐานข้อมูลความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการบริหารและการปฏิบัติงานในองค์กร เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถมั่นใจได้ว่า ความเสี่ยงได้รับการจัดการอย่างเหมาะสมและทันเวลา ช่วยให้การพัฒนาองค์กรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

บริบทสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

1. ข้อมูลพื้นฐานของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

1.1 วิสัยทัศน์ (Vision) เป็นองค์กรชั้นนำในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

1.2 พันธกิจ (Mission)

1.2.1 จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและยึดมั่นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1.2.2 จัดการศึกษาให้ผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับความปลอดภัยจากภัยพิบัติภัยคุกคามทุกรูปแบบ เพื่อรองรับวิถีชีวิตใหม่

1.2.3 ส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

1.2.4 ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันระดับสากล

1.2.5 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

1.2.6 พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานตำแหน่ง และมาตรฐานวิทยฐานะ มีสมรรถนะด้านภาษาและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology)

1.2.7 จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

1.2.8 ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการศึกษาที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) และนวัตกรรมทางการศึกษา

1.3 เป้าประสงค์(Goals)

1.3.1 ผู้เรียนมีความรักในสถาบันหลักของชาติและยึดมั่นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1.3.2 ผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาได้รับความปลอดภัยจากภัยพิบัติ ภัยคุกคามทุกรูปแบบ เพื่อรองรับวิถีชีวิตใหม่

1.3.3 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

1.3.4 ผู้เรียนมีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีขีดความสามารถในการแข่งขันระดับสากล

1.3.5 ผู้เรียนได้รับการบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

1.3.6 ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีคุณภาพตามมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะ มีสมรรถนะด้านภาษาและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology)

1.3.7 สถานศึกษาจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

1.3.8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 และสถานศึกษาในสังกัดมีระบบการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) และนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการศึกษา

1.4 ข้อมูลพื้นฐาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 มีหน้าที่ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสถานศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้ง บุคคล องค์กรชุมชน องค์กร วิชาชีพ สถาบันการศึกษา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษารูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ในปีการศึกษา 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 126 โรงเรียน และมี บ้านเรียน (Home School) จำนวนนักเรียน 22 คน และจำนวนครอบครัว 13 ครอบครัว

2. การบริหารความเสี่ยงของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ดำเนินการวิเคราะห์ความเสี่ยงการทุจริตในการปฏิบัติงาน โดยวิเคราะห์ความเสี่ยงการทุจริตตามมาตรฐาน COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Tread way Commission) เพื่อกำหนดมาตรการสำคัญเร่งด่วนเชิงรุก ในการป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริต มุ่งการบริหารงานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และการแก้ไขปัญหาคาการกระทำผิดวินัยของบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เป็นปัญหาสำคัญ และพบข้อบกพร่อง นอกจากนี้ยังนำความเสี่ยงการทุจริตที่ได้นี้มากำหนดเป็นมาตรการภายในเพื่อป้องกันการทุจริตของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 อีกด้วย เพื่อมุ่งตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ นโยบายและแผนระดับชาติ ว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ นโยบายเสริมสร้างความมั่นคงของชาติจากภัยการทุจริต ตลอดจนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาออนไลน์ (Integrity and Transparency Assessment Online: ITA Online) มีค่าคะแนนที่สูงขึ้นตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดไว้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2, 2566: 21)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

สำหรับงานวิจัยในประเทศผู้วิจัยขอเสนองานวิจัยของนักการศึกษาหลายท่าน ดังต่อไปนี้ พิศนัต จันทรเสียว (2555: 99) ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงด้านคุณภาพการศึกษา โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ กล่าวในการบริหารความเสี่ยงด้านคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้บริหารมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก โดยผู้บริหารมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการโรงเรียน โดยปฏิบัติในเรื่องช่วยเหลือโรงเรียนในเครือข่ายด้านวิชาการอย่างสม่ำเสมอเพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่วนในด้านทรัพยากรบุคคลที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษา ผู้บริหารมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อีกทั้งควรมีการจัดสรรงบประมาณที่ใช้ในการจัดการศึกษาอย่างเหมาะสมในด้านระบบการจัดการและกระบวนการผลิตสื่อที่มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่เหมาะสมสำหรับครูผู้สอนนำไปวางแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน

สมจิต บรรทัด (2556: 124) ได้ศึกษาระดับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 และเพื่อเปรียบเทียบระดับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 โดยมีตัวแปรที่ศึกษา คือ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 ในจังหวัดกระบี่ ปีการศึกษา

2555 จำนวน 248 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบระดับชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเอฟ (F-test) ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านแล้วปรากฏว่า การบริหารความเสี่ยงด้านการเงินมีค่าเฉลี่ยสูงสุด การบริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี และมีประสบการณ์ 5-10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินงานและความเสี่ยงด้านการเงินส่วนข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี และมีประสบการณ์ 10 ปี ขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ

ช่อผกา บรรทะโก (2557: 135) ได้ศึกษาค้นคว้าการบริหารความเสี่ยงด้านการเงินของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดนครพนม พบว่า การบริหารความเสี่ยงด้านการเงินของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน ด้านที่มีการบริหารความเสี่ยงมากที่สุด คือ ด้านการประเมินมาตรการควบคุม ด้านที่มีการบริหารความเสี่ยงน้อยที่สุด คือ ด้านการระบุความเสี่ยง หากจำแนกตามประเภทสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้าน ด้านที่มีการบริหารความเสี่ยงด้านการเงินมากที่สุด คือ ด้านการประเมินมาตรการควบคุม ด้านที่มีการบริหารความเสี่ยงด้านการเงินน้อยที่สุด คือ ด้านการระบุความเสี่ยงและการบริหารความเสี่ยงด้านการเงินของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดนครพนม ในโรงเรียนมัธยม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้าน ด้านที่มีการบริหารความเสี่ยงด้านการเงินมากที่สุด คือ ด้านการประเมินมาตรการควบคุม ด้านที่มีการบริหารความเสี่ยงด้านการเงินน้อยที่สุด คือ ด้านการระบุความเสี่ยง

ขวัญญานันท์ แก้วนุชนาวี (2559: 142) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารจัดการความเสี่ยงของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ของครู ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการความเสี่ยงในการทำงานของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอท่าใหม่จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี เขต 17 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารจัดการความเสี่ยงในการทำงานโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี เขต 17 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) การบริหารจัดการความเสี่ยงในการทำงานโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี เขต 17 ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวม

แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านปัจจัยภายนอกที่พบว่า ความเสี่ยงของผู้ที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี แตกต่างกับกับครูที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พุฒิสรรค์ ศรีรัตนประชากร (2559: 159) ได้ศึกษาองค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นของการบริหารความเสี่ยง และการพัฒนาแนวทางการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน ความเสี่ยงด้านการเงิน ความเสี่ยงด้านปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ และความเสี่ยงด้านบุคลากร สภาพปัจจุบันของการบริหารความเสี่ยงโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารความเสี่ยง โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ธัญญารัตน์ สายใหม่ (2560: 114) ได้ศึกษาระดับการบริหารความเสี่ยง และเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปทุมธานี พบว่าพื้นที่การศึกษาจังหวัดปทุมธานี ตามขอบข่ายการบริหารความเสี่ยงของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) แผนบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO (The Committee of Sponsoring Organization of the Tread way Commission) ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk: SR) 2) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Financial Risk: FR) 3) ความเสี่ยงด้านการเงิน (Operational Risk: OR) 4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ (Compliance Risk: CR) มีระดับการบริหารความเสี่ยงโดยรวมอยู่ในระดับมาก และพบประเด็นสำคัญอภิปรายดังต่อไปนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 กลุ่มอำนวยการฝ่ายเลขานุการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้ให้ความเห็นว่าสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัย ดังนี้ 1) ผู้บริหารระดับสูงต้องให้การสนับสนุนมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดนโยบายในการบริหารความเสี่ยงขององค์กรมายังหน่วยงานระดับล่าง เห็นชอบให้มีการนำความเสี่ยงที่จะทำให้งานไม่บรรลุผลสำเร็จในการปฏิบัติงานมาจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงตลอดจนกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยงอย่างใกล้ชิด 2) การสื่อสารทำความเข้าใจกับบุคลากรทุกระดับในองค์กรให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกันว่า การบริหารความเสี่ยงไม่ได้เป็นเรื่องที่บ่งบอกถึงความผิดพลาดในการดำเนินงานขององค์กร แต่การบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ 3) การสนับสนุนให้บุคลากรทุกระดับมีส่วนร่วมและมีเป้าหมายในการดำเนินการตามแผนบริหารความเสี่ยงร่วมกัน 4) นำการบริหารความเสี่ยงมาปฏิบัติอย่างทั่วทั้งองค์กรในทุก ๆ กิจกรรมการปฏิบัติงาน โดยกระทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ 5) การเชื่อมโยงการบริหารความเสี่ยงเข้ากับโครงสร้างการปฏิบัติงานเดิม โดยถือการบริหารความเสี่ยงเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานในทุก ๆ กิจกรรมภายใต้ภารกิจที่ส่วนราชการรับผิดชอบ

ขวัญแก้ว จันทรัตน์ และตรัยภูมิพันธ์ ตรีศิริศวร (2562: 155) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 3 จำแนกตามวุฒิทางการศึกษาประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา พบว่า ผลการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตาม

ทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ประคอง วีระศักดิ์ (2558: 169) ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ระดับการบริหารความเสี่ยงตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียน สมุทรปราการ จำแนกตามวุฒิการศึกษาในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

สัมมา รณิธย์ (2561: 187) ได้ศึกษาความเสี่ยงในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด กรุงเทพมหานคร และค้นหาวิธีการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร ในการบริหารงานที่มีความเสี่ยงสูง โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น 2 ฉบับ ฉบับแรก เพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.97 ใช้สอบถามผู้บริหารและครูได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 832 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.17 ฉบับที่ 2 เพื่อสอบถามวิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยงในการบริหารงานงบประมาณที่พบว่า มีความเสี่ยงสูง ที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.98 ใช้สอบถามผู้บริหารที่เป็นหัวหน้ากลุ่มโรงเรียนได้รับ แบบสอบถามที่สมบูรณ์ 66 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.50 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ความเสี่ยงในการบริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกด้าน ยกเว้น ด้านการบริหารงานงบประมาณที่มีความเสี่ยงอยู่ในระดับสูงเกือบทุกเรื่อง ได้แก่ เรื่องการจัดทำ งบประมาณ การเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายเงิน การบริหาร จัดการเกี่ยวกับการเงิน การบริหารการบัญชี และการบริหารพัสดุและสินทรัพย์นอกนั้นอยู่ในระดับ ปานกลาง วิธีการบริหารจัดการความเสี่ยงในการบริหารงานงบประมาณที่มีความเสี่ยงสูง พบว่า โดยภาพรวมและแต่ละเรื่อง ผู้บริหารใช้วิธีการยอมรับและวิธีการดูแลแก้ไขเกี่ยวกับการควบคุมที่มี อยู่ในปัจจุบันมากที่สุดเกือบทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่องการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ที่ใช้วิธีการดูแลแก้ไข เกี่ยวกับการควบคุมที่มีอยู่ในปัจจุบันในระดับที่ใกล้เคียงกับวิธีการยอมรับภายใต้การควบคุมที่มีอยู่ ในปัจจุบัน

อานนท์ พลไชย (2563: 140-142) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารความเสี่ยงของ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ครู กศน.ตำบล และครูศูนย์การเรียนชุมชน ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ครู กศน.ตำบล และ ครูศูนย์การเรียนชุมชนที่มีต่อปัญหาการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้สืบเนื่องจากกระบวนการบริหาร ความเสี่ยงของสถานศึกษา เพื่อเตรียมการป้องกัน หลีกเลี่ยง ภาวะคุกคาม ปัญหา และอุปสรรค มิไม่เท่ากัน บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่แตกต่างกัน บุคลากรมีการสลับสับเปลี่ยนงาน และลาออกบ่อย ซึ่งอาจจะทำให้สถานศึกษาไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ จึงทำให้มีความคิดเห็น แตกต่างกัน

ประนอม ศรีดี, อุทัย บุญประเสริฐ และสรสรเสริฐ สุวรรณ (2563: 299) ได้ศึกษาแนวคิดหลักการ แนวปฏิบัติสภาพปัจจุบัน ปัญหาของการบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา เพื่อเสนอระบบบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสมและเป็นไปได้ในภาคปฏิบัติในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ในส่วน เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบประเมิน การตรวจสอบร่างระบบในขั้นต้น ดำเนินการวิจัยโดย 1) การศึกษาหลักการ แนวคิด และแนวปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยงในองค์กรต่าง ๆ และในสถานศึกษา 2) การศึกษาเชิงลึกจากการสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงในหน่วยงานและสถานศึกษา 3) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และข้อเสนอแนะจากสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน และ 4) การนำเสนอระบบบริหารความเสี่ยงในงานด้านวิชาการในสถานศึกษาที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปสู่การปฏิบัติในระดับการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) วิเคราะห์ผลโดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้ว ตรวจสอบร่างระบบด้วยการจัดประชุมกลุ่ม (Focus Group) ผลการวิจัยพบว่า 1) สถานศึกษาในปัจจุบัน พบว่า การบริหารจัดการความเสี่ยงมีเพียงระบบการควบคุมภายใน (Internal Control) เป็นเครื่องมือติดตามการดำเนินงานตามภารกิจ และในมาตรฐานการประเมินผลการควบคุมภายในจะมีการประเมินความเสี่ยงเป็นองค์ประกอบที่ 2 ซึ่งเป็นส่วนควบของระบบการควบคุมภายในอยู่ส่วนหนึ่ง แต่ไม่ได้มีการบริหารความเสี่ยงในงานการบริหารด้านวิชาการโดยตรงแต่อย่างใด 2) ระบบบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาที่นำเสนอจากการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 1) การจัดระบบบริหารจัดการความเสี่ยงของสถานศึกษา และ 2) กระบวนการบริหารความเสี่ยงตามขอบข่ายงานด้านการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในด้านการจัดระบบบริหารจัดการความเสี่ยงของสถานศึกษาจะครอบคลุมหลักการวัตถุประสงค์ และการจัดโครงสร้างการดำเนินงานเฉพาะด้านการบริหารความเสี่ยงในด้านการบริหารงานวิชาการในระดับสถานศึกษา ในด้านกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามขอบข่ายงานด้านการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การระบุวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยง 2) การจัดทำแผนและการบริหารความเสี่ยง 3) การติดตามและการรายงานความก้าวหน้าของการบริหารความเสี่ยง 4) การประเมินผล และการรายงานผลการบริหารความเสี่ยงในงานวิชาการของสถานศึกษา

2. งานวิจัยต่างประเทศ

สำหรับงานวิจัยต่างประเทศผู้วิจัยขอเสนองานวิจัยของนักการศึกษาหลายท่าน ดังต่อไปนี้ Westerman (2006: 336) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องการบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศต่อความจำเป็นในคุณค่ากลยุทธ์ทางธุรกิจ ผลการวิจัยพบว่า ความเสี่ยงทางด้านเทคโนโลยีมี 6 ด้านด้วยกันคือ 1) เทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วย การบริหารองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน ระดับมาตรฐาน อายุ และเทคโนโลยี 2) ประโยชน์การใช้และข้อมูลข่าวสาร ประกอบด้วย ความสอดคล้องของข้อมูล ระดับของข้อกำหนด ความซับซ้อนของโครงสร้าง 3) บุคคลและทักษะ ประกอบด้วย การหมุนเวียน การวางแผนทางด้านทักษะ การอบรม การรับคนใหม่ ความสัมพันธ์ทางธุรกิจ 4) ผู้จำหน่ายและหุ้นส่วนอื่น ๆ ประกอบด้วยวิธีการใช้/มาตรฐาน การยอมรับความเสี่ยงของลูกค้า 5) นโยบายและกระบวนการ ประกอบด้วย การควบคุมโครงสร้าง ระดับมาตรฐาน

ระดับความรับผิดชอบ และ 6) องค์กร ประกอบด้วย โครงสร้างองค์กร การตัดค่าใช้จ่าย/ต้นทุน กระบวนการกองทุน

Fuentes and Edgar (2011: 58) ได้ศึกษาถึงหลักการและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงในองค์กรเพื่อพัฒนาปรับปรุงแนวทางการบริหารความเสี่ยงในองค์กรโดยศึกษาหลักการแนวคิดของ COSO-ERM ISO27000 ISO31000 และ The Project Risk Management Institute (PMI) พบว่า มนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดและออกแบบนโยบายภายในองค์กร นั้น ๆ และได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ความรู้ของการบริหารจัดการโครงการ (The Project Management Body of Knowledge: PMBOK) จำแนกออกเป็น 9 ด้าน ได้แก่ การบริหาร การบูรณาการ (Integration Management) การบริหารขอบเขต (Scope Management) การบริหารเวลา (Time Management) การบริหารค่าใช้จ่าย (Cost Management) การบริหารคุณภาพ (Quality Management) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management) การบริหารการสื่อสาร (Communications Management) การบริหารความเสี่ยง (Risk Management) และการบริหารการจัดซื้อจัดจ้าง (Procurement Management) สำหรับการบริหารความเสี่ยงมี 6 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนบริหารความเสี่ยง การระบุความเสี่ยง การวิเคราะห์ความเสี่ยงเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ความเสี่ยงเชิงปริมาณ การวางแผนตอบสนองความเสี่ยง และการติดตามควบคุมความเสี่ยง

Solomon, Ketikidis and Choudhary (2012: 1) ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Risk Management: SCRM) โดยใช้ฐานความรู้เพื่อให้ห่วงโซ่อุปทานมีความยืดหยุ่น มีการตัดสินใจแก้ปัญหาความเสี่ยงอย่างอัตโนมัติ ทันเหตุการณ์มีแนวทางดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ได้แก่ การจัดเก็บและสืบค้นข้อมูลการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศเกิดการเรียนรู้และแบ่งแหล่งของความเสี่ยงออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย กระบวนการ การควบคุม อุปสงค์ อุปทาน องค์กร เครือข่าย และสภาพแวดล้อม กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย ค่าตอบแทน การจ้างงาน กลุ่มที่ 3 ประกอบด้วย การหยุดชะงัก ราคาสินค้าคงเหลือ เทคโนโลยีและคุณภาพ กลุ่มที่ 4 ประกอบด้วย การดำเนินงาน การสื่อสารและความเสี่ยงจากภายนอก กลุ่มที่ 5 ประกอบด้วย การผลิตและการปฏิสัมพันธ์กับความเสี่ยง โดยมีกระบวนการบริหารความเสี่ยงดังนี้ การวิเคราะห์ความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การควบคุมความเสี่ยง พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงมี 11 ปัจจัย ได้แก่ ความคล่องตัว การใช้ข้อมูลร่วมกัน ความไว้วางใจ ความสัมพันธ์แบบร่วมมือร่วมใจ การรักษาความปลอดภัยข้อมูล ความรับผิดชอบต่อสังคมและองค์กร การสร้างแรงจูงใจและนโยบาย ส่วนแบ่งจากรายได้ การวางแผนความเสี่ยงด้านกลยุทธ์การแบ่งปันความเสี่ยง ความรู้เกี่ยวกับความเสี่ยง และการวิเคราะห์ความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง

Jacob (2012: 259) ได้ศึกษาถึงผลกระทบของวิกฤตการณ์ทางการเงินที่มีต่อความรับผิดชอบต่อสังคมและผลกระทบของบริษัทด้านชื่อเสียงในการบริหารความเสี่ยง ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยกับบริษัทต่างประเทศหลายบริษัท เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการศึกษาเอกสารการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง การสำรวจในหลายระดับใน 3 ประเทศที่มีความแตกต่างกันรวมถึงมุมมองของผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการ จากผลการวิจัยพบว่า วิกฤตการณ์การเงินของปี ค.ศ. 2008 มีผลกระทบที่ชัดเจนทำให้ต้องมีการปลดคนงานออก ซึ่งบริษัทส่วนใหญ่พิจารณาว่าไม่มีผลกระทบสูงสุดต่อชื่อเสียงบริษัท

โดยมีการศึกษาถึงความเสี่ยงภายในที่มีผลต่อชื่อเสียงของบริษัทโดยจัดทำเป็นรายงานแต่ไม่เผยแพร่แก่สาธารณะ

Horton (2012: 1) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการฝึกอบรมการตัดสินใจโดยใช้กรอบแนวคิดการบริหารความเสี่ยงในการตัดสินใจโดยใช้หลักการของ The International Risk Management Standard (ISO3100, 2009) ใช้แบบสอบถามกับหน่วยงานที่จัดการอบรมมีเนื้อหาจำนวน 6 ด้าน ได้แก่ การจัดลำดับความสำคัญเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายองค์กร การใช้เหตุผลและการประเมินผลช่วยในการจัดลำดับความสำคัญเนื้อหาในหลักสูตรมีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาทักษะตามท้องถื่น กระบวนการแสดงเหตุผลแบบมีโครงสร้างและแบบไม่มีโครงสร้างความสามารถในการกำหนดผลผลิตล่วงหน้า การสื่อสารความต้องการของการบริหารที่มีระดับความแตกต่างกัน พบว่า ระดับความเชื่อมั่นในการตัดสินใจโดยใช้กรอบแนวคิดการบริหารความเสี่ยงช่วยในการตัดสินใจสูงกว่าระดับความเชื่อมั่นในการตัดสินใจโดยไม่ใช้กรอบแนวคิดการบริหารความเสี่ยงช่วยในการตัดสินใจ ดังนั้น จึงสรุปว่า ความเสี่ยงทางการศึกษาเป็นการบริหารปัจจัยและควบคุมกิจกรรม รวมทั้งกระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ โดยลดมูลเหตุและโอกาสที่องค์กรจะเกิดความเสี่ยงเพื่อให้ระดับของความเสี่ยงและขนาดของความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่องค์กรรับได้ประเมินได้ควบคุมได้และตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กรเป็นสำคัญรวมถึงภาวะที่เกิดกับจิตใจและอารมณ์ การเกิดภาวะความเสี่ยงสามารถเกิดขึ้นได้จากสภาวะแวดล้อมภูมิศาสตร์ การจัดการ การให้บริหาร การปฏิบัติการบริหารจัดการที่ไม่เหมาะสม ไม่สอดคล้องกับปัญหา โอกาสการเกิด “กรณี” ที่ทำให้เกิดผิดพลาดเสี่ยงต่อการถูกฟ้องร้องจึงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งนี้เพราะสภาวะสังคมเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดช่องว่างเกี่ยวกับความต้องการทางด้านการศึกษาของผู้ใช้บริการ ซึ่งหมายถึง ผู้ปกครอง นักเรียน และสมรรถภาพของผู้ให้บริการ ซึ่งหมายถึงผู้บริหาร ครู เป็นต้น ถ้ามีช่องว่างมากจะทำให้เสี่ยงสูงขึ้นและจากสภาพจริงของปัญหาการศึกษาที่เกิดขึ้น

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ดังที่กล่าวมาแล้ว จึงอาจกล่าวได้ว่าการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารโรงเรียนมีปัจจัยและเหตุการณ์หลายอย่างที่เกี่ยวข้องด้านกลยุทธ์ ด้านการดำเนินงาน ด้านงบประมาณ ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ด้านประสิทธิภาพที่สำคัญ คือ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เป็นต้น การที่จะทำให้การปฏิบัติงานในโรงเรียนเกิดประสิทธิผลจะต้องมีการบริหารความเสี่ยงเพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดความสูญเสีย ซึ่งการบริหารความเสี่ยงมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการนำหลักมาบริหารงานในโรงเรียนมาใช้ในการดำเนินงานของผู้บริหาร โดยมีกระบวนการความรับผิดชอบ กระบวนการตัดสินใจ แยกแยะ และกระจายงานให้เกิดความหลากหลายของการทำงาน ป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ป้องกันความไม่แน่นอนของเหตุการณ์ และนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการจึงต้องมีการวางแผนความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงดำเนินการสร้างกิจกรรมและการบริหารองค์กรที่ชัดเจนและครอบคลุมความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ตั้งไว้ประสบความสำเร็จ เพราะความสำเร็จของผู้บริหารสามารถวัดได้จากประสิทธิผลของการปฏิบัติงานในหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีต่อองค์กร ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้เสนอการบริหารความเสี่ยงไว้ 5 ประการ คือ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Setting) 2) การระบุความเสี่ยง/เหตุการณ์

ความเสี่ยง (Risk Identification) 3) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) 4) การจัดการและ
 การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง (Risk Response) และ 5) การรายงานและติดตามผล (Reporting
 and Monitoring) จากการบริหารความเสี่ยงแสดงให้เห็นถึงปัจจัยความเสี่ยงทั้งภายในและภายนอก
 โรงเรียนทำให้สามารถระบุความเสี่ยงได้อย่างชัดเจน มีทิศทางและแนวทางเพื่อเป็นประโยชน์ที่จะ
 นำไปวิเคราะห์และบริหารความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในโรงเรียน เพื่อพัฒนา
 การจัดการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการการศึกษาตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. แบบแผนการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 125 โรงเรียน ครู จำนวน 1,260 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2, 2566: 5)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ปีการศึกษา 2566 กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางคำนวณสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan, 1970 (อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 43) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 297 คน จากนั้นใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดสถานศึกษา โดยเทียบบัญญัติไตรยางศ์ตามสัดส่วนของสถานศึกษา และสุ่มครูในแต่ละโรงเรียนด้วยการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับสลาก (Simple Random Sampling) ดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษา	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน
	สถานศึกษา	ครู	สถานศึกษา	ครู
ขนาดเล็ก	52	420	40	99
ขนาดกลาง	68	735	53	173
ขนาดใหญ่	5	105	4	25
รวม	125	1,260	97	297

ที่มา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2, 2566: 5.

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมุ่งศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยมีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การกำหนดปัญหาการวิจัย
2. การกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย
3. การทบทวนเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. การกำหนดกรอบแนวคิด ตั้งสมมุติฐาน และนิยามศัพท์
5. การกำหนดระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้
 - 5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 5.2 การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย
 - 5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. การสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ
8. รายงานผลการวิจัย

ตาราง 3 แบบแผนการวิจัย

ลำดับที่	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
1	เพื่อศึกษาการบริหาร ความเสี่ยงของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา เขต 2	ครู จำนวน 297 คน	แบบสอบถาม แบบมาตราส่วน ประมาณค่า	ค่าเฉลี่ย, ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
2	เพื่อเปรียบเทียบการบริหาร ความเสี่ยงของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา	ครู จำนวน 297 คน	แบบสอบถาม แบบมาตราส่วน ประมาณค่า	t-test F-test
3	เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ การบริหารความเสี่ยงของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 2	ครู จำนวน 297 คน	แบบสอบถาม แบบปลายเปิด	ความถี่และสรุป เป็นความเรียง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครู ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีค่าน้ำหนัก 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's Rating Scale) จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ จำนวน 10 ข้อ 2) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน จำนวน 10 ข้อ 3) ความเสี่ยงด้านการเงิน จำนวน 10 ข้อ 4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย จำนวน 10 ข้อ รวมทั้งหมดจำนวน 40 ข้อ

สำหรับแบบสอบถามในตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม มาตราส่วน
ประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มีความหมายและค่าน้ำหนัก
ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะการบริหาร
ความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2
จำนวน 4 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามขั้นตอน ดังนี้

- 1.1 ศึกษาเอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาความเสี่ยง
- 1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาความเสี่ยง
- 1.3 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
- 1.4 สร้างแบบสอบถามโดยตอนที่ 1 ใช้แบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 ใช้แบบมาตราส่วน

ประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert's Scales) ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบ
ปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา

2. การหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพ
แบบสอบถาม ดังนี้

- 2.1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง
และให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุง

2.2 นำแบบสอบถามที่ตรวจแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 2 ท่าน และด้านการวัดผลการศึกษา จำนวน 1 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและความเหมาะสมทางภาษาของข้อคำถาม ซึ่งใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยวิธีการหาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าวัดได้ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าวัดได้ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ

ให้คะแนน - 1 เมื่อแน่ใจว่าวัดได้ไม่ตรงตามนิยามศัพท์เฉพาะ

เกณฑ์ที่ยอมรับได้ คือ ค่าดัชนีความสอดคล้องที่มีค่าตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป โดยข้อคำถามที่ได้มีค่าตั้งแต่ 0.67-1.00 ทุกข้อ ดังภาคผนวก ง

2.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับครูซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยส่งคิวอาร์โค้ดผ่านระบบ My-Office ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ไปยังโรงเรียนของครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

2.4 นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจให้คะแนนหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยการหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยค่าความเชื่อมั่นมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 47) ปรากฏว่าได้ความเชื่อมั่นความเสี่ยงด้านกลยุทธ์เท่ากับ 0.87 ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน เท่ากับ 0.77 ความเสี่ยงด้านการเงินเท่ากับ 0.80 ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย เท่ากับ 0.90 และความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.84 ดังภาคผนวก ง

2.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาคุณภาพเครื่องมือเรียบร้อยแล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่ม ตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ถึงผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำหนังสือถึงผู้บริหารเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ครู จำนวน 297 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามการวิจัยในครั้งนี้ผ่านระบบออนไลน์ (Google Form) โดยส่งคิวอาร์โค้ดผ่านระบบ My-Office ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ไปยังสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

3. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ตอบผ่านระบบออนไลน์ รวบรวมข้อมูลทั้งหมดเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 1.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม
- 1.2 นำข้อมูลออกจากระบบออนไลน์ (Google Form) แล้วบันทึกข้อมูล
- 1.3 ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล

ดังนี้

1.3.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครู ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ขนาดสถานศึกษา โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

1.3.2 วิเคราะห์การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's Scale) และนำเสนอข้อมูลเป็นความเรียง โดยกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยในการแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 45) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00	หมายถึง	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50	หมายถึง	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50	หมายถึง	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50	หมายถึง	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50	หมายถึง	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.3.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา ใช้สถิติ t-test แบบ Independent Sample Test ส่วนประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา ใช้สถิติ One-Way ANOVA (F-test) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

1.3.4 วิเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิด โดยใช้การหาค่าความถี่และสรุปเป็นความเรียง

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 สถิติที่ใช้บรรยายข้อมูลพื้นฐาน

- 2.1.1 ความถี่ (Frequency)
- 2.1.2 ค่าร้อยละ (Percentage)
- 2.1.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)
- 2.1.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

- 2.2.1 ค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามใช้ค่า IOC (Index of Item Objective Congruence)
- 2.2.2 ความเชื่อมั่นใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

2.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน

- 2.3.1 t-test แบบ Independent Sample Test
- 2.3.2 F-test สำหรับวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และหากมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ผู้วิจัยวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานแบบที (t-test)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานแบบเอฟ (F-test)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ
SS	แทน	ผลรวมคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง
Sig	แทน	ค่าความน่าจะเป็นของนัยสำคัญทางสถิติ
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
***	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครู

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ตอนที่ 6 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครู

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครู จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ดังตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของครูจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	220	74.07
สูงกว่าปริญญาตรี	77	25.93
รวม	297	100.00
ประสบการณ์ในการทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	91	30.64
5 - 10 ปี	109	36.70
มากกว่า 10 ปี	97	32.66
รวม	297	100.00
ขนาดสถานศึกษา		
ขนาดเล็ก	99	33.33
ขนาดกลาง	173	58.25
ขนาดใหญ่	25	8.42
รวม	297	100.00

จากตาราง 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครูทั้งหมด จำนวน 297 คน จำแนกตามระดับการศึกษา ส่วนใหญ่เป็นครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 74.07 และครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 25.93 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี 109 คน คิดเป็นร้อยละ 36.70 รองลงมาครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 32.66 และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 30.64 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 58.25 ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 8.42 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

ผลการวิเคราะห์การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านปรากฏ ดังตาราง 5-9

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1	ด้านกลยุทธ์	4.84	0.24	มากที่สุด
2	ด้านการดำเนินงาน	4.93	0.17	มากที่สุด
3	ด้านการเงิน	4.92	0.17	มากที่สุด
4	ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย	4.93	0.16	มากที่สุด
รวม		4.91	0.11	มากที่สุด

จากตาราง 5 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.91$, $SD = 0.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย ($\bar{X} = 4.93$, $SD = 0.16$) ด้านการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.93$, $SD = 0.17$) ด้านการเงิน ($\bar{X} = 4.92$, $SD = 0.17$) และด้านกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.84$, $SD = 0.24$) ตามลำดับ

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ด้านกลยุทธ์ จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อที่	ด้านกลยุทธ์	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1	ผู้บริหารสถานศึกษาให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ขององค์กร	5.00	0.00	มากที่สุด
2	ผู้บริหารสถานศึกษาระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการระบุความต้องการบริการและผลผลิต โดยแสดงให้เห็นถึงเป้าประสงค์ที่ชัดเจนของสถานศึกษา	4.82	0.38	มากที่สุด
3	ผู้บริหารสถานศึกษามีการประกาศให้บุคลากรทุกคนทราบถึงพันธกิจขององค์กรอย่างทั่วถึง	4.82	0.38	มากที่สุด
4	ผู้บริหารสถานศึกษามีการแบ่งย่อยวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานในระดับโครงการหรือกิจกรรม	4.78	0.41	มากที่สุด
5	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายวิธีการดำเนินงาน การจัดสรรทรัพยากร งบประมาณ อัตราค่าจ้าง และระยะเวลาดำเนินงานอย่างชัดเจน	4.70	0.46	มากที่สุด
6	ผู้บริหารสถานศึกษามีการประเมินผลความคืบหน้าของการบรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานในองค์กรอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	4.70	0.46	มากที่สุด
7	ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบมีความน่าเชื่อถือและตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด	4.88	0.33	มากที่สุด
8	ผู้บริหารสถานศึกษามีการทบทวนปรับปรุงวัตถุประสงค์ การดำเนินงานแผนปฏิบัติงานและกระบวนการดำเนินงานตามคำร้องขอของบุคลากรที่รับผิดชอบ	4.88	0.33	มากที่สุด
9	ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์อย่างเป็นระบบ	4.92	0.28	มากที่สุด
10	ผู้บริหารสถานศึกษามีการสรุปผลการปฏิบัติงาน เช่น SAR การรายงานแผนปฏิบัติการประจำปี เป็นต้น	4.92	0.28	มากที่สุด
ภาพรวม		4.84	0.24	มากที่สุด

จากตาราง 6 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ด้านกลยุทธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$, $SD = 0.24$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ โดยเรียงตามข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของ

องค์กร ($\bar{X} = 5.00$, $SD = 0.00$) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์อย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.92$, $SD = 0.28$) และผู้บริหารสถานศึกษามีการสรุปผลการปฏิบัติงาน เช่น SAR การรายงานแผนปฏิบัติการประจำปี เป็นต้น ($\bar{X} = 4.92$, $SD = 0.28$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน การจัดสรรทรัพยากรงบประมาณ อัตราค่าจ้าง และระยะเวลาดำเนินงานอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.70$, $SD = 0.46$) และผู้บริหารสถานศึกษามีการประเมินผลความคืบหน้าของการบรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานในองค์กรอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.70$, $SD = 0.46$)

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ด้านการดำเนินงาน จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อที่	ด้านการดำเนินงาน	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1	ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามโครงการการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ	4.95	0.23	มากที่สุด
2	ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาหรือนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงาน	4.89	0.31	มากที่สุด
3	ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนการฝึกอบรมที่เพียงพอสำหรับบุคลากรในการฝึกฝนทักษะและมีวิธีการจูงใจให้บุคลากรเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะความสามารถที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน	4.93	0.26	มากที่สุด
4	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรทรัพยากรที่สนับสนุนการปฏิบัติงานอย่าง	4.93	0.26	มากที่สุด
5	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะตำแหน่งงานหน้าที่อย่างชัดเจนและคัดเลือกผู้ที่เหมาะสมเหมาะสมสามารถปฏิบัติงานที่กำหนดได้	4.93	0.26	มากที่สุด
6	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรแต่ละคนเป็นรายลักษณะอย่างชัดเจนเพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์ของการ	4.93	0.26	มากที่สุด
7	ผู้บริหารสถานศึกษามีการพิจารณาความต้องการการฝึกอบรมของบุคลากรเพื่อพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถ	4.94	0.23	มากที่สุด

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อที่	ด้านการดำเนินงาน	$\bar{X}$	SD	ระดับ ความคิดเห็น
8	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิธีการสื่อสารเพื่อให้บุคลากรสามารถส่งข้อเรียกร้องหรือข้อแนะนำให้กับฝ่ายบริหารได้	4.94	0.22	มากที่สุด
9	ผู้บริหารสถานศึกษามีการยกย่องหรือให้รางวัลแก่บุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนด	4.93	0.26	มากที่สุด
10	ผู้บริหารสถานศึกษามีการตรวจสอบบันทึกเวลาการปฏิบัติงานของบุคลากรและมีหัวหน้างานลงนามรับรองในใบลงเวลา	4.93	0.26	มากที่สุด
ภาพรวม		4.93	0.17	มากที่สุด

จากตาราง 7 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ด้านการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.93$, $SD = 0.17$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามโครงการการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.95$, $SD = 0.23$) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิธีการสื่อสารเพื่อให้บุคลากรสามารถส่งข้อเรียกร้องหรือข้อแนะนำให้กับฝ่ายบริหารได้ ($\bar{X} = 4.94$, $SD = 0.22$) ผู้บริหารสถานศึกษามีการพิจารณาความต้องการการฝึกอบรมของบุคลากรเพื่อพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถ ($\bar{X} = 4.94$, $SD = 0.23$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาหรือนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงาน ($\bar{X} = 4.89$, $SD = 0.31$)

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ด้านการเงิน จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อที่	ด้านการเงิน	$\bar{X}$	SD	ระดับ ความคิดเห็น
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้งกรรมการรักษาเงินที่ให้ปฏิบัติหน้าที่ถูกต้อง	4.93	0.26	มากที่สุด
2	ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมการเก็บรักษาเงินถูกต้องตามระเบียบและอยู่ภายในวงเงินเก็บรักษา	4.83	0.38	มากที่สุด
3	ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งให้แยกบุคคลในการทำหน้าที่เป็นผู้เก็บรักษาเงินและผู้ทำบัญชีเงินสด	4.83	0.40	มากที่สุด

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	ด้านการเงิน	$\bar{X}$	SD	ระดับ ความคิดเห็น
4	ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมให้มีการตรวจสอบใบสำคัญประกอบการเบิกจ่ายก่อนการอนุมัติส่งจ่าย	4.83	0.39	มากที่สุด
5	ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมให้ดำเนินการออกใบเสร็จรับเงินทุกครั้งที่ได้รับเงิน	4.83	0.41	มากที่สุด
6	ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมให้การเบิกใช้และส่งคืนพัสดุในแต่ละครั้งให้มีการลงนามไว้เพื่อเป็นหลักฐาน	4.96	0.20	มากที่สุด
7	ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมควบคุมให้มีการจัดทำรายงานการใช้จ่ายและใบเสร็จเมื่อสิ้นปีงบประมาณ	5.00	0.00	มากที่สุด
8	ผู้บริหารสถานศึกษามีการตรวจสอบเช็คที่ส่งจ่ายก่อนลงลายมือ	5.00	0.00	มากที่สุด
9	ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินโครงการ	5.00	0.00	มากที่สุด
10	ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมและตรวจสอบการใช้งบประมาณในการจัดซื้อพัสดุและคุณภาพของพัสดุ	5.00	0.00	มากที่สุด
ภาพรวม		4.92	0.17	มากที่สุด

จากตาราง 8 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ด้านการเงิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.92$, $SD = 0.17$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมควบคุมให้มีการจัดทำรายงานการใช้จ่ายและใบเสร็จเมื่อสิ้นปีงบประมาณ ($\bar{X} = 5.00$, $SD = 0.00$) ผู้บริหารสถานศึกษามีการตรวจสอบเช็คที่ส่งจ่ายก่อนลงลายมือ ($\bar{X} = 5.00$, $SD = 0.00$) ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินโครงการ ($\bar{X} = 5.00$, $SD = 0.00$) ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมและตรวจสอบการใช้งบประมาณในการจัดซื้อพัสดุและคุณภาพของพัสดุ ($\bar{X} = 5.00$, $SD = 0.00$) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมให้การเบิกใช้และส่งคืนพัสดุในแต่ละครั้งให้มีการลงนามไว้เพื่อเป็นหลักฐาน ($\bar{X} = 4.96$, $SD = 0.20$) ผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้งกรรมการรักษาเงินที่ใหปฏิบัติหน้าที่ถูกต้อง ($\bar{X} = 4.93$, $SD = 0.26$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมให้ดำเนินการออกใบเสร็จรับเงินทุกครั้งที่ได้รับเงิน ($\bar{X} = 4.83$, $SD = 0.41$)

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อที่	ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีการแจ้งให้ทราบถึงกฎหมายระเบียบข้อบังคับและมาตรฐานที่สำคัญที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน	4.97	0.18	มากที่สุด
2	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิธีการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับและมาตรฐาน	4.97	0.17	มากที่สุด
3	ผู้บริหารสถานศึกษามีมาตรการควบคุมไม่ให้เกิดบุคลากรในสถานศึกษามีปัญหาเรื่องเสื่อมเสียทางจรรยาบรรณและศีลธรรม	4.92	0.28	มากที่สุด
4	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับมาตรฐานที่เหมาะสมและไม่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร	4.89	0.31	มากที่สุด
5	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดมาตรการที่ส่งเสริมให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานตามกฎหมายระเบียบข้อปฏิบัติมาตรฐานและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม	4.89	0.30	มากที่สุด
6	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดมาตรการหรือบทลงโทษสำหรับบุคลากรที่ไม่ปฏิบัติงานตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับมาตรฐานและข้อบังคับอย่างชัดเจนและเป็นธรรม	4.89	0.27	มากที่สุด
7	ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านความซื่อสัตย์และจริยธรรมในการบริหารงาน	4.89	0.25	มากที่สุด
8	ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการลงโทษเมื่อมีบุคลากรฝ่าฝืนระเบียบข้อปฏิบัติอย่างเหมาะสม	4.89	0.25	มากที่สุด
9	ผู้บริหารสถานศึกษามีมาตรการในการควบคุมบุคลากรที่ฝ่าฝืนระเบียบข้อปฏิบัติอย่างเคร่งครัด	4.91	0.23	มากที่สุด
10	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดจริยธรรมการปฏิบัติงานของตนเองให้บุคลากรทราบและถือปฏิบัติ	5.00	0.00	มากที่สุด
ภาพรวม		4.93	0.16	มากที่สุด

จากตาราง 9 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.93$, $SD = 0.16$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดจรรยาบรรณการปฏิบัติงานของตนเองให้บุคลากรทราบและถือปฏิบัติ ($\bar{X} = 5.00$, $SD = 0.00$) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิธีการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับและมาตรฐาน ($\bar{X} = 4.97$, $SD = 0.17$) ผู้บริหารสถานศึกษามีการแจ้งให้ทราบถึงกฎหมายระเบียบข้อบังคับและมาตรฐานที่สำคัญที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.97$, $SD = 0.18$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับมาตรฐานที่เหมาะสมและไม่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร ($\bar{X} = 4.89$, $SD = 0.31$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ปรากฏดังตาราง 10

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารความเสี่ยง ของผู้บริหารสถานศึกษา	ปริญญาตรี (n = 220)		สูงกว่า ปริญญาตรี (n = 77)		t	Sig
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1. ด้านกลยุทธ์	4.85	0.23	4.81	0.28	1.031	.305
2. ด้านการดำเนินงาน	4.92	0.19	4.96	0.08	-2.183*	.030
3. ด้านการเงิน	4.91	0.17	4.95	0.16	-2.039*	.043
4. ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/ กฎหมาย	4.94	0.13	4.92	0.23	0.765	.446
ภาพรวม	4.90	0.11	4.91	0.10	-0.410	.682

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาด้านกลยุทธ์กับการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมายไม่แตกต่างกัน และครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกับด้านการการเงินแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 ผลการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านปรากฏดังตาราง 11

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

การบริหารความเสี่ยง ของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์ทำงาน					
	น้อยกว่า 5 ปี (n=91)		5-10 ปี (n=109)		มากกว่า 10 ปี (n=97)	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1. ด้านกลยุทธ์	4.70	0.25	4.93	0.20	4.87	0.24
2. ด้านการดำเนินงาน	4.91	0.21	4.93	0.11	4.94	0.19
3. ด้านการเงิน	4.83	0.20	4.93	0.19	5.00	0.00
4. ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/ กฎหมาย	4.89	0.15	4.97	0.12	4.94	0.20
รวม	4.83	0.12	4.94	0.08	4.94	0.09

จากตาราง 11 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ปรากฏผลดังนี้

ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$, $SD = 0.12$) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.91$, $SD = 0.21$) ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย ($\bar{X} = 4.89$, $SD = 0.15$) ด้านการเงิน ($\bar{X} = 4.83$, $SD = 0.20$) ด้านกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.70$, $SD = 0.25$) ตามลำดับ

ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.94$, $SD = 0.08$) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย ($\bar{X} = 4.97$, $SD = 0.12$) ด้านการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.93$, $SD = 0.11$) ด้านการเงิน ($\bar{X} = 4.93$, $SD = 0.19$) ด้านกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.93$, $SD = 0.20$) ตามลำดับ

ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.94$, $SD = 0.09$) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการเงิน ($\bar{X} = 5.00$, $SD = 0.00$) ด้านการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.94$, $SD = 0.19$) ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย ($\bar{X} = 4.94$, $SD = 0.20$) ด้านกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.87$, $SD = 0.24$) ตามลำดับ

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารความเสี่ยง ของผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
1. ด้านกลยุทธ์	ระหว่างกลุ่ม	2	2.693	1.346	26.457***	.000
	ภายในกลุ่ม	294	14.961	.051		
	รวม	296	17.653			
2. ด้านการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	.045	.022	.743	.477
	ภายในกลุ่ม	294	8.855	.030		
	รวม	296	8.899			
3. ด้านการเงิน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.385	.693	27.611***	.000
	ภายในกลุ่ม	294	7.374	.025		
	รวม	296	8.759			
4. ด้านการปฏิบัติตาม กฎระเบียบ/กฎหมาย	ระหว่างกลุ่ม	2	.292	.146	5.697**	.004
	ภายในกลุ่ม	294	7.531	.026		
	รวม	296	7.823			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	.688	.344	37.002***	.000
	ภายในกลุ่ม	294	2.732	.009		
	รวม	296	3.420			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 12 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านกลยุทธ์ และด้านการเงินแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมายแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยภาพรวม ด้วยวิธีการของ Scheffé

ประสบการณ์ในการทำงาน	น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
$\bar{X}$	4.83	4.94	4.94
น้อยกว่า 5 ปี	4.83	0.11***	0.11***
5-10 ปี	4.94		0.00
มากกว่า 10 ปี	4.94		

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 13 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการกำหนดกลยุทธ์ ผลการทดสอบรายคู่ของประสบการณ์ในการทำงานที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปีกับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปีกับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตาราง 14 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานด้านกลยุทธ์ ด้วยวิธีการของ Scheffé

ประสบการณ์ในการทำงาน	$\bar{X}$	น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
		4.70	4.93	4.87
น้อยกว่า 5 ปี	4.70		0.23***	0.17***
5-10 ปี	4.93			-0.06
มากกว่า 10 ปี	4.87			

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 14 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านกลยุทธ์ ผลการทดสอบรายคู่ของประสบการณ์ในการทำงานที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปีกับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตาราง 15 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการเงิน ด้วยวิธีการของ Scheffé'

ประสบการณ์ในการทำงาน	$\bar{X}$	น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
		4.91	4.93	4.94
น้อยกว่า 5 ปี	4.91		0.02***	0.03***
5-10 ปี	4.93			0.01**
มากกว่า 10 ปี	4.94			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 15 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการเงิน ผลการทดสอบรายคู่ของประสบการณ์ในการทำงานที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปีกับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปีกับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี กับครูที่มี

ประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 16 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย ด้วยวิธีการของ Scheffé'

ประสบการณ์ในการทำงาน		น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
	$\bar{X}$	4.89	4.97	4.94
น้อยกว่า 5 ปี	4.89		0.08**	0.05**
5-10 ปี	4.97			-0.03
มากกว่า 10 ปี	4.94			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 16 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย ผลการทดสอบรายคู่ของประสบการณ์ในการทำงานที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปีกับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปีกับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ปรากฏดังตาราง 17

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

การบริหารความเสี่ยง ของผู้บริหารสถานศึกษา	ขนาดสถานศึกษา					
	ขนาดเล็ก (n=99)		ขนาดกลาง (n=173)		ขนาดใหญ่ (n=25)	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1. ด้านกลยุทธ์	4.77	0.26	4.88	0.22	4.81	0.29
2. ด้านการดำเนินงาน	4.95	0.13	4.93	0.18	4.85	0.23
3. ด้านการเงิน	4.84	0.23	4.96	0.12	4.98	0.23
4. ด้านการปฏิบัติตาม กฎระเบียบ/กฎหมาย	4.85	0.24	4.97	0.09	5.00	0.00
รวม	4.85	0.13	4.93	0.08	4.91	0.10

จากตาราง 17 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาปรากฏผลดังนี้

ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85$, $SD = 0.13$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.95$, $SD = 0.13$) ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย ($\bar{X} = 4.85$, $SD = 0.24$) ด้านการเงิน ($\bar{X} = 4.84$, $SD = 0.23$) และด้านกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.77$, $SD = 0.26$) ตามลำดับ

ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.93$, $SD = 0.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย ($\bar{X} = 4.97$, $SD = 0.09$) ด้านการเงิน ($\bar{X} = 4.96$, $SD = 0.12$) ด้านการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.93$, $SD = 0.18$) และด้านกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.88$, $SD = 0.22$) ตามลำดับ

ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, $SD = 0.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย ($\bar{X} = 5.00$, $SD = 0.00$) ด้านการเงิน ($\bar{X} = 4.98$, $SD = 0.23$) ด้านการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.85$, $SD = 0.23$) และด้านกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.81$, $SD = 0.29$) ตามลำดับ

ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
1. ด้านกลยุทธ์	ระหว่างกลุ่ม	2	0.819	.410	7.155***	.001
	ภายในกลุ่ม	294	16.834	.057		
	รวม	296	17.653			
2. ด้านการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.208	.104	3.523*	.031
	ภายในกลุ่ม	294	8.691	.030		
	รวม	296	8.899			
3. ด้านการเงิน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.085	.542	20.781***	.000
	ภายในกลุ่ม	294	7.674	.026		
	รวม	296	8.759			
4. ด้านการปฏิบัติตาม กฎระเบียบ/กฎหมาย	ระหว่างกลุ่ม	2	1.069	.535	23.266***	.000
	ภายในกลุ่ม	294	6.754	.023		
	รวม	296	7.823			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.428	.214	21.011***	.000
	ภายในกลุ่ม	294	2.992	.010		
	รวม	296	3.420			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 18 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านกลยุทธ์ ด้านการเงิน และด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมายแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 19 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมด้วยวิธีการของ Scheffé

ขนาดสถานศึกษา	$\bar{X}$	เล็ก	กลาง	ใหญ่
		4.85	4.93	4.91
เล็ก	4.85		0.08***	0.06*
กลาง	4.93			-0.02
ใหญ่	4.91			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 19 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ผลการทดสอบรายคู่ของขนาดสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็กกับครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็กกับครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 20 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านกลยุทธ์ ด้วยวิธีการของ Scheffé

ขนาดสถานศึกษา	$\bar{X}$	เล็ก	กลาง	ใหญ่
		4.77	4.88	4.81
เล็ก	4.77		0.11***	0.04***
กลาง	4.88			-0.07
ใหญ่	4.81			

*** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 20 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านกลยุทธ์ ผลการทดสอบรายคู่ของขนาดสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็กกับครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง และครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็กกับครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตาราง 21 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการดำเนินงาน ด้วยวิธีการของ Scheffé

ขนาดสถานศึกษา	$\bar{X}$	เล็ก	กลาง	ใหญ่
		4.95	4.93	4.85
เล็ก	4.95		-0.02***	-0.1**
กลาง	4.93			-0.08
ใหญ่	4.85			

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 21 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการดำเนินงาน ผลการทดสอบรายคู่ของขนาดสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็กกับครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็กกับครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 22 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการเงิน ด้วยวิธีการของ Scheffé

ขนาดสถานศึกษา	$\bar{X}$	เล็ก	กลาง	ใหญ่
		4.84	4.96	5.00
เล็ก	4.84		0.12*	0.16*
กลาง	4.96			0.04
ใหญ่	5.00			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 22 พบว่าการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการเงิน ผลการทดสอบรายคู่ของขนาดสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็กกับครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง และครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็กกับครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 23 การทดสอบความแตกต่างรายคู่ของการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย ด้วยวิธีการของ Scheffé

ขนาดสถานศึกษา	$\bar{X}$	เล็ก	กลาง	ใหญ่
		4.85	4.97	5.00
เล็ก	4.85		0.12***	0.15 **
กลาง	4.97			0.03
ใหญ่	5.00			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตาราง 23 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย ผลการทดสอบรายคู่ของขนาดสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็กกับครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็กกับครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 6 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

ตาราง 24 ความถี่ข้อเสนอแนะด้านกลยุทธ์ การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะด้านกลยุทธ์	ความถี่
1	ควรระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการระบุความต้องการบริการและผลผลิต โดยแสดงให้เห็นถึงเป้าประสงค์ที่ชัดเจนของสถานศึกษา	41
2	ควรให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ขององค์กร	22
3	ผู้บริหารกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินงานการจัดสรรทรัพยากรงบประมาณ อัตรากำลังและระยะเวลาดำเนินงาน	19

จากตาราง 24 ด้านกลยุทธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการระบุความต้องการบริการและผลผลิต โดยแสดงให้เห็นถึงเป้าประสงค์ที่ชัดเจนของสถานศึกษา ทั้งนี้ควรให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ขององค์กร และควรกำหนดวัตถุประสงค์

เป้าหมาย วิธีการดำเนินงานการจัดสรรทรัพยากร งบประมาณ อัตรากำลังและระยะเวลาดำเนินงาน ให้ชัดเจน

ตาราง 25 ความถี่ข้อเสนอแนะด้านการดำเนินงาน การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะด้านการดำเนินงาน	ความถี่
1	ควรมีการควบคุมการดำเนินงานของแต่ละฝ่ายให้ มีความร่วมมือในการทำงาน อย่างเหมาะสม	30
2	ควรกำหนดวิธีการสื่อสาร เพื่อให้บุคลากรสามารถส่งข้อเรียกร้องหรือ ข้อเสนอแนะให้กับฝ่ายบริหารได้	25
3	ควรมีการยกย่อง หรือให้รางวัลแก่บุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานสูงกว่า มาตรฐานที่กำหนด	15

จากตาราง 25 ด้านการดำเนินงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการควบคุมการดำเนินงานของแต่ละฝ่ายให้มีความร่วมมือในการทำงานอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ควรกำหนดวิธีการสื่อสาร เพื่อให้บุคลากรสามารถส่งข้อเรียกร้องหรือข้อเสนอแนะให้กับฝ่ายบริหารได้ และควรมีการยกย่อง หรือให้รางวัลแก่บุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนด

ตาราง 26 ความถี่ข้อเสนอแนะด้านการเงิน การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะด้านการเงิน	ความถี่
1	ควรมีการควบคุมการเก็บรักษาเงินถูกต้องตามระเบียบและอยู่ภายในวงเงิน เก็บรักษา	32
2	ควรมีการควบคุมให้ดำเนินการออกใบเสร็จรับเงินทุกครั้งที่ได้รับเงิน	26
3	ควรมีการควบคุมให้การเบิกใช้และส่งคืนพัสดุ ในแต่ละครั้งให้มีการลงนามไว้ เพื่อเป็นหลักฐาน	16

จากตาราง 26 ด้านการเงิน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการควบคุมการเก็บรักษาเงินถูกต้องตามระเบียบและอยู่ภายในวงเงินเก็บรักษา ทั้งนี้ควรมีการควบคุมให้ดำเนินการออกใบเสร็จรับเงินทุกครั้งที่ได้รับเงิน และควรมีการควบคุมให้การเบิกใช้และส่งคืนพัสดุ ในแต่ละครั้งให้มีการลงนามไว้ เพื่อเป็นหลักฐาน

ตาราง 27 ความถี่ข้อเสนอแนะด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบและกฎหมาย การบริหารความเสี่ยง
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย	ความถี่
1	ควรมีการกำหนดมาตรการหรือบทลงโทษบุคลากรที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มาตรฐานและข้อบังคับอย่างชัดเจนและเป็นธรรม	34
2	ควรมีการกำหนดมาตรการที่ส่งเสริมให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อปฏิบัติมาตรฐาน และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม	27
3	ควรมีการแจ้งให้ทราบถึงกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และมาตรฐานที่สำคัญที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน	18

จากตาราง 27 ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบและกฎหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดมาตรการหรือบทลงโทษบุคลากรที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มาตรฐาน และข้อบังคับอย่างชัดเจนและเป็นธรรม ทั้งนี้ควรมีการกำหนดมาตรการที่ส่งเสริมให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อปฏิบัติมาตรฐาน และควรมีการแจ้งให้ทราบถึงกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และมาตรฐานที่สำคัญที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นเชิงสำรวจ (Survey Research) เรื่อง การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 และ 3) เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 125 โรงเรียน ครู จำนวน 1,260 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970: 608-609) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 297 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มสถานศึกษาแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา โดยเทียบบัญญัติไตรยางค์ตามสัดส่วนของขนาดสถานศึกษา และสุ่มครูผู้สอนในแต่ละสถานศึกษาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบบสอบถามมีจำนวน 40 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Congruence) ตั้งแต่ 0.67-1.00 โดยมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม 0.84 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบออนไลน์ ด้วยการสแกน QR Code และตอบแบบสอบถามผ่านแอปพลิเคชัน Google Form มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 297 ฉบับ แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานแบบที (t-test) การทดสอบสมมติฐานแบบเอฟ (F-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว จากนั้นจึงอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอ สรุปผล อภิปรายผล ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอสรุปผลการวิจัย เรื่อง การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามด้านมีค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย ด้านการดำเนินงาน ด้านการเงิน ด้านกลยุทธ์ ตามลำดับ

1.1 ด้านกลยุทธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงตามข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ขององค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์อย่างเป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษามีการสรุปผลการปฏิบัติงาน เช่น SAR การรายงานแผนปฏิบัติการประจำปี เป็นต้น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน การจัดสรรทรัพยากร งบประมาณ อัตราค่าจ้าง และระยะเวลาดำเนินงานอย่างชัดเจน

1.2 ด้านการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามโครงการการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิธีการสื่อสารเพื่อให้บุคลากรสามารถส่งข้อเรียกร้องหรือข้อเสนอแนะให้กับฝ่ายบริหารได้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาหรือนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงาน

1.3 ด้านการเงิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมควบคุมให้มีการจัดทำรายงานการใช้จ่ายและใบเสร็จเมื่อสิ้นปีงบประมาณ ผู้บริหารสถานศึกษามีการตรวจสอบเช็คที่ส่งจ่ายก่อนลงลายมือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินโครงการ ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมและตรวจสอบการใช้งบประมาณในการจัดซื้อพัสดุและคุณภาพของพัสดุ ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมให้การเบิกใช้และส่งคืนพัสดุในแต่ละครั้งให้มีการลงนามไว้เพื่อเป็นหลักฐาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมให้ดำเนินการออกใบเสร็จรับเงินทุกครั้งที่ได้รับเงิน

1.4 ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงตามข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดจริยธรรมการปฏิบัติงานของตนเองให้บุคลากรทราบและถือปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิธีการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับและมาตรฐาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการร่วมกันศึกษาสภาพแวดล้อมภายนอก ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี ร่วมกับคณะครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามระดับการศึกษาประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา พบว่า

2.1 ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาด้านกลยุทธ์กับการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมายไม่แตกต่างกัน และครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินการดำเนินงานกับการเงินแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านกลยุทธ์ และการเงินแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมายแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านกลยุทธ์ ด้านการเงิน และด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมายแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินการดำเนินงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ผู้วิจัยได้นำผลมาอภิปรายเพื่อสรุปให้ทราบถึงข้อเท็จจริง โดยมีการนำเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาอ้างอิง สนับสนุน ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 พบว่า การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ให้ความสำคัญต่อการบริหารความเสี่ยง จึงได้จัดทำนโยบายและมีการกระตุ้นให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการจัดทำการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนทุกโรงเรียน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาและป้องกันความเสียหายที่จะเกิดกับสถานศึกษา ตลอดจนการนำรูปแบบวิธีการบริหารความเสี่ยงมาใช้ในสถานศึกษา เพื่อลดความสูญเสียที่อาจจะเกิดจากความเสี่ยง ซึ่งสอดคล้องกับแผนบริหารความเสี่ยงของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ได้ให้ความสำคัญต่อการบริหารความเสี่ยง โดยมีการกำหนดนโยบาย แนวทาง และ

กระบวนการบริหารความเสี่ยงให้มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 มาตรา 39 “ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการตรวจสอบภายใน การควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง โดยให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด” โดยกระทรวงการคลังได้แจ้งแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานภาครัฐ เรื่อง หลักการบริหารจัดการความเสี่ยงระดับองค์กร เพื่อเป็นกรอบแนวทางที่ช่วยให้หน่วยงานของรัฐสามารถนำหลักการบริหารจัดการความเสี่ยงไปปรับใช้ เพื่อวางระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงระดับองค์กรได้อย่างเหมาะสม โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเรื่องการบริหารความเสี่ยง เพื่อสามารถนำไปใช้ในการดำเนินงานและลดผลกระทบต่อการดำเนินงาน สามารถระบุความเสี่ยง วิเคราะห์ความเสี่ยง ประเมินความเสี่ยง และจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ และสามารถนำแผนบริหารความเสี่ยงไปใช้ในการบริหารงานที่รับผิดชอบ ดังที่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2560: 1-2) ได้สรุปไว้ว่า การบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ในการผลักดันให้ภาครัฐมีผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศ เป็นกระบวนการมุ่งเน้นความสำคัญหรือชี้ให้เห็น ความเสี่ยงที่จะส่งผลกระทบต่อการทำงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ เป็นการเตรียม องค์กรล่วงหน้าอย่างมีเหตุมีผล มีหลักการ เพื่อวางแผนป้องกัน หลีกเลี่ยงหรือลดความสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้นจากเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พอรุ่ง แสงนวล (2563: 23) ได้สรุป ความหมายของการบริหารความเสี่ยงไว้ว่า การบริหารความเสี่ยง หมายถึง การวางแผนกระบวนการ ดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในองค์กร โดยกำหนดแนวทางกระบวนการดำเนินงาน ควบคุมหรือป้องกันได้ ตรวจสอบและประเมินผล โดยมีแผนรองรับให้เกิดความเสี่ยงน้อยลงและ ความพยายามหาหนทางในการบริหาร เพื่อให้สามารถบ่งชี้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและมีแนวทางการบริหาร จัดการให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการของส่วนราชการเป็นความสามารถในการปรับใช้กระบวนการ หนึ่งเพื่อการปฏิบัติงานให้เกิดคุณภาพประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ประกอบด้วย การกำหนด วัตถุประสงค์ การระบุความเสี่ยง เหตุการณ์ความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การจัดการและ การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงและการรายงานและติดตามผล เป็นต้น และสอดคล้องกับงานวิจัย ของ เอกลักษณ์ ป้องกัน (2560: 120) ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ทั้ง 4 ด้านในภาพรวม และรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัย การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับ มากที่สุด ซึ่งสามารถอธิบายเป็นรายด้านดังนี้

1.1 ด้านกลยุทธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจน มีความรู้ความสามารถในการบริหารตามนโยบายที่กำหนด ผู้บริหาร ใช้ความยืดหยุ่น มีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยให้บุคลากรทุกฝ่าย มีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับ ธร สุนทรายุทธ (2550: 209) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการความเสี่ยง ที่เป็นระบบนั้นจะต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกคนทุกฝ่ายในหน่วยงาน ซึ่งต้องถือว่าเป็น กิจกรรมของทุกคนในองค์กร ผู้บริหารจะต้องสร้างความเข้าใจให้ทุกคนตระหนักถึงภัยวิกฤต ความเสี่ยง ทุกคนต้องทำเป็นประจำอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ มีรูปแบบที่ชัดเจน หลักการบริหาร

ความเสี่ยงจะต้องมีการวางแผนกลยุทธ์ การวิเคราะห์ความเสี่ยงและการควบคุมความเสี่ยง สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552: 113-114) การปฏิบัติราชการจะต้องมีทิศทาง ยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน มีกระบวนการปฏิบัติงาน และระบบงานที่เป็นมาตรฐาน รวมถึงมีการติดตาม ประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หามัถะ สงเดช (2566: 75-76) ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง เขต 2 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ให้ความสำคัญในการพัฒนา และยกระดับคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนให้เกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อนักเรียนเป็นสำคัญ จึงได้ทำแผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา และมีการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการแบ่งเบาภาระงานครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการสนับสนุน ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เข้ารับอบรมพัฒนากระบวนการเรียนการสอน และผู้บริหารสถานศึกษา บริหารด้วยความยืดหยุ่นตามสภาพความเป็นจริงตามความพร้อมของสถานการณ์ และกำหนดมาตรการ นิเทศ กำกับ ติดตาม และตรวจสอบการดำเนินงานทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง ดังที่ กระทรวงสาธารณสุข (2563: 3) ให้ความหมายว่า ความเสี่ยงด้านการดำเนินงานเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ ประสิทธิผล หรือผลการปฏิบัติงาน โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากกระบวนการภายในขององค์การ กระบวนการ เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่ใช้บุคลากร ความเพียงพอของข้อมูลส่งผลต่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการดำเนินโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับ นันทนิตย์ ทาโพธิ์ (2556: 25) กล่าวว่า กระบวนการบริหารความเสี่ยงต้องทำเป็นขั้นตอน และทำอย่างต่อเนื่องไม่สามารถข้ามขั้นตอนใด ขั้นตอนหนึ่งได้ ต้องมีการกำหนดผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน จะรับผิดชอบในการบริหารความเสี่ยงใน ส่วนใดและกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ รวมทั้งมีการติดตามผลการควบคุมความเสี่ยง เช่น การติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องหรือการติดตามประเมินผลเป็นรายครั้ง และต้องสามารถยืดหยุ่น ได้ทันทีที่เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้น สอดคล้องกับ ธร สุนทรายุทธ (2550: 196) การบริหารความเสี่ยงที่เป็นระบบนั้นจะต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกคนทุกฝ่ายในหน่วยงาน ผู้บริหารจะต้องสร้างความเข้าใจให้ทุกคนทำเป็นประจำ และทำอย่างต่อเนื่องเป็นระบบมีรูปแบบที่ชัดเจน หลักการบริหาร ความเสี่ยงจะต้องมีการทำแผนปฏิบัติการดำเนินงานสามารถนำไปใช้ได้จริงในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญแก้ว จันทรัตน์ และตรัยภูมิินทร์ ตรีตรีศวร (2562: 64-65) ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการเงิน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ได้บังคับบัญชา มีความชัดเจนในเรื่องการบริหารการเงินเป็นหลัก มีการวางแผนการบริหารการเงินที่รัดกุม มีการควบคุมและตรวจสอบการใช้งบประมาณในการจัดซื้อ พัสดุและคุณภาพของพัสดุ และนำเงินที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดตรงกับวัตถุประสงค์ของ งบประมาณที่ได้รับ เพื่อให้สถานศึกษามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่ในสภาพความเป็นจริงผู้บริหาร

สถานศึกษามีภาระต้องใช้จ่ายงบประมาณในการบริหารจัดการที่หลายหลาย อาจทำให้การบริหารด้านการเงินไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของงบประมาณที่ได้รับจากราชการ ตามที่กระทรวงสาธารณสุข (2563: 3) ให้ความหมายว่า ความเสี่ยงด้านการเงินเป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณและการเงิน เช่น การบริหารการเงินไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ทำให้ขาดประสิทธิภาพและไม่ทันต่อสถานการณ์หรือเป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเงินขององค์กร เช่น การประมาณการงบประมาณไม่เพียงพอและไม่สอดคล้องกับขั้นตอนการดำเนินการ เป็นต้น เนื่องจากขาดการจัดหาข้อมูล การวิเคราะห์ การวางแผน การควบคุม และการจัดทำรายงานเพื่อนำมาใช้ในการบริหารงบประมาณและการเงินดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขะมุขี เรืองอ่อน (2561: 140) ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจภาคใต้ของประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านกฎระเบียบหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับกฎระเบียบ กฎหมายและระเบียบวินัย ทำให้ครูและบุคลากรรับรู้การเปลี่ยนแปลง กฎระเบียบ มาตรการ ข้อกำหนดจากต้นสังกัด และหน่วยงานต้นสังกัดให้การสนับสนุนการฝึกอบรม เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในแนวทางเดียวกันภายใต้กฎระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิการ์ ศิริรัตน์ (2563: 57-58) ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนอนุบาลเอกชนจังหวัดน่าน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดน่าน ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ รองลงมาคือ ด้านการเงิน ด้านการกลยุทธ์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการดำเนินการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญญรัตน์ สายใหม่ (2560: 115) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน และความเสี่ยงด้านการเงิน

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ตามความเห็นของครู

2.1 ผลการเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาด้านกลยุทธ์กับการปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎหมายไม่แตกต่างกัน และครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านการดำเนินงานกับด้านการการเงินแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดี สามารถบริหารจัดการความเสี่ยงได้อย่างเป็นระบบ มีการควบคุมปัจจัยความเสี่ยง และหามาตรการหรือแนวทางในการป้องกันความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดปัญหาขึ้นในอนาคต ซึ่งทำให้ครูทุกคนมีความเชื่อมั่นและเกิดความพึงพอใจในเรื่องของการจัดการความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา อีกทั้งยังช่วยสร้างความมั่นใจในการทำงานให้กับครู

จึงทำให้ความคิดเห็นของครูที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความมีความรู้ความเข้าใจ รับและปฏิบัติตามนโยบาย ข้อสั่งการในการดำเนินงานของสถานศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัดให้ดำเนินงานไปทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 4 ได้บัญญัติความหมายการศึกษาไว้ว่า การศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความรู้ความเข้าใจของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จึงส่งผลให้มีความคิดเห็นและมุมมองการบริหารความเสี่ยงโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ ขวัญญานันท์ แก้วชุนนาวีชร (2559: 76) ศึกษาการบริหารจัดการความเสี่ยงในการทำงานของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวม และรายชื่อแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารจัดการความเสี่ยงในการทำงานของโรงเรียนเป็นสิ่งที่ครูจะต้องให้ปฏิบัติและความสำคัญมากขึ้น อีกทั้งครูในโรงเรียนทั้งที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับสูงกว่าปริญญาตรีต่างรับรู้ และได้รับการฝึกอบรม การเรียนรู้ด้วยตนเองหรือการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งในปัจจุบันมีคู่มือการบริหารความเสี่ยงให้ได้ศึกษา จัดอบรมเกี่ยวกับความเสี่ยงให้แก่ครูทุกคน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ดังนั้น ครูที่มีวุฒิการศึกษาที่ต่างกันย่อมมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการความเสี่ยงในการทำงานโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้อง กับงานวิจัยของ นิอามาน บินนิมู (2565: 122) ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในอำเภอสุนทราราม จังหวัดนราธิวาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้ ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีทัศนะต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาได้เปิดโอกาสให้ครูที่ระดับการศึกษาต่างกันต่างก็สิทธิเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนางานของสถานศึกษาเท่าเทียมกันตามภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 ซึ่งได้จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการพัฒนาตนเอง เพื่อให้ครูผู้ปฏิบัติการสอนได้รับความรู้ใหม่ ๆ ไปพร้อม ๆ กัน จึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกันมีศักยภาพ ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการวิเคราะห์การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านกลยุทธ์และด้านการเงิน

แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมายแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากย่อมมีความชำนาญ มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานและมีการพัฒนาตนเองอยู่อย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้แสดงออกทางความคิด ทางความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 มีความแตกต่างจากครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยกว่า ดังที่ บุชยมาศ แสงเงิน (2563: 1) ได้กล่าวว่า ประสบการณ์ในการทำงานเป็นประสบการณ์ที่ได้รับจากการที่ได้เริ่มต้นทำงาน ระหว่างการทำงาน ย่อมมีปัญหาลุप्तรรคให้คนทำงานได้รับและเกิดการแก้ไข ตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น อาจเกิดได้จากมีสภาพการณ์ของการคิดวิเคราะห์พิจารณาในเหตุการณ์สถานการณ์นั้น ๆ เพื่อให้การทำงานนั้นสำเร็จได้ การที่ได้แก้ไขปัญหในสถานการณ์นั้น ๆ แล้ว ถือได้ว่าเป็นประสบการณ์ของการทำงาน ณ เวลานั้น เหตุการณ์นั้นได้ และเป็นประสบการณ์ที่สามารถนำประสบการณ์นั้นไปใช้ได้กับการทำงานที่เกิดปัญหา ณ อีกช่วงเวลาหนึ่งได้อาจได้จากการนำความรู้จากประสบการณ์ในการศึกษามาปรับประยุกต์ใช้ให้การทำงานประสบความสำเร็จได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อานิฟา หนูหนู (2561: 77) ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ผลการเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเงินและด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมายแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ครูที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อด้านกลยุทธ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และครูที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มองว่าขนาดสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษามีประสบการณ์ในการบริหารงานที่แตกต่างกัน โดยส่วนใหญ่ผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่จะมีประสบการณ์การทำงานที่มากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์น้อยกว่า จึงทำให้การแสดงออกทางความคิดเห็นต่อการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ภูวนาถ แก้วสุวรรณ (2557: 72) กล่าวว่า ขนาดสถานศึกษาต่างกัน การบริหารงานงบประมาณต่าง ๆ ก็แตกต่างกัน ทำให้ครูที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน หรือเพราะครูได้รับแนวคิด หลักการ กระบวนการบริหาร ตามนโยบายและเป้าหมายที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานกำหนดเป็นแนวทางเดียวกัน เพื่อพัฒนาและจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมี

ประสิทธิภาพผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จริงและเป็นความรู้ที่ถาวร แต่ด้วยบริบทของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน สถานศึกษาขนาดใหญ่มีจำนวนนักเรียนมากทำให้ได้รับงบประมาณที่จัดสรรลงมามากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก ผู้บริหารสถานศึกษาจึงสามารถดำเนินการขับเคลื่อนด้านนโยบายได้เด่นชัดกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จึงทำให้ทัศนะของครูที่สังกัดในขนาดสถานศึกษาที่ต่างกัน มีทัศนะต่อผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิการ์ ศิริรัตน์ (2563: 57-58) ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนอนุบาลเอกชนจังหวัดน่าน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดน่าน ผลการวิจัย พบว่าการเปรียบเทียบการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนอนุบาลเอกชนจังหวัดน่าน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดน่าน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

3.1 ด้านกลยุทธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการระบุความต้องการบริการและผลผลิต โดยแสดงให้เห็นถึงเป้าประสงค์ที่ชัดเจนของสถานศึกษา ทั้งนี้ควรให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ขององค์กร และควรกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย วิธีการดำเนินงานการจัดสรรทรัพยากร งบประมาณ อัตรากำลังและระยะเวลาดำเนินงานให้ชัดเจน

3.2 ด้านการดำเนินงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการควบคุมการดำเนินงานของแต่ละฝ่ายให้มีความร่วมมือในการทำงานอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ควรกำหนดวิธีการสื่อสาร เพื่อให้บุคลากรสามารถส่งข้อเรียกร้องหรือข้อแนะนำให้กับฝ่ายบริหารได้ และควรมีการยกย่องหรือให้รางวัลแก่บุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนด

3.3 ด้านการเงิน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการควบคุมการเก็บรักษาเงินถูกต้องตามระเบียบและอยู่ภายในวงเงินเก็บรักษา ทั้งนี้ควรมีการควบคุมให้ดำเนินการออกใบเสร็จรับเงินทุกครั้งที่ได้รับเงิน และควรมีการควบคุมให้การเบิกใช้ และส่งคืนพัสดุ ในแต่ละครั้งให้มี การลงนามไว้เพื่อเป็นหลักฐาน

3.4 ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดมาตรการหรือบทลงโทษบุคลากรที่ไม่ปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มาตรฐานและข้อบังคับอย่างชัดเจนและเป็นธรรม ทั้งนี้ควรมีการกำหนดมาตรการที่ส่งเสริมให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อปฏิบัติมาตรฐาน และควรมีการแจ้งให้ทราบถึงกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และมาตรฐานที่สำคัญที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

การค้นคว้าอิสระเรื่อง การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้ เรื่อง การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ มีดังนี้

1.1 การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ด้านกลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้หลักภาวะผู้นำที่จะนำพาให้บรรลุวิสัยทัศน์ของโรงเรียน โดยการสร้างการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากร ตลอดจนผู้ปกครอง ชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้คนในองค์กรรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีความสำคัญต่อองค์กรและพร้อมที่จะช่วย กันดำเนินงานตามกลยุทธ์ แผนงาน โครงการที่วางไว้

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันที่ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากย่อมมีความชำนาญมีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานและมีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอมากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์น้อย จึงควรจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อให้นักวิจัยเกิดความหลากหลายต่อยอดองค์ความรู้ และเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของผู้บริหาร นักศึกษา นักวิชาการ และผู้ที่สนใจทั่วไป จึงเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ได้องค์ความรู้ในเชิงลึกมาเปรียบเทียบกับงานวิจัยเชิงปริมาณ และพัฒนางานด้านการตรวจสอบสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาต่อไป

2.2 การวิจัยในครั้งนี้พบว่าการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกลยุทธ์ ด้านการดำเนินงาน ด้านการเงิน ด้านการปฏิบัติตามระเบียบ/กฎหมาย ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาองค์ประกอบงานอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ด้านความปลอดภัย ด้านบุคลากร ด้านวิชาการ เป็นต้น

2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งโรงเรียนของรัฐและโรงเรียนเอกชนในระดับอื่น ๆ รวมถึงขนาดของสถานศึกษา เพื่อยกระดับการบริหารของสถานศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ ศิริรัตน์. (2563). การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดน่าน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดน่าน. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). รายงานการวิจัยการติดตามผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2563). คู่มือการบริหารความเสี่ยง ประจำปีงบประมาณ 2563 (Online). <https://shorturl.asia/5hX7K>, 24 พฤษภาคม 2567.
- เกวลี เกร็มย. (2561). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ขวัญแก้ว จันทรัตน์ และตรัยภูมิทร์ ตรีตรีศวรร. (2562). การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ขวัญญานันท์ แก้วอนุชาวัชร. (2559). การบริหารจัดการความเสี่ยงในการทำงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2565). การจัดการความเสี่ยง (RM) (Online). <https://shorturl.asia/Tmuin>, 24 พฤษภาคม 2567.
- คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2565). คู่มือการบริหารความเสี่ยงมหาวิทยาลัยมหิดล (Online). <https://shorturl.asia/bKkse>, 24 พฤษภาคม 2567.
- จรัญ พะโยม. (2557). “การพัฒนากลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2.” วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 16(2), 22-34.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ซ่อมผกา บรรทะโก. (2557). การบริหารความเสี่ยงด้านการเงินของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตอำเภอรอดุพนม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม.
- ณัชชัญญา ปัทมทัตตานนท์. (2566). รูปแบบการบริหารจัดการความเสี่ยงของสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา.

- เทศบาลตำบลดอนทราย. (2563). **แผนบริหารจัดการความเสี่ยง ประจำปีงบประมาณ 2563** (Online). http://www.donsaisubdistrict.go.th/site/index.php?option=com_content&view=article&id=671:---2563&catid=85:2021-07-15-02-11-36&Itemid=141, 24 พฤษภาคม 2567.
- ธร สุนทรายุทธ. (2550). **การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: เนติกุล การพิมพ์.
- ธัญญารัตน์ สายใหม่. (2560). **การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ธีรพงศ์ อุปทุม. (2561). **ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ตามทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นลพรรณ บุญฤทธิ์. (2558). **ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี**. งานนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นันทินิตย์ ท่าโพธิ์. (2556). **การศึกษาสภาพการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- น้ำทิพย์ ม่วงปลอด. (2560). **การพัฒนาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ภาคใต้ฝั่งตะวันออก**. ปริญญานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- นิอามาน บินนิม. (2565). **การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในอำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- เนตรพัฒนา ยาวีราช. (2556). **การจัดการสมัยใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: ทริปเพิ้ล กรุ๊ป.
- บริษัทศูนย์บริการหลักสยาม จำกัด (มหาชน). (2563). **คู่มือบริหารความเสี่ยง** (Online). <https://www.ssc.th.com/shearholder/2/242.pdf>, 3 มิถุนายน 2565.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- บุษยมาศ แสงเงิน. (2563). **ประสบการณ์ (Experience)** (Online). <https://www.gotoknow.org/posts/687559>, 2 กันยายน 2567.
- ปริญญญา ธรรมเมือง. (2558). **“รูปแบบการจัดการองค์กรโดยใช้สารสนเทศผ่านการจัดการความรู้.” วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง**. 4(2), 125-141.
- ประคอง วีระศักดิ์. (2558). **การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

- ประนอม ศรีดี, อุทัย บุญประเสริฐ และสรรเสริฐ สุวรรณ. (2563). “ระบบบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา.” *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒ*. 23(2), 299-314.
- ประภาพรรณ รักเลี้ยง และคณะ. (2556). “การพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน.” *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 15(3), 59-65.
- ประภาส จิตรักศิลป์. (2561). *ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนตามทัศนะของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ประเวศน์ มหรัตน์สกุล. (2558). *การจัดการทรัพยากรมนุษย์แนวใหม่*. กรุงเทพมหานคร: ปัญญาชน.
- ประเสริฐ อัครประดมพงศ์. (2550). *การบริหารความเสี่ยง*. ใน เอกสารประกอบการเสวนาการบริหารความเสี่ยงของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2554). *หลักการจัดการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- ปราณี สาไพรวัน. (2558). *ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์กรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปิยะรัตน์ เสนีย์ชัย. (2553). *การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2*. สารนิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พระเชษฐา ญาณิสโร (บุญมาทศ). (2561). *แนวทางการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 3*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พอรัฐ แสงนวล. (2563). *การบริหารความเสี่ยงกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิสันต์ จันทร์เขียว. (2555). *การบริหารความเสี่ยงด้านคุณภาพการศึกษาโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายแม่วิน อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พุดิสสรค์ ศรีรัตนประชากุล. (2559). *การพัฒนาแนวทางการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ภูวนาถ แก้วสุวรรณ. (2557). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูโรงเรียนละงูพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16*. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- มงคล กิตติวุฒิไกร และมนัสดา ชัยสุนิยากรณ์. (2558). “ผลกระทบของการบริหารความเสี่ยงที่มีผลต่อความสำเร็จในการทางานของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดมุกดาหาร.” *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 6(1), 105-118.

- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. (2554). **คู่มือการบริหารความเสี่ยง** (Online). <http://cste.sut.ac.th/cste/web1/web/link/tj9rKSLF4mDM.pdf>, 20 เมษายน 2567.
- มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2553). **คู่มือการบริหารความเสี่ยงมหาวิทยาลัยนเรศวร**. พิษณุโลก: เอกสารเย็บเล่ม.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (2562). **คู่มือบริหารความเสี่ยงมหาวิทยาลัยมหิดล** (Online). <http://www.op.mahidol.ac.th/>, 2 กันยายน 2567.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2557). **คู่มือการบริหารความเสี่ยง** (Online). <http://www.vru.ac.th/link-information/Risk56.pdf>, 20 เมษายน 2567.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2565). **คู่มือการบริหารความเสี่ยง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2555**. นครนายก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เมรินทกาล พัฒนทรัพย์พิศาล. (2560). **ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ฤทธิชัย สุริยัน. (2565). **การบริหารความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต สังกัดสำนักงาน กศน.จังหวัดสุโขทัย**. การค้นคว้าอิสระการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิภาดา สารมัย. (2562). **การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วิภาพร ยืนยง. (2560). **ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2555). **แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: ทิพยวิสุทธิ.
- วุฒิพร ประทุมพงษ์. (2556). **ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศศิวิมล คนเสี่ยม. (2563). **การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ศิริลักษณ์ ไชยมงคล. (2565). **การพัฒนาแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สถาบันคลังสมองของชาติ. (2563). **การบริหารความเสี่ยงของสถาบันอุดมศึกษา** (Online). [https:// shorturl.asia/ebRT6](https://shorturl.asia/ebRT6), 2 กันยายน 2567.

- สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. (2561). **คู่มือการบริหารความเสี่ยง** (Online). <https://shorturl.asia/WngXV>, 2 กันยายน 2567.
- สมชิต บรรทิต. (2556). **ศึกษาระดับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา ในจังหวัดกระบี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13**. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สัมมา รณิธย์. (2561). “การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร.” **วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา**. 8(3), 80-90.
- สาลี ประทุมวงศ์. (2560). **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18**. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564** (Online). https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422, 2 กันยายน 2567.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). **คู่มือคำอธิบายตัวชี้วัดการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 สำหรับส่วนราชการระดับกรม** (Online). <https://dl.parliament.go.th/backoffice/viewer2300/web/viewer.php>, 2 กันยายน 2567.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542** (Online). <https://shorturl.asia/yUw7B>, 2 กันยายน 2567.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2556). **คู่มือการบริหารความเสี่ยง กระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนบริหารความเสี่ยงสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). **กรอบทิศทางแผนการศึกษาแห่งชาติ สภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 จะปฏิรูปการศึกษาไทยให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21** กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2562). **คู่มือการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาประจำปี 2562**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สิญาธร นาคพิน. (2561). **การบริหารความเสี่ยงของสถาบันอุดมศึกษา** (Online). <https://shorturl.asia/C2Jxu>, 2 กันยายน 2567.

- สิรินญา ศิริประโคน. (2564). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนบ้าน
มาบเตย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก.
- สุขะมุขี เรืองอ่อน. (2561). “การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษ
เฉพาะกิจภาคใต้ของประเทศไทย.” วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับ
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 8(3), 131-143.
- สุภาภรณ์ หาญณรงค์ชัยกิจ. (2561). การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคล
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- หามัดะ สงเดช. (2566). “การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2.” วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น.
5(6), 1-16.
- องค์การบริหารส่วนตำบลแหลมผักเบี้ย. (2564). แผนบริหารความเสี่ยง (Online). http://www.laemphakbia.go.th/site/index.php?option=com_content&view=article&id=743:-2564&catid=48:2014-07-08-12-14-23&Itemid=83, 27 เมษายน 2567.
- อลงกต ใหม่น้อย. (2564). ประเภทความเสี่ยง (Online). <https://sites.google.com/site/mralongkotmainoy/prapheth-khwam-seiyng>, 20 เมษายน 2567.
- อานนท์ พลไชย. (2563). สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนคร.
- อานีฬา หนูหนุด. (2561). การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อำพล ดวนเดิน. (2564). แนวทางการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในจังหวัดสุโขทัย สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- เอกลักษณ์ ป้องกัน. (2560). การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- Fuentes, L. and Edgar, V. (2011). Norms and International Standards Related to
Reduce Risk Management: A Literature: A Literature Review (Online).
<https://shorturl.asia/8ZGoE>, 27 เมษายน 2567.
- Henri, F. (1916). **General and Industrial Management**. Washington, DC: Robert
Brookings Charles Scripner's Sons.

- Horton, B. (2012). **Can Education and Training Decision Making Be Improved Using A Risk Management Decision Making Framework.** Australia: SBS HDR Student Conference University of Wollongong.
- Jacob, C. K. (2012). "The Impact of Financial Crisis on Corporate Social Responsibility and Its Implications for Reputation Risk Management." **Journal of Management and Sustainability.** 2(2), 259-259.
- James, S.T., Robert, E.H. and David, W.S. (2005). **Risk Management and Insurance.** Mason, OH: Thomson/South-Western.
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). "Determining sample size for research activities." **Educational and Psychological Measurement.** 30(3), 607-610.
- Solomon, A., Panayiotis, K. and Alok, C. (2012). **A Knowledge Based Approach for Handling Supply Chain Risk Management** (Online). http://seerc.org/refbase/files/solomon/2012/695_Solomon2012.pdf, 27 เมษายน 2567.
- Taylor, F. W. (1916). **The Principles of Scientific Management.** New York: Harper.
- Westerman, G. (2006). "IT risk Management. IT necessity to strategic business value, center for information systems research, Sloan school of management." **Dissertation Abstracts International.** 1, 3703-3704-A.
- Will, K. (2022). **ความเสี่ยงทางธุรกิจ** (Online). <https://shorturl.asia/ebRT6>, 27 เมษายน 2567.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จنگล บัวแก้ว	ตำแหน่ง อาจารย์
สถานที่ทำงาน คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
สาขาที่เชี่ยวชาญ ด้านการวัดและประเมินผล
2. นางวิลาวรรณ แก่นจันทร์	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ
สถานที่ทำงาน โรงเรียนวัดโคกเหวียง จ.สงขลา
สาขาที่เชี่ยวชาญ ด้านการบริหารการศึกษา
3. นายอนุวัตร นิอิสัย	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ
สถานที่ทำงาน โรงเรียนส่งเสริมศาสนา จ.ปัตตานี
สาขาที่เชี่ยวชาญ ด้านการบริหารการศึกษา

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์ งานสนับสนุนพันธกิจอุดมศึกษา บัณฑิตศึกษา โทร. ๑๒๒๐

ที่ คคศ.

วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จงกล บัวแก้ว

ด้วย นางสาวศศิธร ศรีสมพงษ์ รหัส ๖๕๖๑๔๐๐๒๑ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ภาคพิเศษ) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิจัย เรื่อง "การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดส่วนงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต ๒" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑาพรณ คงซ้าย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

คณะครุศาสตร์พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ ในเรื่องที่นักศึกษาทำวิจัยสมควรว่าอรรถประโยชน์ จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้อง คุณภาพเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษา ทั้งนี้ ได้นำส่งเครื่องมือวิจัยมาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และรอตอบกลับมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสภณ ชัยวัฒนกุลวานิช)
คณบดีคณะครุศาสตร์

แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ตามที่คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้ขอความอนุเคราะห์ให้ข้าพเจ้า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จงกล บัวแก้ว เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยของ นางสาวศศิธร ศรีสมพงษ์ รหัส ๖๕G๑๘๐๐๒๑ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ภาคพิเศษ) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ซึ่งได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิจัย เรื่อง "การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต ๒" นั้น ข้าพเจ้าทราบรายละเอียดดังกล่าวแล้วและขอแจ้งว่า

- ☒ ยินดีเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้
- ☐ ไม่สามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ได้ เนื่องจาก.....

ที่ อว ๐๖๓๙.๐๗/๑๑๖๕

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ๙๐๐๐๐

๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขออนุมัติครุภัณฑ์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณวิลาวรรณ แก่นจันทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย จำนวน ๓ ฉบับ

ด้วย นางสาวศศิธร ศรีสมพงษ์ รหัส ๖๕6๔๔๐๑๒๑ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ภาคพิเศษ) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิจัย เรื่อง “การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต ๒” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรวรรณ คงช่วย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นบุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ของนักศึกษาคนดังกล่าว พร้อมนี้ได้นำส่งเครื่องมือวิจัยมาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสภณ จิตวณิช)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ภาควิชาการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์

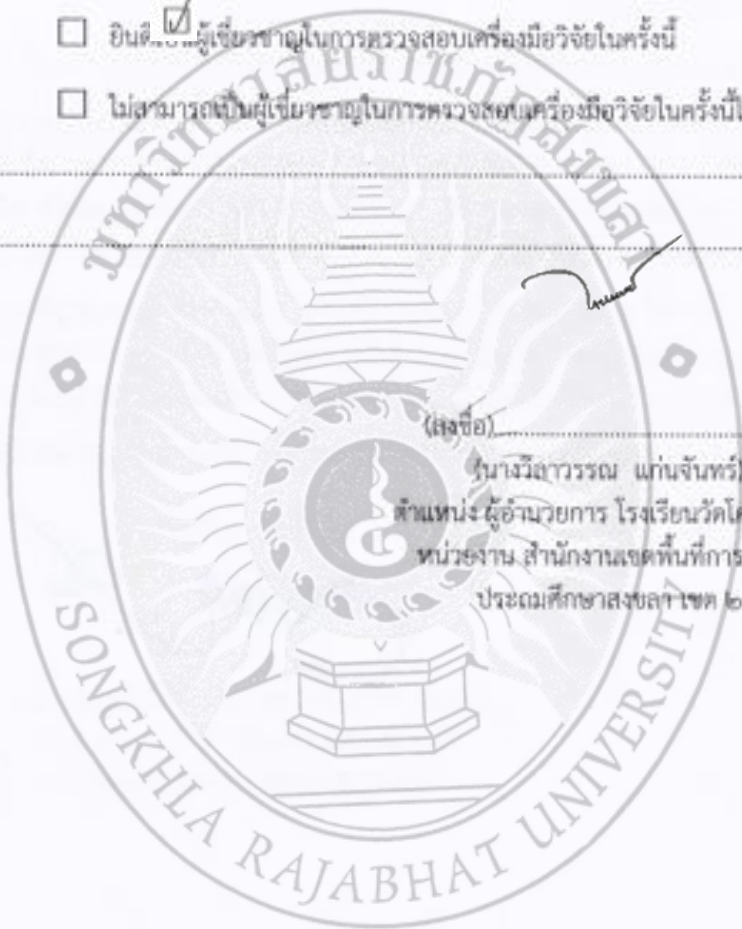
โทร. ๐๘ ๑๘๙๘ ๑๖๕๐

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ educate@sku.ac.th

แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ตามที่คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้ขอความอนุเคราะห์ให้ข้าพเจ้า นางวิลาวรรณ แก่นจันทร์ เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยของ นางสาวศศิธร ศรีสมพงษ์ รหัส ๖๕๖๑๔๐๐๒๑ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ภาคพิเศษ) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ซึ่งได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิจัย เรื่อง “การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต ๒” นั้น ข้าพเจ้าทราบบรายละเอียดดังกล่าวแล้ว และขอแจ้งว่า

- ☐ ยินดี ☒ ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้
- ☐ ไม่สามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ได้ เนื่องจาก.....

(ลงชื่อ).....

(นางวิลาวรรณ แก่นจันทร์)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดโคกเหวียง

หน่วยงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาสงขลาเขต ๒

ที่ ยว ๐๖๓๙.๐๗/๑๑๖๖

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ๙๐๐๐๐

๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณอนุวัตร นีโอสมัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางสาวศศิธร ศรีสมพงษ์ รหัส ๖๕๐๑๘๐๐๒๑ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ภาคพิเศษ) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิจัย เรื่อง “การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต ๒” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจิราพรรณ คงช่วย เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นบุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ของนักศึกษาคนดังกล่าว พร้อมนี้ได้นำส่งเครื่องมือวิจัยมาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสภณ จัษฎ์วัฒนกุลวานิช)
คณบดีคณะครุศาสตร์ ภาควิชาการวางแผน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

สำนักงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์

โทร. ๐๘ ๑๘๔๘ ๑๖๕๐

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ educate@sku.ac.th

แบบตอบรับการเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ตามที่คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ได้ขอความอนุเคราะห์ให้ข้าพเจ้า นายอนุวัตร นีอิสมัย เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยของ นางสาวศศิธร ศรีสมพงษ์ รหัส ๖๕6๑๘๐๐๒๑ นักศึกษาลัทธิศรัทธาธรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ภาคพิเศษ) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ซึ่งได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิจัย เรื่อง “การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต ๒” นั้น ข้าพเจ้าทราบบรายละเอียดดังกล่าวแล้ว และขอแจ้งว่า

- ☒ ยินดีเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้
- ☐ ไม่สามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ได้ เนื่องจาก.....

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

คำชี้แจง ในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

1. แบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
2. ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
3. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครู ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
 - ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
4. ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามนี้ ใช้เพื่อประโยชน์การวิจัยเท่านั้นไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อผู้ตอบ
5. กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความคิดเห็นของท่านเพื่อความสมบูรณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล
6. ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณในความกรุณาอย่างสูง

นางศศิธร กวินกุล

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสงขลา เขต 2

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครู

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่เป็นจริง

1. ระดับการศึกษา

- ☐ ปริญญาตรี
☐ สูงกว่าปริญญาตรี

2. ประสบการณ์ในการทำงาน

- ☐ น้อยกว่า 5 ปี
☐ 5-10 ปี
☐ มากกว่า 10 ปี

3. ขนาดสถานศึกษา

- ☐ ขนาดเล็ก (นักเรียนตั้งแต่ 1-120 คน)
☐ ขนาดกลาง (นักเรียนตั้งแต่ 121-600 คน)
☐ ขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ (นักเรียนตั้งแต่ 601 คนขึ้นไป)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

คำชี้แจง ตอบแบบสอบถามที่ตรงกับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ตรงกับ
ความคิดเห็นของท่าน โดยพิจารณาจากเกณฑ์ ดังนี้

5	หมายถึง	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ ที่	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์						
1	ผู้บริหารสถานศึกษาให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ขององค์กร					
2	ผู้บริหารสถานศึกษาระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการระบุความต้องการบริการและผลิตโดยแสดงให้เห็นถึงเป้าประสงค์ที่ชัดเจนของสถานศึกษา					
3	ผู้บริหารสถานศึกษามีการประกาศให้บุคลากรทุกคนทราบถึงพันธกิจขององค์กรอย่างทั่วถึง					
4	ผู้บริหารสถานศึกษามีการแบ่งย่อยวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานในระดับโครงการหรือกิจกรรม					
5	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน การจัดสรรทรัพยากร งบประมาณ อัตรากำลัง และระยะเวลาดำเนินงานอย่างชัดเจน					
6	ผู้บริหารสถานศึกษามีการประเมินผลความคืบหน้าของการบรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานในองค์กรอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ					
7	ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบมีความน่าเชื่อถือและตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด					
8	ผู้บริหารสถานศึกษามีการทบทวนปรับปรุงวัตถุประสงค์ การดำเนินงานแผนปฏิบัติงานและกระบวนการดำเนินงานตามคำร้องขอของบุคลากรที่รับผิดชอบ					
9	ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์อย่างเป็นระบบ					
10	ผู้บริหารสถานศึกษามีการสรุปผลการปฏิบัติงาน เช่น SAR การรายงานแผนปฏิบัติการประจำปี เป็นต้น					
ความเสี่ยงการดำเนินงาน						
11	ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามโครงการการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ					
12	ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาหรือนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงาน					
13	ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนการฝึกอบรมที่เพียงพอสำหรับบุคลากรในการฝึกฝนทักษะและมีวิธีการจูงใจให้บุคลากรเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะความสามารถที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน					

ข้อ ที่	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
14	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรทรัพยากรที่สนับสนุน การปฏิบัติงานอย่าง					
15	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะตำแหน่ง งานหน้าที่อย่างชัดเจนและคัดเลือกผู้ที่เหมาะสมเหมาะสม สามารถปฏิบัติงานที่กำหนดได้					
16	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของ บุคลากรแต่ละคนเป็นรายลักษณะอย่างชัดเจนเพื่อให้ บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์ของการ					
17	ผู้บริหารสถานศึกษามีการพิจารณาความต้องการการฝึกอบรม ของบุคลากรเพื่อพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถ					
18	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิธีการสื่อสารเพื่อให้บุคลากร สามารถส่งข้อเรียกร้องหรือข้อเสนอแนะให้กับฝ่ายบริหาร ได้					
19	ผู้บริหารสถานศึกษามีการยกย่องหรือให้รางวัลแก่บุคลากรที่มี ผลการปฏิบัติงานสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนด					
20	ผู้บริหารสถานศึกษามีการตรวจสอบบันทึกเวลาการปฏิบัติงาน ของบุคลากรและมีหัวหน้างานลงนามรับรองในใบลงเวลา					
ความเสี่ยงด้านการเงิน						
21	ผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้งกรรมการรักษาเงินที่ปฏิบัติ หน้าที่ถูกต้อง					
22	ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมการเก็บรักษาเงินถูกต้องตาม ระเบียบและอยู่ภายในวงเงินเก็บรักษา					
23	ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งให้แยกบุคคลในการทำหน้าที่เป็น ผู้เก็บรักษาเงินและผู้ทำบัญชีเงินสด					
24	ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมให้มีการตรวจสอบใบสำคัญ ประกอบการเบิกจ่ายก่อนการอนุมัติสั่งจ่าย					
25	ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมให้ดำเนินการออก ใบเสร็จรับเงินทุกครั้งที่ได้รับเงิน					
26	ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมให้การเบิกใช้และส่งคืนพัสดุ ในแต่ละครั้งให้มีการลงนามไว้เพื่อเป็นหลักฐาน					
27	ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมควบคุมให้มีการจัดทำรายงาน การใช้จ่ายและใบเสร็จเมื่อสิ้นปีงบประมาณ					
28	ผู้บริหารสถานศึกษามีการตรวจสอบเช็คที่สั่งจ่ายก่อนลงลายมือ					
29	ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมงบประมาณที่ใช้ในการดำเนิน โครงการ					

ข้อ ที่	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
30	ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมและตรวจสอบการใช้ งบประมาณในการจัดซื้อพัสดุและคุณภาพของพัสดุ					
ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ/กฎหมาย						
31	ผู้บริหารสถานศึกษามีการแจ้งให้ทราบถึงกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับและมาตรฐานที่สำคัญที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน					
32	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิธีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับและมาตรฐาน					
33	ผู้บริหารสถานศึกษามีมาตรการควบคุมไม่ให้เกิด สถานศึกษามีปัญหาเรื่องเสื่อมเสียทางจรรยาบรรณและศีลธรรม					
34	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับมาตรฐาน ที่เหมาะสมและไม่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร					
35	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดมาตรการที่ส่งเสริมให้เกิด ทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานตามกฎหมายระเบียบข้อปฏิบัติ มาตรฐานและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม					
36	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดมาตรการหรือบทลงโทษ สำหรับบุคลากรที่ไม่ปฏิบัติงานตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับ มาตรฐานและข้อบังคับอย่างชัดเจนและเป็นธรรม					
37	ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งในด้านความซื่อสัตย์และจริยธรรมในการบริหารงาน					
38	ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการลงโทษเมื่อมีบุคลากรฝ่าฝืน ระเบียบข้อปฏิบัติอย่างเหมาะสม					
39	ผู้บริหารสถานศึกษามีมาตรการในการควบคุมบุคลากรที่ฝ่าฝืน ระเบียบข้อปฏิบัติอย่างเคร่งครัด					
40	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดจริยธรรมการปฏิบัติงาน ของตนเองให้บุคลากรทราบและถือปฏิบัติ					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์

.....

.....

.....

.....

.....

2. ความเสี่ยงด้านการดำเนินการ

.....

.....

.....

.....

.....

3. ความเสี่ยงด้านการเงิน

.....

.....

.....

.....

.....

4. ความเสี่ยงด้านกฎระเบียบหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง
การหาคุณภาพเครื่องมือ

ตาราง 28 ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

ข้อ	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 2	คะแนน ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			IOC	ผลการ พิจารณา
		1	2	3		
		ด้านกลยุทธ์				
1	ผู้บริหารสถานศึกษาให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนกลยุทธ์ขององค์กร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	ผู้บริหารสถานศึกษาระดมความคิดเห็นของ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการระบุความต้องการบริการ และผลิตโดยแสดงให้เห็นถึงเป้าประสงค์ที่ชัดเจน ของสถานศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	ผู้บริหารสถานศึกษามีการประกาศให้บุคลากร ทุกคนทราบถึงพันธกิจขององค์กรอย่างทั่วถึง	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
4	ผู้บริหารสถานศึกษามีการแบ่งย่อยวัตถุประสงค์ ของการดำเนินงานในระดับโครงการหรือกิจกรรม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน การจัดสรรทรัพยากร งบประมาณ อัตรากำลัง และระยะเวลาดำเนินงานอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6	ผู้บริหารสถานศึกษามีการประเมินผลความคืบหน้า ของการบรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน ในองค์กรอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7	ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามประเมินผล การดำเนินงานอย่างเป็นระบบมีความน่าเชื่อถือ และตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
8	ผู้บริหารสถานศึกษามีการทบทวนปรับปรุง วัตถุประสงค์การดำเนินงานแผนปฏิบัติงานและ กระบวนการดำเนินงานตามคำร้องขอของ บุคลากรที่รับผิดชอบ	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
9	ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ อย่างเป็นระบบ	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
10	ผู้บริหารสถานศึกษามีการสรุปผลการปฏิบัติงาน เช่น SAR การรายงานแผนปฏิบัติการประจำปี เป็นต้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 28 (ต่อ)

ข้อ	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 2	คะแนน ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			IOC	ผลการ พิจารณา
		1	2	3		
		ด้านการดำเนินงาน				
11	ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามโครงการการปฏิบัติงาน อย่างเป็นระบบ	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
12	ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาหรือนำระบบ เทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงาน	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
13	ผู้บริหารสถานศึกษามีแผนการฝึกอบรมที่เพียงพอ สำหรับบุคลากรในการฝึกฝนทักษะและมีวิธีการจูงใจ ให้บุคลากรเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะ ความสามารถที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
14	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรทรัพยากร ที่สนับสนุนการปฏิบัติงานอย่าง	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
15	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ ตำแหน่งงานหน้าที่อย่างชัดเจนและคัดเลือกผู้ที่ เหมาะสมเหมาะสมสามารถปฏิบัติงานที่กำหนดได้	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
16	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดหน้าที่ความ รับผิดชอบของบุคลากรแต่ละคนเป็นรายลักษณะ อักษรอย่างชัดเจนเพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงาน ได้ตามวัตถุประสงค์ของการ	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
17	ผู้บริหารสถานศึกษามีการพิจารณาความต้องการ การฝึกอบรมของบุคลากรเพื่อพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
18	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิธีการสื่อสาร เพื่อให้บุคลากรสามารถส่งข้อเรียกร้องหรือ ข้อเสนอแนะให้กับฝ่ายบริหาร ได้	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
19	ผู้บริหารสถานศึกษามีการยกย่องหรือให้รางวัล แก่บุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานสูงกว่ามาตรฐาน ที่กำหนด	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
20	ผู้บริหารสถานศึกษามีการตรวจสอบบันทึกเวลาการ ปฏิบัติงานของบุคลากรและมีหัวหน้างานลงนาม รับรองในใบลงเวลา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 28 (ต่อ)

ข้อ	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 2	คะแนน ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			IOC	ผลการ พิจารณา
		1	2	3		
		ด้านการเงิน				
21	ผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้งกรรมการรักษาเงิน ที่ให้ปฏิบัติหน้าที่ถูกต้อง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
22	ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมการเก็บรักษาเงิน ถูกต้องตามระเบียบและอยู่ภายในวงเงินเก็บรักษา	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
23	ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งให้แยกบุคคลในการทำ หน้าที่เป็นผู้เก็บรักษาเงินและผู้ทำบัญชีเงินสด	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
24	ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมให้มีการตรวจสอบ ใบสำคัญประกอบการเบิกจ่ายก่อนการอนุมัติสั่งจ่าย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
25	ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมให้ดำเนินการ ออกใบเสร็จรับเงินทุกครั้งที่ได้รับเงิน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
26	ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมให้การเบิกใช้ และส่งคืนพัสดุในแต่ละครั้งให้มีการลงนามไว้ เพื่อเป็นหลักฐาน	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
27	ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมควบคุมให้มี การจัดทำรายงานการใช้จ่ายและใบเสร็จเมื่อสิ้น ปีงบประมาณ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
28	ผู้บริหารสถานศึกษามีการตรวจสอบเช็คที่สั่งจ่าย ก่อนลงลายมือ	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
29	ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมงบประมาณ ที่ใช้ในการดำเนินโครงการ	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้
30	ผู้บริหารสถานศึกษามีการควบคุมและตรวจสอบ การใช้งบประมาณในการจัดซื้อพัสดุและคุณภาพ ของพัสดุ	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้

ตาราง 28 (ต่อ)

ข้อ	การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 2	คะแนน ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			IOC	ผลการ พิจารณา
		1	2	3		
ด้านกฎระเบียบหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง						
31	ผู้บริหารสถานศึกษามีการแจ้งให้ทราบถึงกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับและมาตรฐานที่สำคัญที่จำเป็น ต่อการปฏิบัติงาน	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
32	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิธีการปฏิบัติ ตามกฎระเบียบข้อบังคับและมาตรฐาน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
33	ผู้บริหารสถานศึกษามีมาตรการควบคุมไม่ให้ บุคลากรในสถานศึกษามีปัญหาเรื่องเสื่อมเสีย ทางจรรยาบรรณและศีลธรรม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
34	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับมาตรฐานที่เหมาะสมและไม่เป็นอุปสรรค ต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
35	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดมาตรการที่ส่งเสริม ให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบข้อปฏิบัติมาตรฐานและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง อย่างเหมาะสม	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
36	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดมาตรการหรือ บทลงโทษสำหรับบุคลากรที่ไม่ปฏิบัติงานตาม กฎหมายระเบียบข้อบังคับมาตรฐานและข้อบังคับ อย่างชัดเจนและเป็นธรรม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
37	ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่าง ที่ดีทั้งในด้านความซื่อสัตย์และจริยธรรมใน การบริหารงาน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
38	ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการลงโทษเมื่อมี บุคลากรฝ่าฝืนระเบียบข้อปฏิบัติอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
39	ผู้บริหารสถานศึกษามีมาตรการในการควบคุม บุคลากรที่ฝ่าฝืนระเบียบข้อปฏิบัติอย่างเคร่งครัด	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
40	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดจริยธรรม การปฏิบัติงานของตนเองให้บุคลากรทราบและ ถือปฏิบัติ	0	+1	+1	0.67	ใช้ได้

ตาราง 29 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2

การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา	ค่าความเชื่อมั่น
	0.84
1 ด้านกลยุทธ์	0.87
2 ด้านการดำเนินงาน	0.77
3 ด้านการเงิน	0.80
4 ด้านกฎระเบียบหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	0.90

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = 0.84

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม = 30 ชุด

การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 40 ข้อ = 4 ด้าน

